

**МІЖНАРОДНІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО СПРЯМУВАННЯ**
www.economy-confer.com.ua

Створення сильної економіки країни: проблеми та перспективи розвитку

*Збірник тез
міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції*

3 березня 2016 р.

Тернопіль
2016

"Створення сильної економіки країни: проблеми та перспективи розвитку": матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції економічного спрямування. - Тернопіль, 2016. – 118 с.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей економічної наукової інтернет-конференції «Перспективи створення сильної економіки для сучасної України», які оприлюднені на інтернет-сторінці www.economy-confer.com.ua

Адреса оргкомітету:
46001, Україна, м. Тернопіль, а/с 71
тел. 0977547363
e-mail: economy-confer@ukr.net

Оргкомітет економічної наукової інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язковим.

ЗМІСТ

Економіка та підприємництво

Волошин Володимир Степанович

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
АВТОМАТИЗОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ
МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....8**

Голованова Тетяна Владиславівна, Хринюк Олексій Сергійович

**ІНВЕСТИЦІЇ В ПЕРСОНАЛ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК
СОЦІАЛЬНИХ І ВИРОБНИЧИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ
ОРГАНІЗАЦІЇ.....9**

Голованова Тетяна Владиславівна, Хринюк Олексій Сергійович

**ВПЛИВ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК БІЗНЕС-
КЛІМАТУ УКРАЇНИ.....14**

Дергачова Вікторія Вікторівна, Колешня Яна Олександрівна

**УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ МАЛОГО І
СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ЕЛЕМЕНТУ
ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ.....18**

Дуда Марія Іванівна

**ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРА ТА ЇЇ ВПЛИВ
НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ РИНКУ.....21**

Дударенко Надія Сергіївна, Гречко Алла Володимирівна

**ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ
КРУПНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....25**

Жихарцева Олена Олександрівна

**НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ
ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВО –
ПРОМИСЛОВИХ ГРУП.....26**

Кравченко Ю. А.

**КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....28**

Оксенюк Сергій Григорович
**КЛАСТЕРИЗАЦІЯ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ДЕРЖАВИ.....30**

Сільченко Анастасія Ростиславівна, Мартиненко Василь Петрович
**ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ
ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО
ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ.....33**

Шейко Юлія Олександрівна
**СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІМПОРТОЗАМІННОГО
ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ.....35**

Менеджмент. Маркетинг

Лисенко Наталія Володимирівна
**РОЛЬ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЙ В КОМПЛЕКСІ
МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА.....39**

Фидрик Надія Вадимівна, Кузнецова Наталія Богданівна
СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ БЮДЖЕТУ МАРКЕТИНГУ.....41

Облік, статистика і аудит

Ващук Ірина Петрівна, Гуца Інна Олександрівна
ІНФЛЯЦІЯ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ ДЛЯ КРАЇНИ.....43

Вітренко Юлія Вікторівна
**НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО
ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ
НА ПІДПРИЄМСТВІ.....45**

Гришин Олексій В'ячеславович
**ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ У ФЕРМЕРСЬКИХ
ГОСПОДАРСТВАХ.....47**

Дуганець Наталія Вікторівна, Салюк Дмитро Петрович
**ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ
ТВАРИННИЦТВА В УКРАЇНІ.....50**

<i>Капленко Галина Вікторівна</i> ГРАНИЧНА СХИЛЬНІСТЬ ДО СПОЖИВАННЯ ТА МУЛЬТИПЛІКАТОР ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ В 2001 – 2013 РОКАХ.....	53
<i>Кобець Наталія Іванівна</i> РОЛЬ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗАВДАННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	56
<i>Кулій Васирина Михайлівна</i> РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	57
<i>Олеськів Юлія Михайлівна</i> АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ ЯК НЕОБХІДНИЙ ЕЛЕМЕНТ ГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ.....	59
<i>Попович Оксана Василівна, Іванова Анна Миколаївна</i> ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	61
<i>Скакун Ліана Анатоліївна</i> ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ГАЛУЗЕВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ.....	63
<i>Сліпченко Ганна Миколаївна</i> АНАЛІЗ РОЗВИТКУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ В УКРАЇНІ.....	66
<u>Банківська справа. Фінанси, грошовий обіг та кредит</u>	
<i>Kovalenko Alexander</i> IMPORTANCE OF COOPERATIVE BANKS IN CREDITING PROCESS OF AGRICULTURE IN GERMANY.....	71
<i>Бутенко Олександр Іванович</i> ОБ'ЄКТИВНІ ЗАСАДИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ.....	73

<i>Євдокимова Наталія В'ячеславівна</i> СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ДЕПОЗИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ.....	76
<i>Мацелюх Наталія Петрівна</i> РОЛЬ ЛІСТИНГУ У ПРОЦЕСАХ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ.....	79
<i>Мизик Наталя Валеріївна</i> ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА НЕОБХІДНИЙ РОЗМІР ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ.....	81
<i>Параниця Надія Володимирівна</i> ОЦІНКА ВПЛИВУ СТРАХОВОГО РИНКУ НА ПРОМИСЛОВИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ.....	83
<i>Самсоненко Анастасія Олександрівна, Грабовський Ігор Сергійович</i> ЗОВНІШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ: ДОЦІЛЬНІСТЬ ТА ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ.....	86
<i>Тищенко Дмитро Олександрович</i> СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: УРОКИ КРИЗИ.....	89
<u>Податкова система. Бюджетна система.</u> <u>Правові відносини в економічній системі</u>	
<i>Бурик Зоряна Михайлівна</i> ОРГАНИ ОБ'ЄДНАНИХ ГРОМАД ЯК СУБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ.....	92
<i>Малярчук Анатолій Климович</i> ОЧІКУВАНІ ЗМІНИ В ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	94
<i>Підцерковний Богдан Васильович</i> ЯК ЗМІНИЛИСЬ МІСЦЕВІ ПОДАТКИ У 2016 РОЦІ?.....	99

Інвестиційно-інноваційні процеси в економіці

Пинко Валерія Сергіївна

**ІННОВАЦІЙНІ СПОСОБИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ТА ЇХ
ВТІЛЕННЯ НА РІВНІ РЕГІОНУ.....103**

Юринець Зорина Володимирівна

**ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГУ РЕАЛІЗОВАНОЇ
ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВИМИ
ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ.....106**

Світова економіка та міжнародні відносини

Бусарева Тетяна Геннадіївна

**НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПРОГРЕС ЯК ОСНОВНА
СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН.....109**

Малярчук Анатолій Климович

**ПРОБЛЕМИ ВХОДЖЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ
В ЗОНУ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ З ЄВРОСОЮЗОМ.....112**

Економічна наука та освіта

Островський Іван Валентинович

**СВІТОВИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ
КЛАСТЕРІВ.....115**

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АВТОМАТИЗОВАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Волошин Володимир Степанович

кандидат економічних наук, Національний університет водного господарства та природокористування

В умовах нестабільного соціально-економічного розвитку України значно ускладнюється процес використання автоматизованих інформаційних систем (АІС) машинобудівного підприємства в першу чергу за рахунок невизначеності, яка підвищує рівень ризику, а також вимагає більш детального дослідження проблем та перспектив розвитку АІС.

Взагалі, під поняттям "інформаційна система" розуміють систему збору, збереження, накопичення, пошуку та передачі даних в процесі управління, планування та організації виробництва [1, с.365]. У загальному розумінні інформаційну систему можна визначити як сукупність організаційних і технічних засобів для збереження та обробки інформації з метою забезпечення інформаційних потреб користувачів [2; 3]. До автоматизованих інформаційних систем належать лише ті ІС, в яких для збору, збереження, накопичення, пошуку та передачі даних використовуються засоби обчислювальної техніки [4, с.46].

Проблемою перших інформаційних систем було те, що вони виконували лише прості задачі та застосовувалися тільки на рівні управління. Також, вирішення будь-якої задачі з використання АІС вимагає чіткої формалізації вхідних даних. На відміну від технічних, економічні процеси досить важко формалізуються, через високу складність та динамічність поведінки суб'єктів. Якість прийняття рішень в таких умовах, обмежуються не можливостями комп'ютера, а недосконалістю математичних моделей, які реалізуються на даних ПК та організаційно-економічним забезпеченням систем.

На сьогоднішній день головним недоліком АІС, які повинні забезпечувати підтримку прогнозування виробництва машинобудівних підприємств є використання в основному прикладних програми бухгалтерського типу, оскільки вони вирішують лише типові завдання та не дають можливості забезпечити інформацією підприємство в сучасних умовах невизначеності.

Також можна говорити не стільки про недостачу, скільки про надлишок інформації, яка потрапляє в розпорядження вищих ланок управління. Це призводить до зменшення оперативності у прийнятті

управлінських рішень. Тому перспективою подальшого розвитку інформаційних систем є визначення та подання мінімального достатнього об'єму інформації, що вдовольняє потреби осіб, які приймають рішення.

Ще однією перспективою розвитку АІС є розробка таких систем, які б дозволяли досліджувати економічні процеси підприємства в умовах віртуального ринку, що дозволило б значно зменшити невизначеність середовища існування машинобудівних підприємств. Можна навіть припустити, що в недалекому майбутньому, інформаційна мережа охопить усі сфери людського життя. З цього і випливає важливість розвитку АІС машинобудівних підприємств, яка полягає у забезпеченні функціонування виробничої системи корисними даними.

Список використаних джерел:

1. Власов М.П. Моделирование экономических процессов. – Ростов Н/Д: Феникс, 2005. – 409 с.
2. Гайдамакин Н.А. Автоматизированные информационные системы, базы и банки данных. Вводный курс: Учебное пособие. – М.: Гелиос АРВ, 2002. – 368 с.
3. Информационные системы / под. ред. В.Н. Петрова. – СПб: Питер, 2003. – 688 с.
4. Теория систем и системный анализ в управлении организациями: Справочник / под. ред. В.Н. Волковой, А.А. Емельянова. – М.: Финансы и статистика, 2006. – 848 с.

ІНВЕСТИЦІЇ В ПЕРСОНАЛ ЯК ОСНОВНИЙ ЧИННИК СОЦІАЛЬНИХ І ВИРОБНИЧИХ ПОКАЗНИКІВ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЇ

Голованова Тетяна Владиславівна

студентка, факультет менеджменту та маркетингу, Національний технічний університет України "КПІ"

Хринюк Олексій Сергійович

кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет України "КПІ"

На сучасному етапі розвитку економіки для результативної діяльності організації все більшого значення набувають вміння та знання персоналу, що підвищує конкурентоспроможність та дозволяє здійснювати інновації. На сьогодні для власників та менеджерів підприємств актуальним та суперечливим питанням залишається інвестиції в персонал.

Нажаль теоретичні дослідження цієї проблеми не реалізовані у практичних рішеннях, тому не завжди очевидним є вплив інвестицій у персонал на результати діяльності підприємства, західні методики мотивації персоналу мало адаптовані до соціально-економічних умов України. Вище зазначене обумовлює актуальність теми та його мету.

Одним з основних факторів розвитку інноваційної економіки є людський капітал. Висококваліфікований персонал поступово стає найбільш цінним та важливим активом організації. Для підвищення ефективності діяльності підприємства в умовах змін конкурентного середовища неможливе без здійснення інвестицій у навчання персоналу, розвиток творчих здібностей працівників, гідної оцінки праці.

Результати міжнародного дослідження показали, що ефективність діяльності організації та її фінансові показники незабаром залежатимуть від ступеня узгодженості та інтеграції програм управління персоналом. Організації, які не приділяють увагу цим процесам схильні до програшу в конкурентній боротьбі. Компанії-лідери розробили та використовують на глобальному рівні стратегічно узгоджену єдину методику управління кваліфікованим персоналом як інструмент досягнення конкурентних переваг.

Інвестиції в персонал підприємства впливають на підвищення продуктивності праці та лояльності персоналу, як результат – зростання ефективності діяльності організації в цілому. Інвестиції в людський капітал – цілеспрямовані вкладення ресурсів у ті напрямки, що забезпечують покращення якісних параметрів людини, таких як працездатність (освіченість, інтелект, творчість, фізичне і психічне здоров'я, системи мотивації тощо). Інвестиції у розвиток персоналу – це будь-які дії, що спричиняють підвищення кваліфікації та здібностей працівників, а отже й продуктивності праці. Під інвестиціями на розвиток персоналу організації розуміються витрати, спрямовані на виробничу адаптацію персоналу, професійне навчання, професійне просування та планування трудової кар'єри, а також формування резерву тощо. Всі види витрат, які можна оцінити в грошовій або іншій формі і які призводять до зростання продуктивності праці та заробітної плати працівника є інвестиціями в людський капітал.

Інвестиції в персонал підприємства – це усі види майнових та інтелектуальних вкладень, а також витрати часу, що спрямовуються на навчання, професійний та особистий розвиток, охорону здоров'я працівників з метою майбутнього збільшення їх продуктивності праці та лояльності до організації, і як наслідок, – приросту прибутку підприємства та/або отримання соціального ефекту.

Усі інвестиції у людський капітал розділяють на такі групи:

– витрати на освіту (включають загальну і спеціальну, формальну і неформальну підготовку на робочому місці);

– витрати на охорону здоров'я (витрати на профілактику захворювань, медичне обслуговування, дієтичне харчування, поліпшення житлових умов);

– витрати на мобільність, завдяки, яким працівники мігрують з місць із відносно низькою продуктивністю в місця з відносно високою.

На світовому ринку найбільш конкурентоспроможними є ті підприємства та організації, які на постійній основі здійснюють інвестиції в розвиток персоналу. Компанії, які займаються фінансами, нерухомістю, високими технологіями, страхуванням і транспортними послугами більшу частину коштів вкладають у навчання персоналу. При цьому компанії з закріпленою стратегією управління персоналом мають виручку в розрахунку на одного співробітника майже в три рази вище, а віддача від інвестицій в персонал на 70 відсотків більше.

На даний час в Україні спостерігається відставання якості робочої сили від потреб економіки. Лише 9 % облікової кількості штатних працівників охоплено системою професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації. Періодичність підвищення кваліфікаційного рівня персоналу становить у середньому 11 років, в той час як у країнах Євросоюзу - близько 5 років. Дослідження витрат на робочу силу, яке здійснювалось Державним комітетом статистики України, свідчить, що витрати українських підприємств на професійне навчання працівників у середньому складають 0,2% від загальних витрат на робочу силу, в той час, як в країнах Євросоюзу цей показник складає 1% (за 2014 рік).

Аналіз діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання показує недооцінку ними значення інвестування у своїх працівників як передумову формування високоякісної та конкурентоспроможної робочої сили.

На сьогодні у світовій практиці виділяють такі проблеми, які стримують вкладення інвестицій в персонал:

– незацікавленість роботодавців інвестувати у персонал у зв'язку із нечітким баченням ефективності цих інвестицій;

– недостатність фінансових ресурсів для забезпечення інвестицій в людський капітал;

– недостатній рівень заохочення професійного розвитку працівників;

– невпевненість роботодавця щодо лояльності працівників, які проходять навчання, оскільки працівники, які підвищили кваліфікацію, можуть перейти на інше підприємство, що призведе до втрати коштів;

– відсутність єдиної методики оцінки ефективності інвестицій в персонал;

- недостатня мотивація працівників до підвищення свого професійного рівня;
- нерозуміння роботодавцями причинно-наслідкового зв'язку між інвестиціями в персонал та ефективністю діяльності підприємства;
- складність визначення витрат, які необхідно віднести до інвестицій в персонал;
- тривалий період окупності інвестицій в персонал;
- нехтування відмінністю у віддачі від інвестицій в різні категорії персоналу.

Розглянемо персонал з точки зору його впливу на ефективність діяльності підприємства, а також виділити такі його властивості (фактори):

- біологічні особливості (стать, вік, тип нервової системи, фізичне здоров'я, працездатність);
- здібності (освіта, обдарованість, здатність до навчання, рівень професійних знань, практичні навички та вміння, досвід роботи тощо);
- характерні риси (особисті якості, які необхідні для певного виду діяльності, уява, пам'ять, увага, схильність до творчих, неординарних ідей, бізнес-інтуїція тощо);
- мотивація (командний дух, лояльність до організації, орієнтація на цілі, життєві та професійні пріоритети, прагнення до самовираження та самореалізації, зацікавленість у професійному зростанні, зацікавленість у професійному та особистому розвитку тощо).

Вибір виду інвестицій має здійснюватись залежно від цільового факторів, на який підприємство планує впливати.

В Україні підприємства фінансово неспроможні масово вкладати інвестиції у персонал, тому доцільно визначити пріоритети щодо інвестування різних категорій персоналу, а саме за участю у виробничій діяльності, за характером виконуваних функцій, за стажем роботи, залежно від характеру трудових відносин, за статтю та віком тощо.

З метою доцільного інвестування Міжнародна організація праці (МОП) пропонує таку класифікацію персоналу: вища ланка управління, середня ланка, нижча ланка управління, інженерно-технічний персонал і конторські службовці, робітники, зайняті фізичною працею, працівники соціальної інфраструктури. Пріоритетним є інвестицій в управлінський персонал, який належить до вищої та середньої ланки, оскільки очікуваний додатковий прибуток від цих категорій персоналу буде найбільшим. Водночас слід враховувати вік та стаж роботи працівника власне на підприємстві, яке планує вкладати інвестиції. Таких працівників організація намагається утримати незалежно від ринкової кон'юнктури задля отримання найбільшої віддачі від вкладених інвестицій.

Розвиток України як соціальної держави, можливий лише на основі розвитку соціально-орієнтованої економіки, що потребує значних зусиль з боку держави і потребує удосконалення освіти, яка сприяє накопиченню знань та передачу їх від покоління поколінню, формуванню нових цінностей, необхідних для розвитку суспільства в сучасних умовах.

Рівень освіти, як один з найважливіших показників якості трудового потенціалу, нині є однією з найважливіших проблем. В сучасних умовах прагнення молоді навчатися зменшилося. Все більше спостерігається тенденція заміни навчання роботою, що змінює ставлення до трудової діяльності - її характеру, змісту, оплати, уявлення про престижність різних видів праці та інші.

Необхідність інвестицій в персонал підприємства розподілятися за наступними факторами:

– в умовах інтелектуальної економіки знання та вміння персоналу є одним із ключових факторів підвищення конкурентоспроможності організації;

– швидкий розвиток інноваційних технологій вимагає від працівників специфічних знань, умінь та навичок.

– підвищення продуктивності праці та лояльності працівників, що є результатом вкладених інвестицій, є необхідною умовою ефективного функціонування організації;

Інвестиції в людський капітал є важливою передумовою його цілеспрямованого формування. Набутий людський капітал - це не лише вкладання коштів, а й активніша діяльність самої людини, навчального закладу, підприємства, держави. Отже, одним з пріоритетних завдань є створення умов для стимулювання глибинних механізмів мотивації праці.

Список використаних джерел:

- 1) Т.В. Майорова, Інвестиційна діяльність: підруч. [для студ. вищ. навн. закл.] / [Т. В. Майорова); - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 472 с.
- 2) Управління людськими ресурсами: філософські засади [Текст] : навч. посіб. / В. Г. Воронкова, А. Г. Беліченко, О. М. Попов, Н. О. Резанова під ред. В.Г. Воронкової. – К. : Професіонал, 2006. – 576с.
- 3) Богатирьов, А.М. Стратегічне планування розвитку людських ресурсів компанії з використанням моделей компетенцій персоналу [Текст] / А. М. Економічні науки. – 2010.
- 4) Рісін І. Є. Інвестування коштів у персонал як фактор підвищення ефективності діяльності підприємства [Електронний ресурс] / Рісін І. Є. // Управління персоналом. – 2009.

ВПЛИВ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА РОЗВИТОК БІЗНЕС-КЛІМАТУ УКРАЇНИ

Голованова Тетяна Владиславівна

студентка, факультет менеджменту та маркетингу, Національний технічний університет України "КПІ"

Хринюк Олексій Сергійович

кандидат економічних наук, доцент, Національний технічний університет України "КПІ"

В умовах кризових явищ в економіці України у статистичних службах виникає нагальна потреба в проведенні деталізованого статистичного вивчення та аналізу прямих іноземних інвестицій для прийняття необхідних управлінських рішень ефективного розвитку економіки.

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні є питанням стратегічної важливості, від реалізації якого залежать соціально-економічна динаміка, ефективність участі у світовому поділі праці, можливості модернізації на цій основі національної економіки. Існує величезний набір факторів, які впливають на прийняття рішення про інвестування, до них відносяться: політичні, економічні, соціальні, виробничі, можливість доступу на інші ринки. Тим нижче оцінюється інвестиційний клімат країни, чим меншим є її імідж і тим більші пільги та поступки має пропонувати держава для залучення ресурсів. І навпаки, якщо інвестиційний клімат поліпшується, значить, держава може послідовно знижувати пільги, приводячи їх у відповідність з міжнародними стандартами, і формуючи конкурентний інвестиційний ринок.

Для української економіки минулий 2014 рік став одним з найбільш несприятливих за останні десять років. На сьогоднішній день приплив капіталу до України у вигляді портфельних і прямих інвестицій, депозитів і кредитів навіть наполовину не покриває потребу країни в інвестуванні. На жаль, загальна ситуація з кількістю (а найголовніше, з якістю) залучених в Україну інвестицій складається невтішна.

Особливості кризового етапу в економіці України пов'язані не тільки з політичною ситуацією, а й зі складністю фінансового стану багатьох підприємств, високим ступенем зношеності основних фондів, що потребують суттєвої активізації інвестиційної активності господарюючих суб'єктів. У складній та заплутаній системі економічних зв'язків усе частіше необхідно приймати зважені рішення щодо накопичення та інвестування. Для збереження і примноження заощаджень потрібно відмовитись від старих засобів накопичення та перейти до засобів,

притаманних ринковим відносинам, що об'єднуються під загальною назвою інвестування. Проаналізуємо динаміку зміни обсягу прямих іноземних інвестицій в економіку України.

Розглянемо причини відсутності бажання вкладати гроші в Україну:

1. Високий рівень корупції. Корупція в Україні, незважаючи на зміну політичної еліти і прихід до влади нових людей, не зменшилася, а в деяких сферах навіть зросла на 5-18%. Про це свідчить порівняльний аналіз досліджень рівнів корупції в Україні, які проводилися компаніями Transparency International, Gallup International та Центр Разумкова у 2013-2015 роках, за даними прес-служби Українського інституту стратегій глобального розвитку та адаптації. Динаміка порушень законодавства у фінансово-бюджетній сфері за останні роки виглядає страхотливо. Тільки за офіційними даними розмір виявлених фінансових порушень, що призвели до втрат фінансових і матеріальних ресурсів у 2014 році (7583,8 млн. грн.) в три рази перевищив той же показник 2007 року (2205,3 тис. грн.). Мільйони гривень щорічно «вимиваються» з української економіки, осідаючи на приватних рахунках зарубіжних банків.

2. Складність відкриття та ведення власного бізнесу. В умовах нестачі інвестицій одним із пріоритетних завдань для України є залучення національного та іноземного капіталу в реальний сектор економіки. Великі міжнародні корпорації, які мають намір здійснити інвестиції в ту чи іншу країну, в більшості випадків, проводять власну оцінку інвестиційної привабливості кожної країни виходячи зі своїх критеріїв, часто при цьому вдаючись до послуг спеціалізованих консультантів. Середні і дрібні інвестори, як правило, не мають коштів для проведення цільових досліджень й при ухваленні рішень більшою мірою спираються на міжнародні рейтинги інвестиційної привабливості. Однак саме ці інвестори часто є творцями нових високотехнологічних виробництв.

У таблиці 1 відображається рейтинг країн за показником сприяння ведення бізнесу, а також дані по десяти індикаторам регулювання підприємницької діяльності: 1. Реєстрація підприємств. 2. Отримання дозволів на будівництво. 3. Підключення до системи електропостачання. 4. Реєстрація власності. 5. Кредитування. 6. Захист інвесторів. 7. Оподаткування. 8. Міжнародна торгівля. 9. Забезпечення виконання контрактів. 10. Ліквідація підприємств.

Таблиця 1

Рейтинг ведення бізнесу у державах світу за 2015 рік

Країна	Рейтинг	№ 1	№ 2	№ 3	№ 4	№ 5	№ 6	№ 7	№ 8	№ 9	№ 10
Сінгапур	1	6	2	11	24	17	3	5	1	1	19
Нова Зеландія	2	1	13	48	2	1	1	22	27	9	28
Гонконг	3	8	1	13	96	23	2	4	2	6	25
Данія	4	25	5	14	8	23	17	12	7	34	9
Південна Корея	5	17	12	1	79	36	21	25	3	4	5
Норвегія	6	22	27	25	5	61	12	15	24	8	8
Сполучені Штати Америки	7	46	41	61	29	2	25	47	16	41	4
Великобританія	8	45	17	70	68	17	4	16	15	36	13
Фінляндія	9	27	33	33	38	36	76	21	14	17	1
Австралія	10	7	19	55	53	4	71	39	49	12	14
Росія	62	34	156	143	12	61	100	49	155	14	65
Молдова	63	35	175	149	22	23	56	70	152	42	58
Україна	96	76	70	185	59	17	109	108	154	43	142

Україна за минулий рік поліпшила свої позиції відразу на 16 пунктів і піднялася з 112 на 96 місце в рейтингу. З усіх критеріїв, за якими оцінюються економіки, в Україні найкраще йдуть справи із кредитуванням. За цим критерієм країна займає 17 місце у світі. Ключові показники України такі: за показником простоти реєстрації бізнесу країна займає 76 місце в світі; за показником простоти реєстрації прав власності - 59 місце; за рівнем кредитування - 17 місце; за рівнем захисту інвесторів - 109 місце; за рівнем оподаткування - 108 місце; за показником легкості ведення міжнародної торгівлі - 154 місце; за показником простоти ліквідації підприємств - 142 місце; за показником простоти підключення до системи електропостачання - 185 місце; за показником простоти отримання дозволів на будівництво - 70 місце.

Динаміка коефіцієнта показує, що протягом останнього десятиліття, Україна постійно входила до 20% країн з найгіршими показниками умов ведення бізнесу і тільки з 2012 року підвищила цей поріг і в 2015 році ввійшла в сотню. (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка рейтингу України ведення бізнесу в 2006-2015 роках

Показник	рік									
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Місце України	128	139	145	142	145	152	142	137	112	96
Кількість країн	155	175	178	81	183	183	185	185	189	189
Коефіцієнт	0,73	0,78	0,80	0,78	0,79	0,83	0,76	0,74	0,59	0,51

Згідно з результатами звіту, найближчі сусіди випереджають Україну: Польща зайняла в рейтингу 32-е місце, Болгарія - 38-е, Румунія - 48-е, Білорусь - 57-е, Російська Федерація - 62-е, Молдова - 63-е. Росія піднялася на два пункти в рейтингу Doing Business, зайнявши 62 місце.

Разом з тим, укладачі рейтингу відзначили ряд покращень в бізнес-кліматі України. Серед них, наприклад, виділяють спрощення процесу сплати податків для компаній, завдяки введенню електронної системи подання декларацій і сплати єдиного соціального податку. Також в Україні покращився і спеціально що розраховується показник віддаленості від передового рубежу (тобто від країни, що займає перше місце - Сінгапуру), склавши 61,5%, проти торішніх 59,2% (чим вище бал за цим показником, тим сприятливіше підприємницьке середовище).

3. Суперечливість і кількість законодавчих актів. Заплутаність вітчизняної законодавчої бази відома далеко за межами нашої країни. Скажімо, Конституція - найважливіший документ будь-якої держави, в Україні містить 161 статтю і 68 поправок (для порівняння, в Конституції США всього 7 статей і 27 поправок).

4. Високий рівень економічної злочинності. У нашій країні рівень економічної злочинності (у тому числі, і кібер злочинів) набагато вище середньосвітового і середньоєвропейського показників. У такій ситуації довіряти свої гроші недостатньо захищеним компаніям захоче далеко не кожен.

5. Низький рівень економічної свободи. Україна входить в рейтинг щорічної публікації з 1996 року, коли зайняла останнє місце із 123 країн. В рейтингу за 2014 рік Україна вже займає 155 місце із 178 країн.

Кращою з десяти областей економічної свободи в Україні стала «свобода торгівлі»(86,2) та «монетарна свобода» (78,7), а гіршою - «свобода інвестицій» (20) та свобода від корупції (21,9). Місце України в рейтингу економічної свободи в 2014 році за даними американського дослідницького центру «Фонд спадщини»: Права власності – 30; Свобода від корупції – 21,9; Фіскальна свобода – 79,1; Участь уряду – 37,5; Свобода підприємництва – 59,8; Свобода праці – 49,8; Монетарна свобода – 78,7; Свобода торгівлі – 86,2; Свобода інвестицій – 20; Фінансова свобода – 30.

Таким чином в Україні найгірші показники стосуються питань регулювання бізнесу, захисту прав власності, незалежність правосуддя та контролю над рухом капіталів. Кращі – відображають незначну роль державної власності в економіці, простоту відкриття бізнесу, низький рівень зовнішньоторговельних тарифів та податку на прибуток.

Отже, для поліпшення інвестиційного клімату необхідно зосередитися в основному на спрощенні реєстраційних процедур при відкритті бізнесу. Без різкого скорочення кількості процедур і термінів

отримання дозволів на будівництво, спрощення порядку сплати податків, проходження митних процедур та ліквідації бізнесу, інвестиційний клімат в Україні не поліпшиться. Головним при цьому повинно бути самообмеження регуляторних функцій держави та кардинальне поліпшення роботи всієї правової системи України.

Список використаних джерел:

1. Полковниченко С. Вплив прямих іноземних інвестицій на розвиток економіки України / С.О. Полковниченко, Н.В. Аркадьєва // Науковий вісник ЧДДЕУ. – 2010. – 2010. - № 3 (7). – С. 79-85.
2. Товстиженко О.В. Роль іноземних інвестицій в інтенсифікації розвитку вітчизняного виробництва / О.В. Товстиженко // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 1. – С. 104-108.
3. Леонова С.В. Вплив прямих іноземних інвестицій на ринкову вартість підприємства / С.В. Леонова, З. Патора-Висоцька // Вісн. Нац. ун-ту «Львів. Політехніка». - 2007. - № 594. - С. 113-118.
4. Вівчар О.Й. Проблеми та перспективи залучення іноземних інвестицій в економіку регіону / О.Й. Вівчар, О.З. Мотак // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – Вип. 21.8. – С. 172-177.
5. Фомішина В.М. Заощаджувально-інвестиційний потенціал приватного сектора економіки України / В.М. Фомішина // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Економіка. – 2009, Вип. 3/1. – С. 16-22
6. Харламова Г. О. Інвестиційна позиція та перспективи інтеграції України у міжнародний інвестиційний простір / Г. О. Харламова // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 20. – С. 3-8.

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК ЕЛЕМЕНТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Дергачова Вікторія Вікторівна

доктор економічних наук, професор, Національний технічний університет України «КПІ»

Колешня Яна Олександрівна

аспірант, Національний технічний університет України «КПІ»

Економічна безпека держави – це важливий елемент системи національної безпеки. На сьогодні зростання зовнішнього боргу нашої держави, залежність від зовнішнього фінансування та значний рівень залежності від зовнішніх природних ресурсів (вугілля, газ) загострюють

питання економічної безпеки України.

І хоча показник економічної безпеки країни розраховується на загальнодержавному рівні, проте на його значення впливають результати діяльності всіх суб'єктів господарювання. Враховуючи, що найбільшу частку в структурі займають малі та середні підприємства (в тому числі фізичні особи-підприємці), саме економічна безпека даного елемента економічної системи країни повинна підлягати постійному моніторингу. В зв'язку з цим, управління економічною безпекою МСП стає необхідною основою задля забезпечення економічною безпекою держави в цілому.

Економіка будь-якої країни базується на діяльності її економічних суб'єктів. При цьому основу структури суб'єктів господарювання розвинених країни сьогодні становить малий і середній бізнес: так, в ЄС він становить більше 90% в структурі і виробляє більше 50% ВВП [1, с. 177; 2]. На сьогодні Україна за цими показниками відповідає рівню розвинених країн.

Крім того, саме МСП забезпечують більше 67% робочих місць (в розрізі кількості найманих працівників) [2].

Таким чином можна говорити про МСП як про суб'єкт економічних відносин котрий:

- Забезпечує зниження рівня безробіття (в т.ч. за рахунок самозайнятості ФОП);
- Забезпечує ринок широким асортиментом продукції і послуг, сприяючи демонополізації ринку;
- Допомагає результатам НТП проникати в економічні процеси;
- Формує стійкий базис у випадку кризових явищ за рахунок здатності більш швидкого обороту обігових коштів у порівнянні з великими підприємствами та за рахунок простоти функціональних зв'язків.

Здатність МСП підтримувати стійкий стан підприємницьких можливостей, за якого вони можуть оперативно реагувати на негативні зовнішні впливи і ефективно протистояти їм (тобто, підтримувати економічну безпеку) визначає в тому числі і здатність виконувати вищенаведені функції. Це, в свою чергу, сприяє покращенню соціально-економічного клімату суспільства, тобто не лише виведення на високий рівень фінансово-економічних показників, а і формування сприятливих настроїв у суспільстві, позитивного сприйняття владних ініціатив тощо.

Проте задля того, щоб підтримувати економічну безпеку підприємства на високому рівні, необхідно в першу чергу будувати ефективну систему управління економічною стійкістю. Будь-який економічний суб'єкт функціонує у мінливому (а з урахуванням сучасного стану політичних та економічних відносин в Україні – особливо нестабільному) середовищі, а тому досягнення задовільного рівня економічної безпеки не є достатнім. На сьогодні гостро постає проблема

його контролю, аналізу та підтримання. Підтримка економічної безпеки підприємництва (не лише малого та середнього, а й великого) потребує формування чіткого і досить гнучкого механізму управління, який базувався б на плануванні, контролі та забезпеченні необхідного та максимально можливого для підприємства з урахуванням його можливостей рівня економічної безпеки.

Економічна безпека підприємства – ключовий елемент економічної безпеки держави в цілому. Сьогоднішні економічні, політичні та соціальні проблеми в Україні особливо загострюють питання економічної безпеки нашої країни. І оскільки найбільш гнучким та чисельним елементом економічної системи держави є мале та середнє підприємництво, то основний тягар забезпечення економічної безпеки України лягає саме на них. У зв'язку з цим вкрай важливою постає проблема формування системи управління економічною безпекою МСП, в основі якої лежав би постійний аналіз та підтримка необхідного рівня економічної безпеки. У середовищі з високим рівнем нестабільності наявність чіткого механізму управління економічною стійкістю є дуже важливим, оскільки він забезпечує наявність плану, згідно з яким можливо оперативно внести зміни в діяльність підприємства і забезпечити підтримання рівня його економічної стійкості навіть з появою непередбачуваних загроз.

Список використаних джерел:

1. Садова У. Шляхи активізації розвитку малого бізнесу в Україні / Уляна Садова. // Актуальні проблеми функціонування господарської системи України: Матеріали ХХІІ-гої міжнародної наукової конференції студентів, аспірантів та молодих учених, Львів, 15 травня 2015 р. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – С.177-178
2. Засади дерегуляції в Україні [Електронний ресурс]. – 2014. – Режим доступу: <https://dimitrioliapin.wordpress.com/2014/10/27/засади-дерегуляції-в-україні/>
3. Показники структурної статистики по суб'єктах господарювання з розподілом за їх розмірами [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/fin/osp/osp_u/osp_u.htm.

ЯКІСТЬ ПРОДУКЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРА ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ РИНКУ

Дуда Марія Іванівна

спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, ВП НУБіП України
«Заліщицький аграрний коледж ім. Є. Храпливого»

Економічна політика України спрямована на створення ринкових відносин, при яких можлива здорова конкуренція і діяльність підприємства, направлена на задоволення потреб споживачів. Найважливішим завданням є підвищення якості всієї продукції і продукції її переробки.

В умовах ринкової економіки якість продукції відіграє надзвичайно важливу роль у підвищенні її конкурентоспроможності. Економічне суперництво підприємств, окремих об'єднань, боротьба їх за ринки збуту зосереджуються не тільки на ціні, а й значною мірою на нецінових факторах. Серед цих факторів – реклама, створення сприятливих умов для реалізації продукції, забезпечення (за необхідності) післяпродажного обслуговування покупців – особливе місце займає якість продукції. Зрозуміло, що за однакової ціни більшим попитом користуватиметься продукт, який має вищу якість.

Завдяки поліпшенню якості і раціональному використанню інших нецінових факторів підприємство може одержати не тимчасові переваги над конкурентами, як при зниженні ціни, а довготривалі, оскільки останнім потрібно досить багато часу, щоб удосконалити товар і внести необхідні зміни в технологію його виробництва.

Необхідність поліпшення якості продукції в сучасних умовах диктується такими обставинами як:

- потребами науково-технічного прогресу;
- зміною споживчих запитів населення;
- нестачею або обмеженістю природних ресурсів;
- підвищення значення матеріального стимулювання в ринкових умовах, коли кожна людина, яка краще працює може придбати за свою платню більш високоякісний товар;
- розвиток зовнішньої торгівлі.

Оцінка якості передбачає визначення її абсолютного, відносного, перспективного і оптимального рівня.

Абсолютний рівень якості визначають шляхом обчислення певних показників без їх порівняння з відповідними показникам аналогічних виробів.

Встановлення відносного рівня якості полягає у співставленні абсолютних показників якості продукції з відповідним показниками аналогічних кращих зразків.

Пріоритетні напрями науки і техніки повинні відображатись у перспективному рівні якості виробів.

Оптимальний рівень якості відповідає мінімальній величині загальних суспільних витрат на виробництво і експлуатацію продукції, які в свою чергу впливають на економіку підприємства і країни в цілому.

На різну сільськогосподарську продукцію існують різні показники її якості.

Якість продукції справляє істотний вплив на економіку підприємств, оскільки з підвищенням її рівня зростає, за інших однакових умов, ціна на товар та обсяг продажу, і навпаки. Особливістю сільськогосподарської продукції є та обставина, що для багатьох видів її поліпшення якості рівноцінне збільшенню обсягу виробництва, оскільки дає можливість одержати більше цукру, олії, білка, крохмалю тощо. Так, підвищення цукристості цукрового буряку на 1% дозволяє за врожайності 300 ц додатково одержати з 1 га посіву 3 ц цукру, що рівнозначно підвищенню його врожайності майже на 19ц за нормативної цукристості 16% (3 ц: 0,16). Аграрним підприємствам економічно вигідно вирощувати цукровий буряк вищою біологічною цукристістю, оскільки ціна за 1 т коренів базисної цукристості (16%) корегується на коефіцієнт перерахунку, величина якого залежить від їх фактичної цукристості. Якщо, скажімо, цукристість становить 13%, то коефіцієнт перерахунку ціни становить 0,750. Далі він зростає з підвищенням цукристості і за її рівня 15% становить 0,917. За нормативної цукристості 16% він дорівнює 1; 17% - 1,013; 20% - 1,333. Зрозуміло, що для сільськогосподарських товаровиробників дуже економічно вигідно вирощувати цукровий буряк з підвищеною цукристістю, оскільки з тієї ж посівної площі й урожайності вони можуть отримати значно більший прибуток завдяки виробництву якіснішої продукції - коренів, що мають біологічну цукристість вищу за базисну. Згідно з діючим типовим контрактом між цукрозаводом і бурякосіючими господарствами встановлені за спадним принципом диференційовані надбавки до ціни за кожен тону цукрового буряку, проданого заводу у вересні за графіком: 1 вересня надбавка становить 44%, 2 вересня - 40, 10 вересня - 11, 15 вересня - лише 1%. За продаж цукрового буряку після 15 вересня виплата надбавок не передбачається [4; ст.257].

Сучасні умови господарювання змушують кожне підприємство запровадити дійовий комплексний механізм управління якістю продукції та суворо дотримуватись його вимог. Визначальними елементами цього специфічного менеджменту, що справляють найбільш істотний вплив на

процес постійного забезпечення виробництва й постачання на ринок конкурентоспроможної продукції є стандартизація та сертифікація виробів [4; ст.272].

Основними принципами і метою стандартизації є забезпечення безпеки для життя та здоров'я людини, тварин, рослин, охорона здоров'я; сприяння усуненню технічних бар'єрів у торгівлі; врахування сучасних досягнень науки і техніки, а також стану національної економіки; забезпечення участі в розробці стандартів юридичних та фізичних осіб-розробників, виробників, споживачів; добровільність вибору виробниками видів стандартів при виробництві продукції чи її постачанні; пріоритетність прямого впровадження в Україні міжнародних та регіональних стандартів; дотримання міжнародних та європейських правил і процедур стандартизації.

Результатом стандартизації є нормативні документи в даній сфері. Вони встановлюють правила, загальні принципи чи характеристики різних видів діяльності або їх результатів. Такими нормативними документами є стандарт, кодекс усталеної практики і технічні умови.

Стандарт – це документ, що встановлює для загального і багаторазового застосування правила, загальні принципи або характеристики, які стосуються діяльності чи її результатів, з метою досягнення оптимального ступеня впорядкованості у певній галузі, та розроблений у встановленому порядку на основі консенсусу (загальної згоди).

Стандарти є тим зразком, еталоном якості, до якого повинні прагнути виробники. Водночас вони встановлюють межу якості, нижче якої продукція (роботи, послуги) вважається некондиційною, тобто нестандартною. Стандарти передбачають також диференціацію продукції за якістю: категорії, класи, сорти, відповідно до яких здійснюється матеріальне стимулювання виробників. Дотримання вимог стандартів забезпечує виробництво продукції, що відповідає кращим вітчизняним і зарубіжним зразкам, її конкурентоспроможність на світовому ринку, вдосконалення номенклатури виробів, підвищення рівня уніфікації, охорону навколишнього середовища і здоров'я людини.

Сучасні напрямки вдосконалення стандартизації полягають у розробці державних і міжнародних стандартів не для кожного конкретного виробу, а для групи однорідної продукції, і в обмеженні кількості показників до найбільш істотних. Це дає змогу помітно зменшити кількість чинних стандартів, спростити їхній зміст і здешевити весь процес стандартизації.

Коли підприємство веде активну зовнішньоекономічну діяльність, найважливішим елементом виробничого менеджменту взагалі та системи управління якістю зокрема стає сертифікація продукції.

Сертифікація – це процедура, за допомогою якої визнаний у встановленому порядку орган документально засвідчує відповідність продукції, систем якості, систем управління якістю, систем управління довкіллям, персоналу встановленим законодавством вимогам.

Кожний вид товарів, який те чи те підприємство хоче вигідно продати на світовому ринку, мусить бути сертифікованим, тобто мати документ, що засвідчує високий рівень його якості, відповідність вимогам міжнародних стандартів ІСО серії 9000. Набутий нашими підприємствами досвід зовнішньої комерційної діяльності показує, що так звана безсертифікатна продукція оцінюється на світовому ринку у 3 - 4 рази дешевше, отже, фактично реалізується за безцінь [4; ст.275-276].

Економічна ефективність поліпшення якості продукції характеризується розміром додатково отриманого прибутку від виробництва і реалізації продукції підвищеної якості.

Річний економічний ефект у виробника продукції покращеної якості може бути також обчислений як різниця приведених витрат на виробництво продукції покращеної і попередньої якості.

Якість продукції забезпечує вищу прибутковість виробництва і фінансову стійкість підприємства, підвищує його імідж, сприяє виходу підприємства на світовий ринок, повніше задовольняє потреби суспільства в ній. А тому проблема якості продукції є досить актуальною на сучасному етапі, як кожного підприємства зокрема так і країни в цілому. Оскільки від її покращення залежить зміцнення фінансового стану підприємства і виведення країни на світовий ринок торгівлі.

Список використаних джерел:

1. Андрейчук В.Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник. – 2-е вид., доп. і перероблене. –К.: КНЕУ, 2002. – 264с.
2. Бойчик І.М., Харів Н.С. Хопчан М.І, Піча Ю.В. Економіка підприємства: навчальний посібник. Вид. 2-ге випр.і доповнене. –К.: Каравелла, 2000.-292с.
3. Мацибора В.І., Збарський В.К., Мацибора Т.В. Економіка підприємства: Навч. посібник. –К.:Каравела, 2008. – 312с.
4. Рижмань Д.І., Криворучко Г.Я., Віннічук Г.Я., Пилявець М.Т. Економіка підприємства: навчальний посібник. – К.: Аграрна освіта, 2011. – 531 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ КРУПНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Дударенко Надія Сергіївна

студентка, факультет менеджменту та маркетингу, Національний технічний університет України "КПІ"

Гречко Алла Володимирівна

кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства, Національний технічний університет України "КПІ"

В сучасних економічних умовах важливе місце займає проблема ефективного управління витратами. На великих виробничих підприємствах це питання є особливо актуальним. Оскільки перед управлінським персоналом постає складне завдання вибору найбільш ефективних методів управління витратами для конкретного підприємства з врахуванням особливостей його діяльності.

Витрати – це матеріальні та нематеріальні ресурси використані з метою досягнення певних результатів. Оскільки результатом діяльності будь-якого підприємства є отримання прибутку, то мінімізація витрат призведе до економії ресурсів і відповідно до збільшення прибутковості підприємства. Таким чином підприємство не тільки збільшить свої прибутки, але й стане більш інвестиційно-привабливим для потенційних інвесторів. Проте, слід зазначити, що не всі витрати можливо мінімізувати. Саме тому, перед управлінцями постає складна задача не просто зменшити витрати, а прийняти економічно обґрунтоване управлінське рішення, результатом якого буде зростання прибутковості, оптимізація чисельності працівників, збереження якості продукції і, як результат, стабільний або зростаючий попит на товар.

Багато підприємств в умовах, що склались останнім часом, змушені скорочувати свої витрати за допомогою скорочення персоналу або для збереження працівників, зменшувати витрати на оплату праці, за рахунок зменшення заробітної плати чи премій. Цей метод називається – кост-кілінг. З одного боку цей метод управління може викликати соціальне невдоволення працівників підприємства, але з іншого боку він дає можливість управлінцям проаналізувати доцільність існування деяких посад на даному підприємстві. Також застосування цього методу надає можливість відмовитись від виконання тих операцій, які не мають суттєвого впливу на основне виробництво, або ж передати виконання цих операцій в аутсорцінг. Кост-кілінг, як метод управління витратами дає дуже швидко відчутні результати - зменшення витрат.

На великих виробничих підприємствах доцільним є застосування методу стандарт-костинг. Даний метод характеризується встановленням

норм витрат на одиницю продукції. Сам процес нормування є досить складним але досить ефективним, оскільки він дає можливість виявлення відхилення від нормативних показників і швидкого реагування на них. За допомогою скорочення зайвих витрат тих ресурсів, по яким відбулося відхилення від нормативних показників.

Застосування декількох методів управління витратами дозволить зробити цей процес більш ефективним, що в свою чергу позитивно вплине на фінансовий стан підприємства. Постійний моніторинг зовнішніх та внутрішніх чинників впливу, дозволить управлінцям застосовувати найбільш доцільні методи управління витратами в конкретній ситуації.

Список використаних джерел:

1. Паскалова А.Г. Аналіз доцільності використання сучасних інструментів контролінгу витрат на молокопереробних підприємствах / А.Г. Паскалова // Економіст – 2014. - №12. – С. 71-73
2. Давидович І.Є. Управління витратами / І.Є. Давидович // К.: Центр учбової літератури, 208.-320с.
3. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства / С.Ф.Покропивний // К.:КНЕУ, 2001. –528с.

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВО – ПРОМИСЛОВИХ ГРУП

Жихарцева Олена Олександрівна

здобувач кафедри економічної теорії Львівської комерційної академії

За рахунок взаємопроникнення та об'єднання капіталів різних сфер діяльності суттєво зростає ефективність діяльності підприємницьких структур. В результаті даних процесів утворюються різного роду інтегровані структури бізнесу, в тому числі фінансово - промислові групи (ФПГ), які забезпечують оптимальне поєднання ринкових механізмів.

Тому питання, які стосуються управління ефективністю діяльності промислово-фінансових груп та напрямів їх вдосконалення на сучасному етапі набувають особливої актуальності.

Процес управління тісно зв'язаний із структурою самої організації: більш складна структура вимагає застосування і більш складних методів управління [4].

Максимальний економічний ефект від діяльності фінансово-промислової групи (ФПГ) може бути досягнутий лише за умови впровадження раціональної системи управління сукупним капіталом

групи, розробки і впровадження критеріїв та системи показників його оцінки.

Таким критерієм, на нашу думку, може бути результат діяльності інтегрованого об'єднання як в цілому, так і окремих його членів. А одним із варіантів оптимізації використання фінансового капіталу ФПГ є управління за результатами. При оцінці ефективності управління ФПГ також використовують показник оборотності капіталу, який характеризується певними показниками, які рекомендовані Міністерством економіки України та Держкомстатом України.

Система управління оборотним капіталом є важливою частиною забезпечення ефективної діяльності підприємства. Це пояснюється тим, що оборотний капітал охоплює велику кількість елементів як внутрішнього матеріально-речового, так і фінансового складу, які потребують індивідуалізації управління [3].

В сучасній практиці прогнозування грошових потоків промислово-фінансових груп можна виділити чотири методи: прогнозування бюджету надходжень і видатків грошових коштів; прогнозування балансу грошових потоків; прогнозування доходів; метод екстраполяції оборотного капіталу.

Зазначені методи мають певні переваги, хоча на думку К. С. Брутян [2] носять ідеалістичний характер і, як наслідок, практично не застосовуються в управлінні підприємством.

Економічну ефективність промислово-фінансових груп прийнято оцінювати за такими показниками, як продуктивність праці, фондівіддача, обсяг виготовлення продукції, рентабельність та інші.

Особливу роль як в економічній системі держави, так і в діяльності окремих підприємств відіграє прибуток. Важливе значення має прибуток і для діяльності ФПГ. Прибуток традиційно відносять до критеріїв оптимальності використання ресурсів ФПГ, як кінцеву мету будь-якої комерційної організації, приріст капіталу (майна) ФПГ, покращення фінансового стану ФПГ в цілому і його окремих учасників, збільшення об'єму випуску продукції промисловою підсистемою ФПГ.

Важливе значення у сфері управління ресурсами ФПГ на думку Н. А. Адаєвої [1] має і управління інформаційними ресурсами.

Значний вплив на економічний розвиток фінансових - промислово-груп (ФПГ) мають інформаційно - комунікаційні технології (ІКТ), інформація, знання, процеси інформатизації. В процесі їх розвитку відбувається модернізація старих форм бізнесу та з'являються його нові форми, нові методи, інструменти і стратегії управління. Використання ІКТ в бізнесі ФПГ підвищуватиме ефективність як внутрішніх, так і зовнішніх операцій компаній.

Що стосується удосконалення методики та напрямів управління ефективністю діяльності ФПГ, то доцільно розв'язати наступні задачі:

залучати в інтересах групи нові види ресурсів з метою забезпечення впровадження виробництва конкурентоспроможної продукції; включати до складу ФПГ не тільки великі, але і середні та дрібні підприємства; урізноманітнити види і форми діяльності фінансових організацій у рамках груп, включаючи в їхній склад не тільки універсальні, але і спеціалізовані банки, інвестиційні фонди і фінансові компанії.

Отже, оскільки головною метою створення ФПГ є отримання більш високих фінансових результатів від спільної діяльності її членів порівняно з результатами їх діяльності за рамками інтегрованого об'єднання, а основним фінансовим результатом їх діяльності є прибуток, тому питанням, які стосуються управління ефективності діяльності промислово-фінансових груп та напрямам їх вдосконалення слід приділяти більше уваги та постійно працювати над їх вдосконаленням.

Список використаних джерел:

1. Адаева Н. А. Повышение эффективности использования информационного ресурса в управлении промышленности: дис. канд. эконом. наук.: спец. 08.00.05 «Развиток продуктивных сил і регіональна економіка» / Н. А. Адаева. - М., 2003. – 173 с.
2. Брутян, К. С. Удосконалення методики управління ефективністю діяльності промислово-фінансових / К. С. Брутян // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – Х., 2012. – №1. – С. 25-28.
3. Попова С.М. Диверсифікація діяльності промислових підприємств як елемент антикризового управління / С.М. Попова // Економіка розвитку: Наук, журнал. – №4(24). – Харків : ХДЕУ, 2010. – С. 30–32.
4. Управление по результатам. Пер. с финск./ Общ. ред. и предисл. Я.А. Лентанна.- М. : Издательская группа « Прогрес».- 1993.-320с.

КОРПОРАТИВНА КУЛЬТУРА В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Кравченко Ю. А.

аспірант, Київський Університет Ринкових Відносин

Розвиток персоналу є найважливішою умовою успішного функціонування будь-якої організації. Це особливо важливим є в сучасних умовах, коли науково-технічний прогрес значно прискорює старіння професійних знань і навичок. Невідповідність кваліфікації персоналу потребам компанії негативно позначається на результатах її діяльності. Тому, корпоративна культура може слугувати потужним інструментом

підвищення загального рівня персоналу в організації. Культурологічний підхід до дослідження ефективного функціонування підприємства, який передбачає вивчення процесів, що відбуваються в організації, через призму культури, яка визначає специфіку діяльності, особливості взаємовідносин між працівниками, вимоги і ставлення до них, набуває значного значення для прибуткового функціонування організації. В останні роки управлінські служби не тільки змінили відношення до культури організації, але і зайняли активну позицію у використанні її як фактору підвищення конкурентоспроможності, адаптивності, ефективності виробництва і управління. Корпоративна культура впливає як на процес управління персоналом, так і на роботу підприємства в цілому. Так, чим вище рівень корпоративної культури, тим у меншому ступені персонал має потребу у чіткому регламентуванні діяльності, в директивах, настановах, детальних схемах і докладних інструкціях. До того ж, чим вище рівень корпоративної культури, тим вище престиж і конкурентоспроможність підприємства.

Корпоративна культура у системі управління персоналом підприємства повинна розглядатися як стратегічний інструмент, що дозволяє орієнтувати усі його підрозділи та усіх працівників на загальні цілі, підвищувати ініціативу персоналу, забезпечувати відданість загальній справі, полегшувати спілкування.

Корпоративна культура виявляється у філософії та ідеології управління, ціннісних орієнтаціях, віруваннях, очікуваннях, нормах поведінки. Корпоративна культура регламентує поведінку людини і дає можливість прогнозувати її реакцію в критичних ситуаціях.

Виділяють три рівні корпоративної культури. При цьому кожен наступний рівень є все менш очевидним. Самий верхній, поверхневий рівень корпоративної культури складають видимі об'єкти, артефакти культури: манера вдягатися, правила поведінки, фізичні символи, організаційні церемонії, розташування офісів. Усе це можна побачити, почути або зрозуміти, спостерігаючи за поведінкою працівників підприємства.

Другий рівень корпоративної культури складають виражені в словах і справах працівників підприємства загальні цінності і переконання, що свідомо поділяються і культивуються членами підприємства, які виявляються в їхніх розповідях, мові, використовуваних символах.

Але деякі цінності закладені у корпоративній культурі настільки глибоко, що робітники просто їх не помічають. Ці базові, основні переконання і складають сутність корпоративної культури. Саме вони керують поведінкою і рішеннями людей на підсвідомому рівні

Список використаних джерел:

1. Іванченко А. В. Орієнтація на розвиток персоналу в системі корпоративних цінностей підприємства 2009. – № 4, Ч. 2, Т. 1. – С. 185 – 190.
2. Назарова Г.В. Корпоративне управління: Навч. посібник. – Х.:, 2003. – 531с.
3. Савчук Л., Бурлакова А. Развитие корпоративной культуры в Украине. Персонал, - 2008. - №5. – С. 86-89.
4. Шейн Э. Организационная культура и лидерство / Э.Шейн. – СПб.: Питер, 2002. – 336 с.

КЛАСТЕРИЗАЦІЯ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Оксенюк Сергій Григорович

аспірант, кафедра управління фінансово-економічною безпекою,
Університет економіки та права «КРОК»

В умовах руйнівних процесів, від яких наразі потерпає держава, не тільки обмежують зростання та розвиток національної економіки, а й взагалі створюють критичну загрозу економічній безпеці України, яка є важливою складовою національної безпеки. Зрештою, країна не тільки втратила частину території, а й виробничі потужності, інфраструктуру, ресурсний потенціал, частину внутрішнього ринку. До того, не можна не відзначити й той факт, що такі труднощі в умовах процесів глобалізації, можуть бути використані іншими державами чи транснаціональними корпораціями у власних інтересах шляхом доступу до ресурсно-матеріальної бази національної економіки, створенням жорстких умов конкуренції виробництва, обмеження доступу до ринків.

Все це вимагає пошуку нових більш оптимальних та ефективних методів та механізмів ведення господарства, що з одного боку суттєво знижують негативні наслідки глобалізації, рівень загроз економічній безпеці країни, а з іншого – створює умови для розвитку інноваційних ідей та зростання рівня конкурентоспроможності суб'єктів господарювання окремо та національної економіки в цілому. Такою організаційно-економічною формою міжгалузевої народногосподарської системи заснованої на інноваційному підході може виступати кластер. Отже, виникає необхідність дослідження кластеризації як інструменту забезпечення економічної безпеки шляхом зниження впливу деструктивних процесів на економіку держави.

Деякі науковці основною метою кластеризації економіки вважають формування стійких господарських утворень – кластерів, завданнями яких

є підвищення внутрішньої та міжнародної конкурентоспроможності їх учасників за рахунок комерційного й некомерційного співробітництва, наукових досліджень та інновацій, освіти, навчання і заходів політики підтримки [3]. Проте значення кластеризації слід розглядати набагато ширше – вона виступає необхідною умовою забезпечення належного рівня економічної безпеки в умовах деструктивних наслідків глобалізації та міжнародної інтеграції.

Кластер (від англ. cluster – скупчення, зосередження) – це об'єкт економічної агломерації фірм, тісно пов'язаних галузей, які взаємно сприяють зростанню конкурентоспроможності одна одної [1, с. 53]. Кластер в сучасній економіці визначається як індустріальний комплекс, сформований на основі територіальної концентрації мереж спеціалізованих постачальників, основних виробників і споживачів, пов'язаних технологічним ланцюгом, і таких, що виступають альтернативою секторальному підходу. Географічний розмір кластера може варіюватися від масштабу міста до рівня країни або групи сусідніх країн. Кластери зустрічаються в різних галузях економіки [5, с.549].

Кластер в організації виробництва розглядається як об'єднання взаємодоповнюваних підприємств, організацій і зв'язаних з ними за географічною й функціональною ознаками органів державного управління, наукових закладів тощо на засадах спільної діяльності на певній території з виробництва конкурентоспроможної на внутрішньому і зовнішньому ринках продукції та збільшення прибутків учасників кластера [4].

Викладені в статті 7 Закону України «Про основи національній безпеці» загрози у сфері економіки набули особливої актуальності в теперішній час. Слід виділити індикатори, що не відповідають пороговим значенням, тобто граничним величинам, порушення яких загрожує сталому розвитку економіки і соціальної стабільності. Ця невідповідність відображає такі собі, критичні «больові точки» соціально-економічного розвитку. З регіональних позицій до них відносяться [2, с.52-53]:

1. Низька частка науково-виробничих інвестицій. Частка інноваційної продукції нижче порогового значення майже в 5, а витрати на цивільну науку - в 7 разів. У країні в цілому яскраво виражена сировинна модель розвитку.

2. Висока частка населення з доходами нижче прожиткового мінімуму.

3. Проблема державного боргу та дефіцит бюджету. На зростання витрат по відношенню до ВВП впливає політика підтримки внутрішнього попиту, і здійснення додаткових заходів з підтримки фінансової системи.

Між тим, в країні є достатні умови необхідні для кластеризації, як то розвинена фінансова система, наявність сучасної інфраструктури,

кадрової бази, мережевих і асоціативних структур, досвід регіонального самоврядування і планування. Створення кластерів дає синергетичний ефект і дозволяє усунути багато перешкоди для бізнесу, до яких відносяться чиновницьке свавілля, адміністративні бар'єри, брак інвестицій і трудових ресурсів, високе податкове навантаження (особливо заважає розвитку кооперування та аутсорсингу ПДВ). Скорочується кількість посередників. Спільний маркетинг, стійкі зв'язки учасників кластера, спільна розробка нововведень та їх просування у всьому ланцюжку створення вартості створює довгострокові довірчі відносини співпраці без спроб недружніх поглинань.

Стратегічні економічні інтереси держави полягають у забезпеченні довгострокового сталого економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та диверсифікації економіки, зростанні добробуту, якості життя, як наслідок - стійке зростання реальних доходів населення та досягнення середньоєвропейських стандартів якості життя, скорочення бідності і перетворення середнього класу з високим рівнем освіти, самостійності та платоспроможного попиту в основну соціальну групу. Саме кластери як об'єкт концентрації виробничих потужностей, наукового та інноваційного потенціалу здатні суттєво знизити ризики та загрози національній економічній безпеці

Підвищена стійкість до ризиків та економічних криз кластерних утворень значно знижує загрози економічної та національної безпеки. Можливості більш ефективного використання такими формами господарювання наявних ресурсів: виробничих, людських, науково-технічних, значно зменшують залежності держави від імпорту цих ресурсів. Внутрішній розвиток, більш ефективного використання інновацій створюють умови сталого розвитку, підвищення конкурентоспроможності та ефект захищеності від іноземного капіталу та тотальної глобалізації.

Таким чином, кластеризація як організаційна форма консолідації, може забезпечувати досягнення конкурентних переваг та зниження рівня загроз економічних криз в умовах глобалізації. Кластери виступають основою ефективного економічного розвитку території регіонів та сприяють ефективному розвитку країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Дзядук Т.В. Кластер як засіб підвищення конкурентоспроможності національної економіки // Економічний простір. –2008. – №20/2. – С. 51-58.
2. Качинський А.Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія / А. Б. Качинський. – К. : НІСД, 2013. – 104 с.

3. Кластери та інноваційний розвиток України/ Український фонд підтримки підприємництва. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ufpp.gov.ua/ckfinder/userfiles/files/lib_bisnes/klasterS.pdf
4. Кропивко М.Ф. Концептуальний підхід до кластерної організації та управління розвитком агропромислового виробництва / М.Ф. Кропивко // Економіка АПК. – 2010. - № 11. – С. 3-13.
5. Соколенко С.І. Кластери в глобальній економіці / С. І. Соколенко. – К.: Логос, 2004. – 848 с.

ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ

Сільченко Анастасія Ростиславівна

студентка, факультет менеджменту та маркетингу, Національний технічний університет України "КПІ"

Мартиненко Василь Петрович

доктор економічних наук, професор, Національний технічний університет України "КПІ"

Сучасний розвиток економіки пред'являє нові вимоги до підходів, що використовуються при веденні та управлінні господарської діяльності, що призводить до необхідності їх перегляду, коректування й уточнення.

Велика кількість підприємств більшості галузей економіки знаходяться у скрутному становищі, що свідчить про неефективний, незбалансований розвиток підприємств і вимагає пошуку можливих шляхів подолання кризового стану і створення умов для досягнення збалансованого розвитку всіх суб'єктів господарювання. Особливої актуальності в цій ситуації набуває питання ефективного управління ресурсним потенціалом підприємств.

Сучасний стан розвитку економіки свідчить про низьку інвестиційну активність суб'єктів господарювання, та, як наслідок, відсутність можливості стабільного розвитку економіки. Реалізація інвестиційних проектів потребує залучення значного обсягу фінансових ресурсів з високим рівнем інвестиційних ризиків, врахування яких є важливим фактором при формуванні та управлінні ресурсним потенціалом підприємства – інвестора у практиці господарювання.

Ресурсний потенціал комерційного підприємства – це сукупність стратегічних ресурсів, що знаходяться у розпорядженні підприємства, мають визначальне значення для можливостей і меж функціонування підприємства в тих або інших умовах. До стратегічних відносяться ті види

ресурсів, об'єми і структура яких можуть бути істотно змінені лише шляхом прийняття і реалізації відповідних стратегічних рішень.

Ефективне управління ресурсним потенціалом підприємства передбачає проведення комплексного і детального аналізу ресурсної бази підприємства та прийняття стратегічних рішень. Найбільш ефективними слід вважати ті сценарії, що передбачають збереження існуючої діяльності підприємства та використання існуючих ресурсів. Одним з таких сценаріїв є диверсифікація, що передбачає розширення товарних груп або послуг, заснування нової діяльності, що є суміжною до основної діяльності підприємства. При цьому, шукаючи напрям нової діяльності, необхідно приділяти тим, що можуть створити синергетичний ефект, коли не тільки основна діяльність підприємства є хорошою базою для нової діяльності, але й нова діяльність позитивно впливає на основну діяльність, збільшуючи товарообіг, розширюючи клієнтську базу, тощо. Вдале поєднання декількох суміжних напрямів діяльності дозволяє створити вертикально-інтегровано підприємство, що сприятиме зростанню інвестиційної привабливості.

Створення вертикально-інтегрованих підприємств не є поширеним для середнього бізнесу, а зазвичай користується популярністю лише у представників великого бізнесу. Однак, ефективне управління ресурсним потенціалом дозволяє значно підвищити економічно-фінансові показники підприємств навіть в несприятливих умовах економіки та високої вартості позикового капіталу.

Ефективне управління ресурсним потенціалом може бути одним з ключових факторів не тільки для втримання існуючих позицій підприємств, але й для їх стрімкого успішного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Духонина О. Управление предприятиями в современных условиях / О. Духонина, П. Горянский // Финансовая газета. – 2005. – № 10. – С. 96-99.
2. Ареф'єва О.В. Економічні засади формування потенціалу підприємства / О.В. Ареф'єва, Т.В. Харчук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №7(85). – С. 71-76.
3. Ареф'єва О.В. Управління потенціалом розвитку промислових підприємств / О.В. Ареф'єва, О.В. Коренков. – К. : Грот, 2004. – 200с.

СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ІМПОРТОЗАМІННОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Шейко Юлія Олександрівна

Луцький національний технічний університет

З 2005 року в Україні спостерігається тенденція до зростання негативного зовнішньоекономічного сальдо (рис.1) і задоволення кінцевих потреб споживачів і проміжних виробничих потреб за рахунок імпортованої продукції.

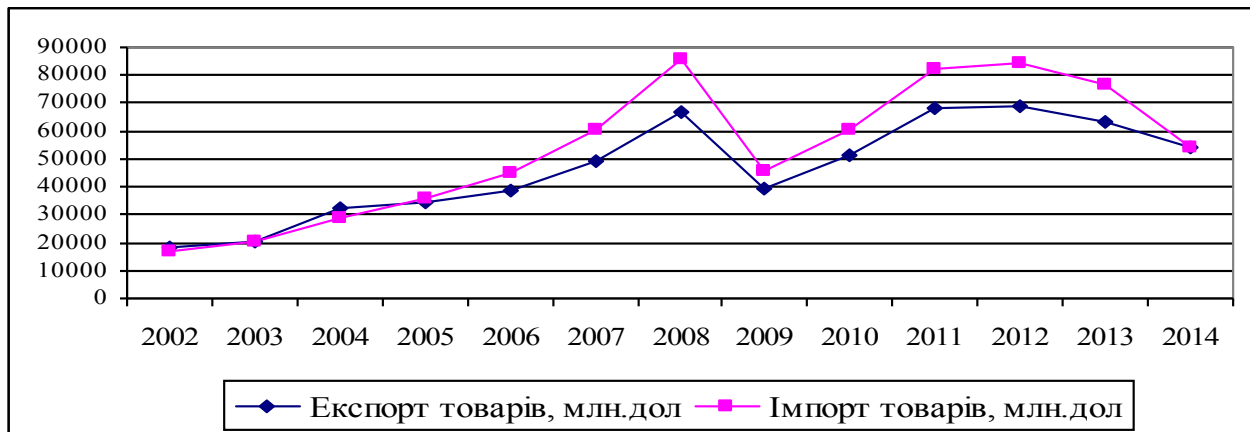

Рис.1 Обсяг експорту-імпорту товарів в Україні у 2002-2014 рр.

На рис.2 відображено результати аналізу галузевої імпортозалежності, на основі розрахунку частки імпорту у внутрішньому споживанні продукції галузі в країні:

$$In = \frac{Q_{i_n}}{Q_{e_n} + Q_{i_n} - Q_{e_n}} * 100\%$$

де In – рівень імпортозалежності за продукцією n -го виду діяльності;
 Q_{i_n} , Q_{e_n} , $Q_{вп}$ – обсяг імпорту, експорту і виробництва продукції n -го виду діяльності.

Основними причинами високої імпортозалежності України є:

- висока матеріало-, енергоємність виробництва, застарілість основних фондів;
- надто швидкі темпи допуску на вітчизняний ринок диверсифікованого імпорту не супроводжувались одночасною модернізацією, розширенням асортименту, збереженням обсягів існуючих та створенням нових виробництв;
- сировинна спрямованість експорту, низька активність у виробництві кінцевої продукції, низька конкурентоспроможність вітчизняної продукції;
- низька інноваційна активність, невикористання останніх досягнень НТП;
- високі показники контрабанди і тіньового імпорту.

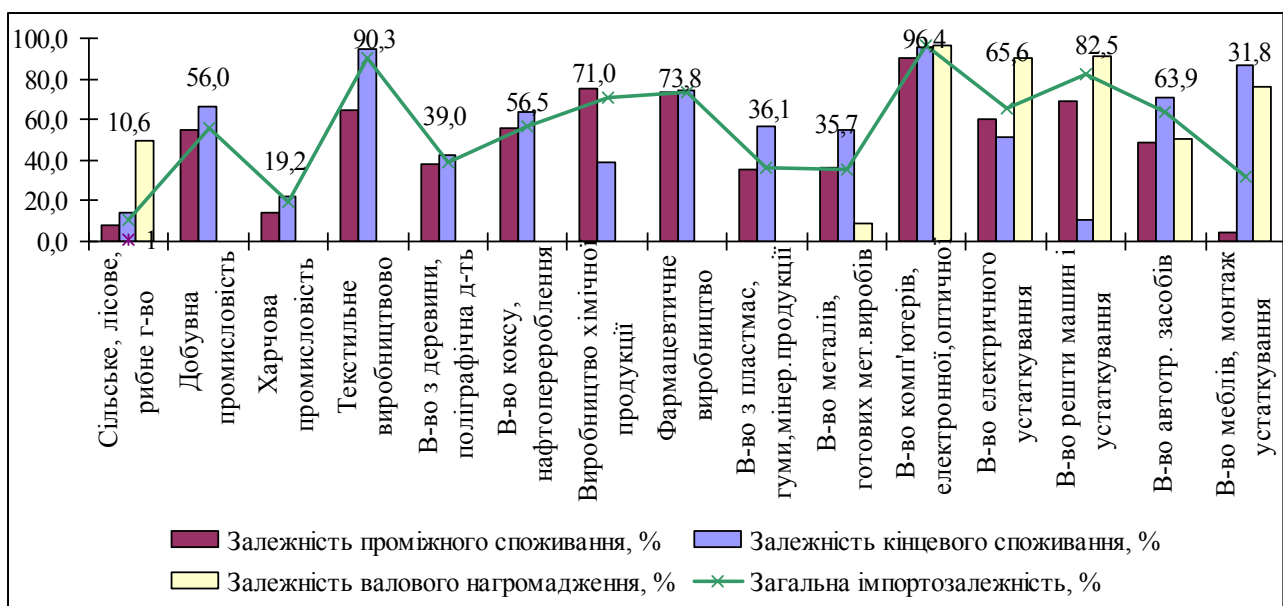

Рис.2. Імпортозалежність України за видами економічної діяльності

Економіка України потребує глибоких перетворень у промисловості, що дасть змогу підвищити економічну стійкість країни і зменшити її залежність від імпорту. Найбільш реальні перспективи вітчизняної економіки значною мірою пов'язані з розвитком внутрішнього ринку, що може бути реалізовано за рахунок посилення орієнтації вітчизняних підприємств на задоволення потреб внутрішнього ринку та розвитку виробництва імпортозаміщуючих товарів [2]. Це не означає, що держава повинна за рахунок власних коштів розвивати такого роду галузі, але держава може надати організаційне та адміністративне сприяння бізнесу у розвитку тих видів діяльності, які будуть комерційно вигідні, особливо в зіставленні з прибутковістю аналогічних європейських чи російських виробництв [1]. Для реалізації пріоритетних напрямів розвитку імпортозамінного виробництва слід розробити систему заходів реалізації регіональної політики імпортозаміщення, що повинні спрямовуватись на такі складові як продукція, ринок продукції і сировини, структуру експортно-імпортних операцій, інвестиційно-інноваційну діяльність і регуляторне середовище (рис.3).

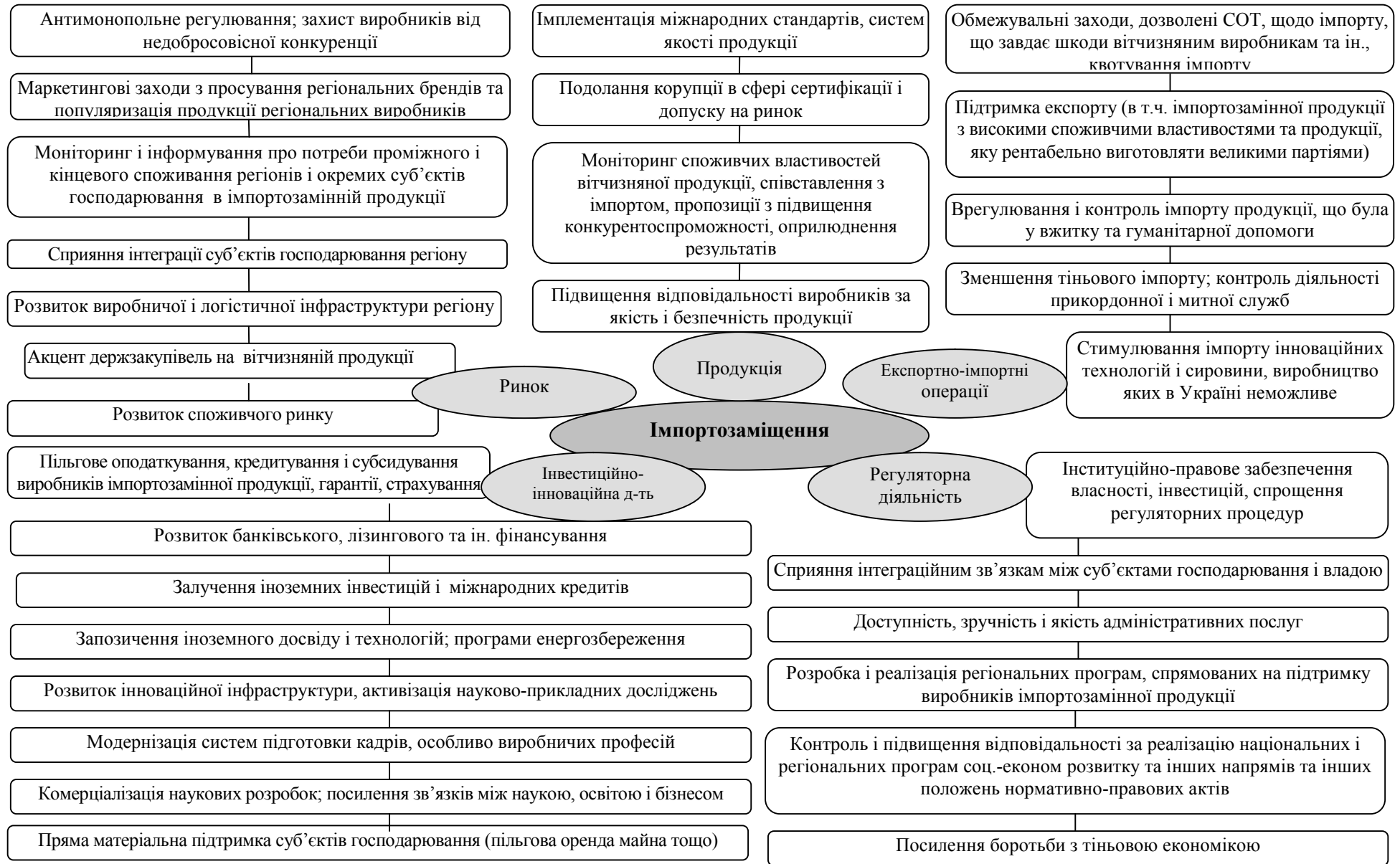

Рис.3. Система заходів з реалізації політики імпортозаміщення у регіонах України

Позитивними ефектами від реалізації політики імпортозаміщення стануть:

- в економічній сфері:

1) збільшення ВВП і податкових надходжень; досягнення і зростання позитивного сальдо зовнішньоекономічної діяльності;

2) збільшення у структурі імпорту частки продукції, виробництво якої в Україні є неможливим/нерентабельним, продукції інвестиційного призначення;

3) збільшення частки вітчизняної продукції у структурі проміжного і кінцевого споживання;

4) активізація інноваційної діяльності, трансфер знань і технологій, розвиток сучасних виробництв і систем управління;

5) підвищення конкурентоспроможності, іміджу та інвестиційної привабливості регіонів, забезпечення їх ефективної спеціалізації, розвиток і активізація використання їх інноваційного та інфраструктурного потенціалів;

б) зменшення обсягів тіншового імпорту;

- в соціальній сфері:

1) підвищення зайнятості, рівня життя, купівельної спроможності населення, створення умов для відтворення робочої сили, скорочення відпливу «мізків»;

2) обмеження неякісного імпорту, забезпечення населення якісною продукцією, що відповідає міжнародним стандартам; розширення асортименту вітчизняної продукції, збільшення довіри до неї з боку населення;

3) підвищення рівня розвитку і кваліфікації трудового потенціалу; створення можливостей для реалізації підприємницьких здібностей і ініціатив.

Список використаних джерел:

1. Дунаєв І.В. Імпортозаміщення в контексті вибору механізмів державної зовнішньоторговельної політики України / І.В. Дунаєв, В.Ю. Бабаєв // Державне будівництво. – 2012. – № 1. – С. 1–9.

2. Еней, Я. І. Політика імпортозаміщення як передумова інноваційного розвитку економіки України : колективна монографія // Інноваційна складова сучасної економічної динаміки / Я. І. Еней; за ред. В. Ф. Беседіна, А. С. Музиченка. - Умань: ФОП Жовтий О. О., 2013. – 362.

Науковий керівник: Вахович Ірина Михайлівна, доктор економічних наук, професор, Луцький національний технічний університет

РОЛЬ ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЙ В КОМПЛЕКСІ МАРКЕТИНГОВИХ КОМУНІКАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВА

Лисенко Наталія Володимирівна

Київський національний університет технологій та дизайну

В сучасних умовах жорсткої конкуренції, підприємствам стає все важче залучити нових та утримати існуючих споживачів. Щоб зайняти лідируючі позиції на ринку вже недостатньо створити якісний товар з оптимальною ціною. Тому, в останні роки менеджменті підприємства все більше уваги приділяється налагодженню ефективної маркетингової діяльності, а саме політики маркетингових комунікацій, що сприяє вдосконаленню та підвищенню конкурентоспроможності підприємства на ринку.

Варто відмітити, що сьогодні ми спостерігаємо переорієнтацію світового маркетингу. Так, більшість компаній відмовляються від масового та переходять до спеціалізованого маркетингу. Такі зміни впливають і на маркетингові комунікації підприємства. Спостерігається тенденція до зміни пріоритетності основних складових комплексу комунікацій. Якщо, ще десять років назад на рекламу підприємство витратило 40% від комунікаційних витрат, то сьогодні сума значно зменшується. Всі фактори змушують компанії вдосконалювати комплекс комунікації, та шукати нові способи просування своїх товарів та послуг.

Світова цифрова революція сприяє трансформації комунікаційного середовища підприємства. Основою сучасних ефективних комунікацій є цифрові операції. Багато маркетингологів говорять про високий потенціал Інтернет-комунікацій. Це пояснюється такими характеристиками Інтернету як гнучкість та інтерактивність. Так, професор Литовченко І. удосконалив традиційний комплекс маркетингових комунікацій, що складається з реклами, стимулювання збуту, зв'язків з громадськістю, особистого продажу та прямого маркетингу та виокремив Інтернет-комунікації як окремий інструмент.

Використовуючи інтерактивні заходи підприємство має змогу вибудувати ефективну та більш економічну систему комплексу маркетингових комунікацій. Електронний ринок відкритий і абсолютно доступний, його можливості дозволяють налагодити канали розподілу товарів (економлячи при цьому час та гроші), а також розширити можливості надання інформації для побудови ефективної взаємодії з учасниками ринку. Розвиток глобальної інформаційної мережі сприяє тому, що Інтернет стане незамінним компонентом не тільки комплексу

маркетингових комунікацій підприємства, а й його загальної маркетингової програми.

Вільний доступ до Інтернету відкриває нові канали комунікацій, серед яких вірусна та контекстна реклама, E-mail- розсилки та інші. Соціальні мережі стали невід'ємним елементом комплексу маркетингових комунікацій сучасних компаній.

За даними компанії TNS, що досліджувала Інтернет-користувачів України, найбільш популярними сайтами є Google.com.ua, Vk.com, Youtube.com. Найпопулярнішою соціальною мережею в Україні вже декілька років залишається ВКонтакте. Але невпинно росте українська аудиторія мережі Facebook, станом на січень 2016 року вона складала 5 млн. користувачів.

В сучасних умовах компанії мають ретельно підходити до питання формування комплексу маркетингових комунікацій. Інтернет-ринок в Україні розвивається динамічно, більшість споживачів формують своє рішення про той чи інший товар та послугу базуючись на інформації отриманій в мережі. Інтерактивний маркетинг вигідний як для компаній, так і для споживачів, адже він забезпечує формування тісних взаємозв'язків між суб'єктами. Головним завданням Інтернет-комунікацій є не просування товару, а постійне нагадування про себе та формування довіри у споживача. Таке «спілкування» дозволяє компанії швидше реагувати на зміни бажань та потреб споживачів. Використання Інтернет-комунікацій — це сучасний тренд маркетингу.

Список використаних джерел:

1. Башинська І.О. Маркетингові комунікації підприємства у соціальних мережах / І.О. Башинська // Економічні науки. Серія «Економіка та менеджмент». – 2012. – Випуск 9 (34). – Частина 1. – С. 36-41.
2. Івашова Н.В. Сучасний підхід до формування системи комунікацій промислового підприємства / Н.В. Івашова, Т.П. Гончаренко // Вісник Української академії банківської справи. – 2011. – №1. – С. 120-126.
3. Ілляшенко С.М. Сучасні тенденції застосування Інтернет-технологій у маркетингу / С.М. Ілляшенко // Маркетинг і менеджмент інновацій. — 2011. — № 4 (2). — С. 64-74.
4. Литовченко І.Л. Методологічні аспекти Інтернет-маркетингу: монографія / І.Л. Литовченко. — К.: Наукова думка, 2008. — 196 с.
5. Шкляєва Г.О. Інтерактивні маркетингові комунікації у менеджменті підприємства / Г.О. Шкляєва // Економічний нобелівський вісник. – 2014. – №1 (7). – С. 509-515.
6. Berry V. Marketing Communications in a Digital Age. – 2012.

Науковий керівник: Куклін Олег Володимирович, доктор економічних наук, професор

СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ БЮДЖЕТУ МАРКЕТИНГУ

Фидрик Надія Вадимівна

студентка, Київський національний університет технологій та дизайну

Кузнецова Наталія Богданівна

кандидат економічних наук, Київський національний університет технологій та дизайну

Сьогодні в діяльності сучасних підприємств бюджет маркетингу є одним з вагомих інструментів управління, використання якого здійснюється через механізм фінансового планування. Зазвичай, витрати на маркетинг часто складають більшу частину усіх витрат підприємства, оскільки спрямовані на стимулювання збуту, оптимізацію каналів товароруку та продажу продукції, розширення асортименту, всебічного дослідження ринку та його суб'єктів. Тому питання формування бюджету маркетингу, пошуку джерел фінансування маркетингових заходів та раціонального використання фінансових ресурсів, спрямованих на їх реалізацію, постійно залишається актуальним в діяльності сучасних українських підприємств.

На практиці варто враховувати, що розмір бюджету маркетингу підприємств залежить безпосередньо від особливостей самого продукту та певної величини місткості ринку – межі, до якої наближається ринковий попит. Адже при наближенні витрат на маркетинг в галузі до такої величини, подальше їх збільшення вже не призведе до зростання попиту при певних умовах зовнішнього середовища [1]. Оскільки до складу бюджету маркетингу входять витрати на комплекс маркетингових заходів, які за обсягом є достатньо великими, тому до його розробки слід ставитися відповідально і систематично проводити аналіз бюджетів за попередні квартали, місяці, роки.

Вивчаючи сутність поняття «бюджету маркетингу» можна відмітити, що досить часто його ототожнюють з поняттям «бюджет реклами». Але поняття «бюджету маркетингу» є значно ширшим і включає в себе бюджет реклами, як одну із своїх складових.

Окремі дослідники вбачають в цьому понятті фінансовий план, представлений кошторисом витрат на маркетинг, як стратегічний, так і операційний [2, 4]. Також бюджет маркетингу розглядається і з точки зору інструментарію аналізу та контролю прибутковості маркетингової діяльності [5]. Існують погляди, що бюджетом маркетингу є грошові витрати на маркетингові заходи. Проте практично відсутні підходи щодо визначення цього поняття з точки зору фінансового забезпечення реалізації всіх цих заходів.

Тому вважаємо, що для більш чіткого розуміння бюджету маркетингу необхідно розглядати цю категорію ще як інвестиції у маркетингову діяльність із джерелами забезпечення потреби в них. Таким чином, можна констатувати, що бюджет маркетингу – це фінансовий план маркетингової діяльності, що відображає потребу у фінансових коштах (інвестиціях) на реалізацію усіх маркетингових заходів (на дослідження ринків, інформаційний зв'язок, організацію збутової мережі і руху товару, забезпечення конкурентоспроможності товарів) та джерела забезпечення цієї потреби.

Список використаних джерел:

1. Соломянюк Н. М. Сучасні тенденції формування бюджету маркетингу на українських підприємствах/ Н. М. Соломянюк // Економічний часопис-XXI. - 2013. - № 7-8(1). - С. 87-89.
2. Лях І. С. Методологічні засади формування маркетингового бюджету підприємства / І.С. Лях // Комунальне господарство міст. - № 98. – 2011, С. 269-274.
3. Галенко К. С. Проблеми формування маркетингового бюджету підприємства в умовах економічної нестабільності / К.С. Галенко // Управління розвитком. - № 15. –2014, С 17-18.
4. Герасимчук В.Г. План та бюджет маркетингової діяльності на підприємстві. Електронний ресурс. - Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/17000/1/42-Herasymchuk-70-71.pdf>.
5. Білик М.С., Кіндрацька Г.І. Аналіз результативності діяльності маркетингових служб підприємства. Електронний ресурс. - Режим доступу: http://vlp.com.ua/files/06_26.pdf.

ІНФЛЯЦІЯ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ ДЛЯ КРАЇНИ

Ващук Ірина Петрівна

студентка Національного університету біоресурсів і природокористування України (місто Київ)

Гуца Інна Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент Національного університету біоресурсів і природокористування України (місто Київ)

УДК:336.748.12

Інфляція - це тривалий неперервний процес знецінення грошей, котрий проявляється як стійке підвищення загального рівня цін у результаті перевантаження сфери обігу грошовою масою, незабезпеченою матеріальними цінностями.

Класифікувати основні методи прогнозування макроекономічних показників, і зокрема інфляції можна п'ятьма методами:

1. Метод експертних оцінок.
2. Вектор-авторегресійний метод (VAR).
3. Метод побудови простих регресійних рівнянь.
4. Метод покомпонентного прогнозування інфляції.
5. Метод прогнозування інфляції в складі структурної моделі.

Ефект інфляційного оподаткування (ефект Танзі - Олівера - свідоме відстрочення внесення податкових відрахувань у Державний бюджет платниками податків. За час відстрочення платежів у бюджет відбувається знецінення грошей, в результаті якого виграє платник податку).

Розглянемо перерозподіл доходів між приватним сектором і державою. Перерозподіл національного доходу між тими, хто бере участь у процесі виробництва і тими, хто отримує трансферні виплати, на користь перших. Перерозподіл доходу між працею і капіталом в умовах, коли ціни на товари та послуги визначаються на ринку досконалої конкуренції, а ціна праці через адаптивні очікування із запізненням реагує на зміну рівня цін. Перерозподіл майна від кредиторів до дебіторів, бо борг повертається знеціненими грошима. Скорочення обсягів виробництва як результат зниження стимулів до праці та до розширення виробництва.

Некерована інфляція порушує управління економікою в цілому. Інфляцій та економічних криз не уникла жодна країна. Навіть найважчі кризи закінчувалися, як правило, оновленням економіки і її підйомом. Тому більшість дослідників роздивляються кризи як переломний момент в науково-технічному, соціальному, політичному і економічному розвитку. Історичні ситуації не повторюються однозначно, і тому навіть власний досвід потребує осмислення в умовах сьогодення. Методи, що допомогли іншим країнам вийти із кризи й подолати інфляцію повинні по-іншому використовуватися відповідно до конкретної ситуації.

Інфляція властива більшості економічно розвинутих країн світу і є основною проблемою в тих країнах, що розвиваються.

Чим би не була спровокована інфляція, вона знецінює доходи бюджету й супроводжується його дефіцитом. Крім бюджетного дефіциту інфляція обов'язково супроводжується нерівномірним зростанням цін й порушенням господарчих зв'язків, гонкою цін між окремими галузями економіки й хвильоподібним поширенням зростання цін по районах держави й галузям.

У стані інфляційної нестабільності орієнтація лише на регулювання з боку співвідношення „попит - пропозиція” може привести до затяжних криз з повільним періодом стабілізації і оздоровлення економіки. Незважаючи на дію ринкових законів, держава не відмовляється від впливу на ціни, суттєво посилюючи його в кризові для національної економіки періоди.

Вихід з кризового стану для економіки будь-якої країни містить два основних елементи. Це приборкання інфляції та припинення падіння виробництва. Однак ключовим моментом є саме вирішення питання інфляції, оскільки це - найважливіша умова для поновлення інвестиційної активності, що, в свою чергу, має забезпечити відродження виробництва.

Між оподаткуванням та встановленням державного контролю за цінами існує функціональний взаємозв'язок і цим користуються уряди, коли ставлять собі за мету припинити зростання внутрішніх цін та поставити у не вигідне становище тих господарюючих суб'єктів, які планують підняти ціну на продукцію. Адже державний контроль над цінами грає надзвичайно важливу роль, особливо в умовах кризи економіки і виходу з нього.

Тому інфляція - це не лише свідectво слабкості економіки, а й слабкості державної влади або політичної мудрості.

НЕОБХІДНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Вітренко Юлія Вікторівна

студентка, Університет Державної Фіскальної Служби України

Під час глобалізаційних процесів, впровадження нових ринкових механізмів, структурних перебудов в економіці України, реформування податкової системи призводить до того, що ведення бухгалтерського обліку потребує підвищення економічно обґрунтованих рішень та їх оперативність.

Це зумовлює актуальність даної теми та необхідність її дослідження. Дану тему висвітили у своїх працях такі науковці як С. Івахненко, С. Кузнецова, Ю. Кузьмінський, І. Матвієнко–Зубенко, М. Пушкар, Л. Терещенко та ін.

Але дана тема в теперішні часи глобальної комп'ютеризації стає все більш ширшою для дослідження. Тому мета роботи полягає в тому щоб з'ясувати необхідність інформаційних систем автоматизації для ведення бухгалтерського обліку на підприємстві та проблеми які при цьому виникають і шляхи їх вирішення.

Швидкі темпи розвитку ринкової економіки спричиняють умови при яких якість інформаційного забезпечення являється запорукою конкурентоспроможності підприємства. На даному етапі розвитку керівництво підприємства здебільшого мусить приймати рішення в умовах невизначеності та ризиків, що в свою чергу потребує контролю всіх аспектів діяльності і зокрема особливого контролю над фінансовими результатами та його фінансовим станом.

Грамотне використання комплексних систем автоматизації управління підприємством та ведення діяльності обліку зокрема, дозволяє оперативно зібрати інформацію і надати оцінку фактичному стану підприємства для прийняття наступних рішень[1].

Для того щоб реалізувати це в найкоротші терміни, підвищити ефективність роботи персоналу, створити оптимальну структуру управління і в подальшому вийти на провідне місце на ринку потрібно оптимізувати господарські процеси, що відбуваються на підприємстві. В першу чергу необхідними прикладними програмними рішеннями мають бути забезпечення процеси ведення бухгалтерського обліку.

Сьогодні ринок інформаційних продуктів пропонує досить широкий асортимент спеціальних програм, які призначені для проведення економічного аналізу діяльності підприємства («1С:Підприємство», «Парус», «Галактика», «IS MeDoc» тощо) [2].

Використання даних систем автоматизації в бухгалтерській діяльності особливо важливо, адже завдяки їм підвищується оперативність обробки даних і прийняття більш об'єктивних управлінських рішень [3].

Звичайно, комп'ютерна програма не замінює професійного бухгалтера, але дозволяє заощадити його час та сили за рахунок оптимізації операцій, виявлення певних арифметичних помилок в обліку і звітності, допомагає більш точно оцінити фінансове становище підприємства.

Все це зумовлює необхідність використання сучасних прикладних систем для ведення бухгалтерського обліку. Вони залежністю від їхнього масштабу, програмно-апаратної платформи і вартості повинні забезпечувати якісне ведення обліку, бути надійними і зручними в експлуатації.

Загальний стрімкий розвиток комп'ютерних систем в сучасному інформаційному суспільстві потребує бухгалтерів фахівців з відповідним комплексними знаннями інформаційних систем та технологій обліку та оподаткування та використання прикладних програмних рішень.

У вище наведеному бачимо, що є ряд проблем, при використанні програмного забезпечення в бухгалтерському обліку, але вони є не критичними і компанії розробники все більше вдосконалюють свої програми. Курси з вивчення є досить поширеним явищем в наш час. Тому і програмне забезпечення, і кваліфіковані кадри не постають кризовою проблемою.

Отже, застосування інформаційних систем бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємстві в умовах перехідної економіки України є однією з найважливіших задач. Основою оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства є звітність, яка повинна своєчасно надаватися в різні інстанції. Тому переведення всієї бухгалтерської паперової роботи в площину сучасних інформаційних технологій дозволяє підвищити якість роботи бухгалтерії, тому використання автоматизованої системи обліку дозволяє підвищити ефективність управління підприємством, і, як наслідок, його роботи в цілому.

Список використаних джерел:

1. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту: Навч. посібник / С.В. Івахненко -Київ:Знання,2006.-362 с.
2. Кривець Ю.М. Призначення інформаційних систем бухгалтерського обліку / Ю.М. Кривець // Фінансова система України: становлення та розвиток: матеріали науково-практичної конференції. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2012. – С. 167-168

3. Войтюшенко Н.М. Інформаційні системи і технології в обліку.: Навч. посібник / Н.М.Войтюшенко, Л.О.Цибульська – Донецьк: ДонНУЕТ, 2011.- 69с.

4. 4. Бондар М.І. Інвестиційні ресурси в обліковому процесі // Економіка та держава.-2008.-№3.-с.28-31.

Науковий керівник: Боримський П.А., асистент кафедри обліково-економічних баз знань, Навчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту, УДФСУ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ У ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Гришин Олексій В'ячеславович

магістрант, Кіровоградський національний технічний університет

В умовах розвитку ринкових відносин особлива увага приділяється визначенню місця та ролі малих і середніх форм господарювання на селі, поглибленому дослідженню стану їх економіки. У зв'язку із зазначеним особливою гостротою набувають проблеми організації обліку у фермерських господарствах України.

Проблемам організації обліку у фермерських господарствах присвячено праці вітчизняних учених-економістів та зарубіжних авторів. Серед них М.Я. Дем'яненко, П.Т. Саблук, О.Д. Радченко, Л.Е. Лавриненко, В.М. Жук, Л.К. Сук та інші [1; 2]. Водночас окремі питання організації обліку у фермерських господарствах досліджені недостатньо, а отже потребують подальшого вивчення.

Слід відзначити, що процес ведення бухгалтерського обліку у фермерських господарствах має певні особливості. Так, бухгалтерський облік у фермерських господарствах веде, як правило, його голова чи один з членів господарства. Але зазначені особи не досить добре розуміються на обліку, і тому облік має бути максимально спрощеним. Крім того, для фермерського господарства властиве здійснення окремих специфічних господарських операцій: засновники такого господарства здебільшого вносять до складеного капіталу не майно, а лише права користування ним; членам господарства виплачується не заробітна плата, а певна частка з отриманого господарством доходу. Зазначені операції потребують коректного відображення в бухгалтерському обліку. Також слід враховувати, що фермерське господарство займається сільськогосподарською діяльністю, і тому при веденні бухгалтерського обліку господарство повинне враховувати галузеву специфіку.

Згідно до Закону України № 996-XIV, господарство самостійно визначає свою облікову політику, обирає форму бухгалтерського обліку, затверджує правила документообороту і технологію обробки облікової інформації, додаткову систему рахунків і реєстрів аналітичного обліку [3].

Форма обліку, якою може скористатися фермерське господарство, залежить від розміру господарства і системи оподаткування. На сьогоднішній день фермерські господарства можуть застосовувати меморіально-ордерну, журнальну, спрощену чи автоматизовану форму обліку. Зокрема, у господарствах сімейного типу (у яких використовується праця лише власника (голови) та членів його родини (без використання найманих робітників)) прийнятною для застосування є проста форма обліку. Бухгалтерський облік за такою формою передбачає накопичення даних без застосування подвійного запису. При її використанні основним реєстром є Книга обліку доходів та витрат.

Необхідно зазначити, що у нормативних актах відсутнє чітке визначення простої форми обліку, а в рекомендаційних документах (Методичних рекомендаціях № 189 від 02.07.2001 р. [4], а також в Методичних рекомендаціях № 422 від 25.06.2003 р. [5]) вона характеризується по-різному.

На даний час Методичні рекомендації № 189 не відмінені, хоча вони суттєво застаріли. Зокрема, у них не враховано специфіки відображення біологічних активів за П(С)БО 30 «Біологічні активи», що для багатьох фермерських господарств є важливим. Загалом проста форма ведення бухгалтерського обліку не відповідає вимогам чинних П(С)БО, викликає проблеми у складанні фінансової звітності і тому використовується вкрай рідко.

Форма ведення бухгалтерського обліку, про яку згадується у Методичних рекомендаціях № 422, є зручною тоді, коли в обліку фермерського господарства відображається незначна кількість однотипних господарських операцій. При цьому ведеться Журнал обліку господарських операцій, облік здійснюється із використанням подвійного запису, застосовується або спрощений План рахунків, або ж звичайний План рахунків.

Фермерським господарствам доцільно, окрім Журналу обліку господарських операцій, вести: Відомості обліку біологічних активів (аналітичного обліку довгострокових біологічних активів, поточних біологічних активів рослинництва, поточних біологічних активів тваринництва) (затверджені наказом Мінагрополітики від 04.06.09 р. № 390); Звіт про витрати й вихід продукції основного виробництва (форма затверджена наказом Мінагрополітики від 04.06.09 р. № 390); Відомість обліку основних засобів (відомість за ф. № 4-м із Методичних

рекомендацій № 422); Відомість 3-м аналітичного обліку розрахунків з оплати праці, з дебіторами і кредиторами.

Великі за розміром фермерські господарства можуть вести облік за меморіально-ордерною, журнально-ордерною чи автоматизованою формами з використанням Плану рахунків та національних стандартів обліку. При меморіально-ордерній формі головним регістром буде Журнал-головна та меморіальні ордери, а при журнально-ордерній – Головна книга, яка ведеться на основі журналів або журналів-ордерів. Враховуючи специфіку сільськогосподарського виробництва, облікові регістри можна доповнювати і коригувати.

Отже, фермерські господарства, які не ввійшли в категорію малих суб'єктів господарювання, використовують загальну форму обліку із застосуванням подвійного запису, плану рахунків та складають фінансову звітність відповідно до НП(С)БО 1 [6]. Фермерські господарства, що входять в категорію малих суб'єктів господарювання, складають фінансову звітність відповідно до П(С)БО 25 [7]. Проте, незалежно від обраної форми бухгалтерського обліку, всі фермерські господарства зобов'язані підтверджувати господарські операції відповідними первинними документами. При цьому можна використовувати як затверджені форми, так і самостійно розроблені документи.

Список використаних джерел:

1. Облік у селянському (фермерському) господарстві: / [М.Я. Дем'яненко, П.Т. Саблук, О.Д. Радченко, Л.Е. Лавриненко, В.М. Жук та ін.]. – К.:ІАЕ, 2001. -403с.
2. Сук Л.К. Принципи та елементи методу бухгалтерського обліку в фермерських господарствах /Л. К. Сук, П. Л. Сук, О. В. Данілочкіна // Економіка АПК, 2012, № 10. - С.71-76.
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні / Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (редакція від 30.09.2015 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
4. Методичні рекомендації з організації та ведення обліку в селянських (фермерських) господарствах / Наказ Міністерства аграрної політики України від 02.07.2001 р. № 189 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/FIN3048.html.
5. Методичні рекомендації по застосуванню регістрів бухгалтерського обліку малими підприємствами / Наказ Міністерства фінансів України від 25.06.2003 р. №422 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/norm_akt/source.
6. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» / Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73

(редакція від 18.03.2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13/page>.

7. П(С)БО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» / Наказ Міністерства фінансів України від 25.02.2000 р. № 39 07.02.2013 р. № 73 (редакція від 24.07.2015) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>.

Науковий керівник: Лисенко Алла Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри аудиту та оподаткування КНТУ

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ ТВАРИННИЦТВА В УКРАЇНІ

Дуганець Наталія Вікторівна

кандидат економічних наук, Подільський державний аграрно-технічний університет

Салюк Дмитро Петрович

студент магістратури, Подільський державний аграрно-технічний університет

Функціонування в аграрному секторі різних організаційно-правових форм підприємницької діяльності вимагає нових підходів до організації бухгалтерського обліку, яка повинна враховувати особливості біологічних перетворень в сільському господарстві.

Організація та реалізація теоретичних засад обліку поточних біологічних активів повинна здійснюватися відповідно до МСБО 41 “Сільське господарство” та розробленого на його основі національного П(С)БО 30 “Біологічні активи”.

Залежно від галузі сільськогосподарські біологічні активи поділяються на:

1. Біологічні активи рослинництва;
2. Біологічні активи тваринництва.

Другою класифікаційною ознакою, за якою групуються біологічні активи, є період участі біологічних активів у господарському обороті підприємства. Відповідно вони поділяються на:

1. Поточні біологічні активи;
2. Довгострокові біологічні активи;
3. Незрілі довгострокові біологічні активи.

Актуальним питанням є первісне та подальше відображення біологічних активів і сільськогосподарської продукції в бухгалтерському обліку

Методика відображення біологічних активів і сільськогосподарської продукції, запропонована В.М.Жуком, в цілому є прийнятною, зокрема, пропозиція щодо відображення приросту живої маси тварин на вирощуванні та відгодівлі на рахунку 21 «Поточні біологічні активи» [1].

Разом з тим дискусійною є інша пропозиція стосовно відображення оприбуткування додаткових біологічних активів тваринництва на рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва».

Відповідно до П(С)БО 30 біологічним активом вважається тварина або рослина, яка перебуває у процесі біологічних перетворень. Виходячи з цього додаткові біологічні активи тваринництва (приплід тварин), на відміну від додаткових біологічних активів рослинництва, можна відразу після народження визнати біологічним активом, оскільки вони відповідають всім критеріям визнання та процес біологічних перетворень вже триває. При отриманні додаткових біологічних активів рослинництва процес їх біологічних перетворень призупиняється до їх висадки у ґрунт. Тому додаткові біологічні активи рослинництва пропонується розглядати як сільськогосподарську продукцію і оприбутковувати їх по дебету рахунку 27, а додаткові біологічні активи тваринництва відразу визнавати поточними біологічними активами з відображенням на рахунку 21.

На думку С.Ф. Голова пропозиція В.М. Жука суперечить як П(С)БО 30, так й МСБО 41, оскільки біологічний актив слід визнавати незалежно від того, чи можна визначити його справедливую вартість. Тому біологічні активи слід обліковувати не лише за видами сільськогосподарської діяльності, а й за видами оцінки активів. Крім того, МСБО 41 хоча не вимагає, але заохочує окремо розкривати інформацію про зрілі та незрілі біологічні активи, а також про споживні та біологічні активи носії [2].

Маринчук М.М. вважає, що нині в Україні з деяких об'єктивних та суб'єктивних причин ціни на більшість видів сільськогосподарської продукції, насамперед продукції тварин, нижчі від їх виробничої собівартості. За таких умов запровадження методичних підходів оцінки біологічних активів за справедливою вартістю може негативно вплинути на ефективність сільськогосподарського виробництва.

Є проблема, на наш погляд, і в визначенні валового приросту живої маси. Вона має одну неточність, яка часто призводить до хибної думки бухгалтерів сільськогосподарських підприємств. При визначенні валового приросту живої маси вираховують вагу всього поголів'я молодняку та дорослих тварин на відгодівлі, яке загинуло. Однак, падіж (загибель) тварин може статися з різних причин: нещасний випадок, з вини матеріально відповідальної особи, внаслідок стихійного лиха, хвороби тощо. Ми підтримуємо пропозицію вчених, що при визначенні валового приросту живої маси необхідно брати до уваги не живу масу всього падежу, а тільки прийняту за рахунок підприємства. Вартість тварин, які

загинули внаслідок стихійного лиха, відшкодовується страховими компаніями (якщо вони були застраховані), а вартість тварин, які загинули вини матеріально відповідальної особи – винними у загибелі особами.

Отже, методика визначення приросту живої маси молодняку тварин і дорослих тварин на відгодівлі, а також обліку падежу тварин, особливо великої рогатої худоби, має ряд суттєвих недоліків.

По-перше, на собівартість приросту живої маси значно впливають втрати від падежу молодняку тварин і дорослих тварин на відгодівлі, тому що жива маса тварин, які загинули, повністю вираховується з отриманого приросту даної облікової групи, включаючи живу масу тварин, яка перейшла з попередніх років. Тобто уся загибель розглядається як втрати виробництва приросту живої маси звітного періоду.

По-друге, часто при обробці звітів про рух тварин і птиці на фермі та при проведенні операцій по загибелі тварин за рахунками бухгалтерського обліку бухгалтерія не має від адміністрації підприємства конкретних вказівок за фактами падежу.

Отже, уже вище сказане свідчить про те, що система обліку має ряд недоліків, які потрібно приймати до уваги і ліквідувати. З метою усунення вище наведених недоліків вчені пропонують, і ми їх підтримуємо, такі пропозиції:

- деякі разові первинні документи переробити так, щоб їх можна було використовувати протягом місяця, як накопичувальні (наприклад Акт на оприбуткування приплоду тварин) [3];

- до живої маси тварин, яка залишилася на кінець звітного періоду, додавати масу тварин, які вибули у звітному періоді, загибель яких віднесена на рахунок підприємства, а з одержаного підсумку вирахувати вагу тварин, які були на початок звітного періоду та вагу тварин, які надійшли у групу протягом звітного періоду.

Проте, вважаємо, що дані пропозиції повинні бути обговорені і взяті до уваги науковцями.

Список використаних джерел:

1. Жук В. М. Нові методологічні засади обліку сільськогосподарської діяльності та проблеми практичного застосування ПСБО 30 «Біологічні активи» / В. М. Жук. // Облік і фінанси АПК. – 2006. – №6.
2. Голов С. Ф. Облік сільськогосподарських активів за справедливою вартістю: проти течії / С. Ф. Голов. // Облік і фінанси АПК. – 2006. – №11. – С. 87–90.
3. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах” затверджені Наказом Міністерства аграрної політики України від 21 лютого 2008 р. № 73.

ГРАНИЧНА СХИЛЬНІСТЬ ДО СПОЖИВАННЯ ТА МУЛЬТИПЛІКАТОР ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ В 2001 – 2013 РОКАХ

Капленко Галина Вікторівна

кандидат економічних наук, Львівський національний університет імені Івана Франка

Усі розрахунки здійснено на основі номінальних даних. Це обумовлено тим, що всі податки сплачуються з номінальних доходів.

Оскільки мультиплікатор податків являє собою добуток мультиплікатора витрат і граничної схильності до споживання, остання впливає на нього як безпосередньо, так і опосередковано. У другому випадку – через величину мультиплікатора витрат, яка залежить від величини граничної схильності до споживання.

Щоб визначити граничну схильність до споживання в Україні у 2001 – 2013 рр. ми, насамперед, звернулися до графіку залежності споживчих витрат домогосподарств від їх доходів. Його розгляд дав підстави для гіпотези, що функція споживання є лінійною, тобто має вигляд

$$C_t = a_0 + a_1 I_n t,$$

де C_t – споживчі витрати домогосподарств; $I_n t$ – доходи домогосподарств.

Ця гіпотеза підтвердилася, оскільки коефіцієнт детермінації для лінійної функції споживання, побудованої методом найменших квадратів, склав 0,997, а коефіцієнт автокореляції залишків – (-0,066). Вигляд отриманої функції такий:

$$C_t = -11218,32 + 0,6995857 \times I_n t.$$

Отже, гранична схильність українських домогосподарств до споживання у 2001 – 2013 роках була незмінною й становила 0,6996. Та отриманий результат ще не дає підстав уважати, що в розглядуваному періоді мультиплікатори витрат і податків також були незмінними. Адже їх розміри залежать і від інших чинників. Тому ми вирішили припустити, що мультиплікатор витрат у 2001– 2013 роках міг еволюціонувати, і побудували модель, яка дозволяє його обчислити, виходячи із цього припущення.

Вихідні передумови побудови цієї моделі такі:

$$Y_t = C_t + I_t + G_t + E_t - F_t;$$

$$C_t = c_0 + m (Y_t - T_t);$$

$$T_t = r Y_t;$$

$$F_t = i_0 + n Y_t,$$

де Y_t – ВВП; C_t – споживчі витрати домогосподарств; I_t – валові внутрішні приватні інвестиції; G_t – державні закупівлі; E_t – експорт; F_t – імпорт; m – гранична схильність до споживання; c_0 – вільний параметр рівняння, що описує динаміку споживчих витрат домашніх господарств; n – гранична

схильність до споживання; T_t – податки; r – середній коефіцієнт податків; i_0 – вільний параметр рівняння, що описує динаміку імпорту; n – гранична схильність до імпорту.

На основі перелічених вище передумов після низки перетворень отримано модель:

$$Y_t = a_0 + a_1 X_t,$$

де a_1 – мультиплікатор видатків; $X_t = I_t + G_t + E_t$.

Далі було прийнято, що динаміка параметра a_0 описується поліномом $a_0 = A_0 + A_1 t + A_2 t^2$, а параметра a_1 – поліномом $a_1 = B_0 + B_1 t + B_2 t^2$, оскільки практика економічних досліджень свідчить, що в таких дослідженнях, як правило, ці припущення є виправданими. У результаті отримано модель такого вигляду:

$$Y_t = A_0 + A_1 t + A_2 t^2 + B_0 X_t + B_1 t X_t + B_2 t^2 X_t.$$

Параметри $A_0, A_1, A_2, B_0, B_1, B_2$ визначено методом найменших квадратів, у результаті чого отримано рівняння регресії. Оскільки коефіцієнт детермінації для цього рівняння становить 0,999, а коефіцієнт автокореляції залишків – (-0,377), побудовану модель можна вважати адекватною. Це дало нам підставу використати значення B_0, B_1, B_2 для визначення щорічних значень мультиплікатора видатків (M_{vi}), які є такими:

Рік	2001	2002	2003	2004	2005	2006
M_{vi}	0,899	0,887	0,871	0,852	0,830	0,805

Рік	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
M_{vi}	0,776	0,744	0,709	0,670	0,629	0,584	0,536

На основі обчислених значень мультиплікатора видатків і визначеної раніше граничної схильності до споживання отримано такі значення мультиплікатора податків:

Рік	2001	2002	2003	2004	2005	2006
M_{ni}	0,6289	0,6202	0,6093	0,5961	0,5806	0,5628

Рік	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
M_{ni}	0,5428	0,5205	0,4960	0,4691	0,4401	0,4087	0,3751

Низькі значення мультиплікатора податків у 2001 – 2013 рр. промовляють на користь припущення, що в найближчі роки зниження податків не стане серйозним поштовхом для економічного зростання. Тобто виходить, що основним наслідком обрання такого вектора фіскальної політики буде не пожвавлення економічної активності, а послаблення економічного фундаменту національної безпеки України.

Водночас слід ураховувати те, що тенденція до зниження значення мультиплікатора податків пов'язана не лише з відносно невисокою граничною схильністю до споживання, але й з феноменом низьких значень мультиплікатора видатків. Останнє значною мірою є наслідком

досить великої граничної схильності до імпорту (ГСІ), яка у 2001 – 2013 рр. становила 0,532. Це значення отримано на основі рівняння регресії, побудованого нами за даними табл. 1. Воно має такий вигляд:

$$F_t = -6615,110053 + 0,531854668 \times Y_t,$$

де F_t – обсяги українського імпорту товарів і послуг; Y_t – ВВП України.

Таблиця 1

Рік	ВВП, млн грн	Імпорт товарів і послуг, млн грн
2001	204190	109924
2002	225810	114501
2003	267344	147525
2004	345113	193120
2005	441452	223555
2006	544153	269200
2007	720731	364373
2008	948056	520588
2009	913345	438860
2010	1120585	552148
2011	1349178	747430
2012	1459096	806004
2013	1522657	778143

Свідченнями адекватності цього рівняння є коефіцієнт детермінації, який становить 0,99, та досить низький коефіцієнт автокореляції залишків, а саме – (-0,036).

Шлях до зниження граничної схильності до імпорту лише один – всемірна підтримка державою українських підприємств й масштабне переключення попиту населення України на товари вітчизняного виробництва. Прямування цим шляхом видається одним із найважливіших проявів державотворчого патріотизму.

Список використаних джерел:

1. Пістун Т. Т. Оцінка мультиплікативних ефектів у контексті аналізу впливу податкової політики на макроекономічні процеси / Т. Т. Пістун // Бізнес Інформ. – 2014. – № 8. – С. 247–252. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2014_8_46.
2. Статистичний щорічник України за 2013 рік / Державна служба статистики України; За ред. О.Г. Осауленка – К.: ТОВ «Август Трейд», 2014. – 534 с.

РОЛЬ, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗАВДАННЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Кобець Наталія Іванівна

студентка, Національний університет «Львівська політехніка»

Сучасні умови функціонування суб'єктів господарювання на перше місце висувають критерії щодо ефективності їх діяльності та оперативного реагування на динамічні зміни зовнішнього і внутрішнього середовища, надаючи при цьому важливе значення процесу контролю. Однією із форм контролю є внутрішній аудит, який надає керівництву якісну інформацію щодо діяльності підприємства, в аспекті її повноти, достовірності, відповідності існуючим нормам законодавства. За допомогою внутрішнього контролю керівництво отримує інформацію щодо фінансово-господарської діяльності, підвищує ефективність функціонування системи внутрішнього аудиту, що попереджує виникнення порушень, та підтверджує правильність звітів структурних підрозділів.

Внутрішній контроль є досить важливою функцією управління, яка містить облік, фінансовий аналіз і контроль, порівняння та оцінку фактично досягнутого результату з поставленими цілями і завданнями підприємства. Для здійснення ефективного управління підприємством створюється служба внутрішнього аудиту, через яку оперативно виявляються поточні проблеми. Вона дозволяє підвищити загальний рівень якості управлінських кадрів і професійну підготовку менеджерів господарюючих суб'єктів, що є доречним на сучасному етапі господарювання [1].

Організація внутрішнього аудиту як функції управління підприємством передбачає сувору регламентацію своєї діяльності, визначення прав, обов'язків і відповідальності фахівців, кваліфікаційні вимоги, взаємостосунків з підрозділами і персоналом підприємства.

Завдання конкретної служби можуть бути різними залежно від специфіки роботи підприємства, від особливостей його організаційної структури і від завдань, які ставить перед собою адміністрація в даний момент. Головне ж завдання внутрішніх аудиторів - забезпечення задоволення потреб органів управління в частині надання контрольної інформації з різних напрямків господарської діяльності [2].

Регулярне проведення внутрішнього аудиту дозволяє:

- виявити оперативні проблеми: під час проведення перевірки будь-якої системи, аудитор має можливість помітити складнощі у виконанні системою вимог, або проблеми в самій системі чи її процедурах;

- забезпечити відповідність системи менеджменту вимогам відповідного стандарту і вимогам, встановленим підприємством в документованих процедурах, стандартах, інструкціях та іншій нормативно-технічній документації;

- надати впевненість керівництву і зацікавленим сторонам в результативності системи менеджменту: внутрішній аудит забезпечує зворотний зв'язок, надаючи керівництву об'єктивну інформацію про те, як функціонує система;

Внутрішній аудит дає змогу своєчасно виявити недоліки в роботі підприємства і вжити необхідних заходів щодо їх попередження, а те, що він проводиться під час здійснення та документального оформлення господарських операцій є основною його перевагою в порівнянні з іншими видами контролю.

Список використаних джерел:

1. Аудит. (Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту) : підручник / за ред. проф. В. В. Немченко, О. Ю. Редько. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 420 с.
2. Подільський В.І., Савін А.А., Сотникова Л. В., Мамаєва Г.М. Аудит. - М.: Волтерс Клувер, 2010. - С. 124.

Науковий керівник: Лемішовська Олеся Степанівна, кандидат економічних наук, асистент кафедри обліку та аналізу, Національний університет «Львівська політехніка»

РОЛЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Кулій Василина Михайлівна

студентка, Національний університет «Львівська політехніка»

В умовах сучасних інтеграційних процесів система управління підприємством – планування, облік та контроль вибірково-господарської діяльності – дуже змінилася, водночас необхідність врахування інтересів власників комерційних структур, їх акціонерів, працівників вимагає застосування інноваційних методів. Практика свідчить, що на сьогодні найкращим інструментом ринкових змін у діяльності підприємств є впровадження системи внутрішнього аудиту, як виду «незалежної діяльності, який проводиться на окремому підприємстві з метою встановлення фактичного стану справ суб'єкта господарювання і пошуку ефективних рішень існуючих проблем» [1, с. 127].

Внутрішні аудитори, виконуючи специфічні перевірки, своєчасно виявляють приховані недоліки та відхилення, визначають «зони ризику», оцінюють можливості попередження майбутніх недоліків або відхилень, допомагають ідентифікувати слабкі сторони і мінімізувати їх вплив на результати роботи. Повноваження та роль такого підрозділу визначають самі власники чи керівники підприємств. Таким чином, обов'язки, специфіка, масштаби діяльності визначаються особисто керівником в залежності від особливостей діяльності підприємства та регламентуються внутрішніми нормативними актами, зокрема, обліковою політикою підприємства.

Основними завданнями внутрішнього аудиту є: перевірка системи економічних регламентів і регуляторів на предмет достатності та відповідності чинним правовим актам і статуту, перевірка правильності складання та умов виконання господарських договорів, експертиза звітності, правильності організації, методології та техніки ведення бухгалтерського обліку, перевірка наявності, стану, правильності оцінки майна, ефективності використання матеріальних, фінансових і трудових ресурсів; дотримання чинного порядку встановлення та застосування цін, тарифів; розрахунково-платіжної дисципліни; своєчасності розрахунків з бюджетом, експертиза достовірності обліку витрат, повноти відображення доходів, точності визнання фінансових результатів, раціонального використання прибутку, консультування управлінського персоналу з економічних та юридичних питань, розробка та надання обґрунтованих пропозицій щодо покращення організації системи контролю, бухгалтерського обліку і розрахункової дисципліни, організація підготовки до перевірки зовнішнього аудиту та контролюючих органів [1].

Існування служби внутрішнього аудиту забезпечує профілактику правопорушень щодо попередження крадіжок та зловживань на підприємстві. Внутрішньому аудиту притаманна висока гнучкість, здатність до виправлення помилок і вдосконалення фінансово-господарської діяльності підприємства. Варто зазначити, що робота внутрішнього аудитора значно більше може вплинути на ефективність діяльності підприємства, ніж перевірка незалежного зовнішнього аудитора. Внутрішній аудитор більш детально знає структуру підприємства, специфіку функціонування, може більш реально оцінити «людський фактор». Саме завдяки цим властивостям внутрішній аудит має значний потенціал для подальшого розвитку.

Отже, на сьогодні внутрішній аудит виступає потужним інструментом підвищення ефективності діяльності підприємства. Незважаючи на проблемні питання, що стосуються його проведення, даному виду контролю властива максимальна гнучкість, здатність

швидкого виправлення помилок та удосконалення фінансово-господарської діяльності підприємства.

Список використаних джерел:

1. Колос І. В. Внутрішній аудит як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємства / І. В. Колос, Н. Й. Радіонова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: міжнародний збірник наукових праць.– Житомир : ЖДТУ, 2013. – Вип. 1 (25). - С.126–141.

Науковий керівник: Лемішовська Олеся Степанівна, кандидат економічних наук, асистент кафедри обліку та аналізу, Національний університет “Львівська політехніка”

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ ЯК НЕОБХІДНИЙ ЕЛЕМЕНТ ГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ

Олеськів Юлія Михайлівна

студентка, Національний університет «Львівська політехніка»

У процесі здійснення господарської діяльності суб'єкти господарювання вимушено вступають у розрахункові відносини з постачальниками та підрядниками з приводу придбання товарно-матеріальних цінностей, виконання робіт, отримання послуг, які супроводжуються виникненням поточної кредиторської заборгованості. Кредиторська заборгованість є результатом часових розбіжностей між моментами постачання та сплати за рахунками. Важливість правильної організації управління кредиторською заборгованістю визначається її впливом на показники ліквідності та платоспроможності підприємства, його фінансову стійкість.

Для забезпечення формування повної та достовірної інформації про стан розрахунків із постачальниками та підрядниками підприємства, виявлення і усунення можливих порушень розрахункової та фінансової дисципліни, внаслідок недбалого ведення бухгалтерського обліку, зловживань чи шахрайства, є необхідним своєчасний аудиторський контроль таких розрахунків.

Метою проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками є надання аудитором незалежної думки з приводу правильності та своєчасності ведення розрахунків з постачальниками, відображення їх в обліку та звітності, підтвердження законності виникнення кредиторської заборгованості. Для досягнення поставленої

мети при аудиті розрахунків з постачальниками та підрядниками необхідно виконати такі завдання: перевірити оформлення документації, встановити правильність здійснення таких операцій та відображення їх в обліку, здійснити перевірку правильності проведення інвентаризації кредиторської заборгованості, встановити причини і строки виникнення заборгованості по розрахунках, визначити величину простроченої кредиторської заборгованості [1].

Для проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками необхідно використовувати наступні джерела інформації: законодавчо-нормативне забезпечення щодо обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками, первинні документи щодо обліку розрахунків, а також документи, що підтверджують надходження, оприбуткування ТМЦ, одержання послуг, акти звіряння розрахунків, акти інвентаризації розрахунків, аудиторські висновки, облікові реєстри по рахунках тощо.

Якість проведення аудиторської перевірки визначається вибраними аудитором методами та процедурами. Норми МСА 500 «Аудиторські докази» дозволяють чітко визначити склад аудиторських доказів, необхідних для формулювання обґрунтованих висновків та дають змогу спланувати перелік аудиторських процедур [2].

Під час перевірки правильності відображення в обліку та своєчасності розрахунків з постачальниками та підрядниками особливу увагу аудитору необхідно звернути на встановлення наявності та достовірності оформлення договорів на доставку ТМЦ, відповідність кількості і якості продукції умовам договору, своєчасність оприбуткування ТМЦ, що надійшли від постачальника, дотримання діючих цін та строків позовної давності.

Встановлення правильності кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку дозволяє не лише виявити помилки, але й розкрити факти зловживання службовими обов'язками. Для перевірки правильності розрахунків необхідно зіставити операції з оплати рахунків з виписками банку, оскільки ці дані мають збігатися.

Таким чином, аудиторська перевірка розрахунків з постачальниками та підрядниками є необхідним елементом господарського контролю. Своєчасний аудит забезпечує формування повної та достовірної інформації про стан розрахунків з постачальниками та підрядниками, яка необхідна внутрішнім та зовнішнім користувачами фінансової звітності для управління та розвитку підприємства.

Список використаних джерел:

1. Гамова О. В. Концептуальні основи проведення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками / О. В. Гамова, Т. В. Алексютіна //

Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Технічний прогрес та ефективність виробництва. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2012. – № 25 (931), т. 2. – С. 78-84.

2. Візіренко С. В. Удосконалення аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками / С. В. Візіренко // Інноваційна економіка. - 2014. - № 3. - С. 249-254. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_3_38.

Науковий керівник: Лемішовська Олеся Степанівна, кандидат економічних наук, асистент кафедри обліку та аналізу, Національний університет "Львівська політехніка"

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Попович Оксана Василівна

доцент Національного авіаційного університету

Іванова Анна Миколаївна

студентка Національного авіаційного університету

Аудит як вид діяльності в Україні з'явився порівняно нещодавно і розвивається досить повільно. Наші аудитори ще не належною мірою визнані за кордоном і аудит української компанії, навіть дуже відомої, не є ні для іноземців, ні для співвітчизників незаперечним. Головною причиною цього є те, що українська звітність не завжди може бути зрозумілою для іноземних інвесторів, акціонерів, кредитних організацій та ін. Одним з шляхів вирішення даної проблеми може бути внесення в законодавчу базу аудиту відповідних коректив для забезпечення «доступності» аудиту для іноземних громадян, а також поглиблення співпраці професійних аудиторських організацій України з міжнародними та європейськими відповідними організаціями.

На розвиток аудиту в Україні впливає також ряд інших проблем, таких як недотримання критерію об'єктивності, поява на ринку так званого «чорного» аудиту, недостатнє його правове та державне регулювання і т.д.

Недотримання критерію об'єктивності аудиторського звіту є занадто проблемним явищем на сьогодні в Україні. У першу чергу об'єктивність аудитора значною мірою залежить від багаторазовості його роботи у одного клієнта. Поширені випадки, коли рік у рік клієнт доручає аудит своєї бухгалтерської звітності одній і тій же аудиторській організації, що найчастіше паралельно робить супутні (несумісні) аудиту послуги. Навіть високопрофесійному аудитору при такому форматі роботи складно

залишатись об'єктивним, тому що втрачається свіжість погляду на факти та виникає тяга до налагодження неформальних відносин. Шляхом вирішення даної проблеми може бути обмеження терміну (і кількості разів) певного аудитора у конкретній організації.

Не менш важливою проблемою виступає надання на ринку аудиторських послуг по досить занижених цінах, а якість даних послуг при цьому залишає бажати кращого. У результаті цього в Україні знову розквітнув так званий "чорний аудит". Здійснюючи неякісний аудит, компанії не тільки завдають шкоди своїм клієнтам, знижуючи рівень розвитку будь-якої галузі в цілому, але й підривають довіру взагалі до аудиторської діяльності. Боротися з такими компаніями повинні самі учасники ринку, зокрема, необхідно вплинути на свідомість самих клієнтів, переконати їх у тому, що дешевого, а, заодно, і якісного аудиту, не буває і бути не може.

Важливими на сьогодні залишаються проблеми відсутності типових форм документів з аудиту та недостатня кількість методичних розробок з аудиторського контролю, які потребують внесення необхідних змін і доповнень до Закону України «Про аудиторську діяльність» з метою приведення його у відповідність до інших законодавчих актів України.

Отже, основними напрямками для розвитку аудиторської діяльності в Україні повинні стати:

- використання узагальненого практичного досвіду роботи міжнародних і вітчизняних аудиторських фірм;
- внесення необхідних змін і доповнень до Закону України «Про аудиторську діяльність» з метою приведення його у відповідність до інших законодавчих актів України;
- розробка механізму ціноутворення на аудит та аудиторські послуги на основі вивчення міжнародного досвіду з цього питання та ін.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про аудиторську діяльність» - <http://zakon.rada.gov.ua/>
2. Усач Б. Проблеми розвитку аудиту в Україні // Регіональна економіка – 2007 - № 4 , С. 217 - 222.
3. Гуцаленко Л.В. Аудит в Україні: розвиток, проблеми та шляхи їх вирішення – 2011. – № 1. – С. 97-101.

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ГАЛУЗЕВИЙ ІНСТРУМЕНТ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ

Скакун Ліана Анатоліївна

асистент кафедри економіки та аналізу, Вінницький національний аграрний університет

Агропромисловий комплекс України забезпечує виробництво конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції на світовому рівні, яка здатна підвищити обсяги виручки від її експорту, забезпечити сировинною базою харчову промисловість країни, надаючи розвитку регіональному виробництву та зростанню купівельної спроможності населення за рахунок збільшення робочих місць, та в цілому, покращити економічну ситуацію у державі. Що підтверджено рядом фактів:

- за січень-липень 2015 року Україна експортувала на зовнішні ринки аграрної продукції на \$7,7 млрд., що становить 35 % валютної виручки країни [4].

- галузь сільськогосподарського виробництва, зокрема рослинництво, а саме експорт зернових культур займає друге місце у переліку ТОП-10 експортних галузей країни [5].

- Україна зайняла шосте місце серед світових експортерів сухого знежиреного молока. Упродовж 2015 року з України було експортовано майже 37 тисяч тонн сухого молока, що на 25% більше, ніж у 2014 році [6].

- Україна займає перше місце у Європі і третє у світі за експортом меду. Валове річне виробництво меду в Україні перевищує 70 тисяч тонн [7].

Враховуючи сучасні економічно стабільні у зростанні боргових зобов'язань процеси, актуалізується необхідність відтворення та розширення виробництва, з метою забезпечення сталого розвитку економіки.

Додаткового залучення коштів в сучасних умовах потребують майже всі підприємства агропромислового комплексу, оскільки продукція, що експортується, являє собою сировину, переробка якої забезпечила б максимізацію прибутку виробнику. Тому сучасні умови в Україні потребують залучення значних інвестицій для розширення виробництв.

З метою динамічного залучення та збереження інвестиційних коштів у галузі агропромислового виробництва, існує потреба у побудові моделі ефективної комунікації між управлінським персоналом, зовнішнім середовищем підприємства та його користувачами – аби володіти інформацією щодо утримання стратегічних позицій підприємства на ринку. Основним інформаційним джерелом такої комунікації являється

сучасна фінансова звітність, розкриваючи ретроспективний аспект діяльності підприємств, та розширюючи власні інформативні можливості.

Інформацію про майбутні події, щодо діяльності підприємства, П(С)БО передбачено розкриття зокрема:

- П(С)БО 7 п. 37.4 - суми укладених угод на придбання у майбутньому основних засобів;
- П(С)БО 8 п.37.3 - суми укладених угод на придбання у майбутньому нематеріальних активів;
- П(С)БО 11 п. 21.6 – сума очікуваного відшкодування витрат іншою стороною, що врахована при оцінці забезпечення;
- П(С)БО 11 п. 22 – інформація за кожним видом непередбаченого зобов'язання;
- П(С)БО 13 п. 43.5 – сума та її розподіл за терміном передбачених майбутніх грошових потоків або виплат, якщо операції з фінансовими інструментами призводять до виникнення цінових, кредитних або інших ризиків [1].

Інвестора, при аналізі фінансової звітності, цікавить не лише загальна вартість активів, стійкий розвиток та стабільний рівень рентабельності. Важливим є можливість формування належних висновків, щодо майбутніх конкретних перспектив прибуткової діяльності та розвитку підприємства, для оцінки ризиків та перспектив вкладення коштів. Тому зростає і потреба у диверсифікації ризиків.

Інформаційні дані актуальні виключно за умов існування їх користувачів, якими виступають не лише суб'єкти методологічного впливу на формування фінансової звітності, як керуючі органи, а й інші зацікавлені користувачі, вплив на формування звітності якими забезпечують глобалізаційні процеси, трансформуючи вертикальні зв'язки управління у горизонтальні, що спричиняє зміну стратегій розвитку.

Еволюція формування концепції вимірювання та оцінки результатів діяльності підприємства переходить, в умовах сталого розвитку, до нового шабля, спонукаючи не лише можливості проводити розрахунок показників фінансового стану та визначати рівень фінансової безпеки, а й формування інформації, яка надає змогу приймати рішення в умовах невизначеності та потребі у швидкому реагуванні.

Зокрема, для аналітиків, управлінського персоналу та інвесторів дедалі активізується необхідність забезпечення належними інформативними даними процес здійснення: SWOT-аналізу; застосування Методики стратегічної оцінки підприємства (СОП); Методу SPACE (Strategic Position and Action Evaluation), (оцінка стратегічного оцінювання дій); PEST-аналізу; Збалансованої системи показників (Balanced Scorecard) BSC; People Capability Maturity Model; діаграма Ishikawa причинно-наслідкового аналізу ключового показника; ефективна система збору

інформації SCORE та ін.

Не лише актуальним, а необхідним є формування фінансової звітності з умовами прозорого висвітлення її елементів, поетапно, враховуючи: специфічні потоки інформації для кожного підприємств галузі індивідуально, залежно від спеціалізації та ін. факторів; суб'єкти методологічного впливу; галузеві стандарти; міжнародні стандарти фінансової звітності.

Наприклад, Міжнародний стандарт фінансової звітності 14 “Відстрочені рахунки тарифного регулювання” допомагає користувачам фінансової звітності зрозуміти суми, строки отримання та ступінь невизначеності майбутніх потоків грошових коштів [8]. При цьому, слід враховувати, що різні методи формування Звіту про рух грошових коштів дають різний результат. А різні методи нарахування амортизації у поєднанні із чистим прибутком підприємства наводять різні суми грошових потоків. За такими теоретичними основами ведення обліку, інформація, яку він надає досить відносна. Постає проблема якості такої інформації та змін у побудові облікового процесу, уточнення організації обліку на підприємстві, облікової політики та формуванні фінансової звітності.

Саме врахування галузевої специфіки активно сприяє розвитку стандартів підготовки звітної інформації, стрімко спонукаючи до видозміни структури та змісту фінансової звітності.

На нашу думку, формування інформації у фінансовій звітності агропромислового виробництва, належного реального та якісного ретроспективного, поточного та перспективного аналізу, носить циклічний характер, оскільки зростає тенденція задоволення інформаційних запитів користувачів фінансової звітності на її зміст. Тобто, система формування аналітичних показників фінансової звітності має являти собою частину циклічного кругообігу, основою якої являються інструкції, НСБО, П(С)БО, МСФЗ, основною метою яких є формування процесу організації бухгалтерського обліку та фінансової звітності, з врахуванням потреб управління, запитів користувачів та інвесторів, як “потенційних джерел капіталу” в реальній інформації. Закріпити зазначену методологічну основу варто суб'єктами методологічного впливу, обов'язково врахувавши галузевий аспект, а не хаотичне затвердження частин одного і того ж процесу різними відомствами, як це відбувається на даний час.

Стрімкорозвиваючі глобалізаційні процеси, проникаючи все глибше у економічний простір різних держав, сприяють розвитку, спричиненому змінами концепцій звітності та вимагають врахування чітких галузевих особливостей та стратегій розвитку, з метою досягнення основних результатів підприємницької діяльності.

Крім зазначених фактів трансформацію бухгалтерського обліку та його більш активний розвиток спричиняє досить громізка система обліку та звітності, значні розгалуження якої, з метою підвищення її ж ефективності варто раціоналізувати. Тобто, актуальності набуває дослідження проблем фінансової звітності, які і спричинені громізкістю бухгалтерського обліку, та свідчать про нераціональне групування та висвітлення даних у фінансовій звітності.

За необхідності динамічного існування та зростання інвестиційних ресурсів, враховуючи дослідження концепцій та моделей звітності, можна стверджувати, що фінансова звітність втратила виключно історичний аспект свого існування. Ригоризмічність її побудови, під впливом збільшення її корисності, переходить у вигляд бізнес-планів та стратегічних програм розвитку підприємства та займає основне місце у виборі стратегічних рішень діяльності підприємства не виключно у ретроспективному ракурсі, а й у перспективних нішах.

Список використаних джерел:

1. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік в Україні: аналіз стану та перспективи розвитку: Монографія. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 522 с.
2. <http://gufer.net/srategy/922-metodika-osnyuvannya-strategchnogo-potencalu-pdpriyemstva.html>
3. http://espreso.tv/news/2015/09/14/agrarnyy_eksport_prynys_ukrayini_35_val_yutnykh_nadkhodzhen_ta_14_vvp_ministr
4. <http://businessviews.com.ua/ru/economy/id/10-otlichnyh-grafikov-pro-eksport-ukrainy-v-2014-godu-544/>
5. <http://expres.ua/news/2016/02/23/174574-shoste-misce-sviti-ukrayina-vyyshla-eksportom-cogo-produktu>
6. http://ipress.ua/news/ukraina_zaymaie_pershe_mistse_u_yevropi_i_tretie_u_sviti_po_eksportu_medu_140461.html
7. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU15003.html

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ ПДВ В УКРАЇНІ

Сліпченко Ганна Миколаївна

аспірант, ДВНЗ Національна Академія статистики, обліку та аудиту, м. Київ

УДК 657

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ. Податок на додану вартість(ПДВ) вважають найбільш досконалою сучасною формою непрямого оподаткування, яка відіграє вагомий роль в державному бюджеті більшості

розвинених країн світу. Однак ПДВ сьогодні вважають і найбільш проблемним та складним в обчисленні і сплаті, що спричинено вадами вітчизняного податкового законодавства. Зокрема, на практиці серед них можна виділити: складність механізму адміністрування, нестабільне нормативно-правове забезпечення регулювання ПДВ в сучасних умовах розвитку економіки держави.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ. Метою даної доповіді є аналіз історії становлення нормативно-правової бази з питань адміністрування податку на додану вартість, розгляд основних змін, що вносились в механізм адміністрування ПДВ.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ. Основою адміністрування податку на додану вартість є правове регламентування його обчислення та сплати. За Податковим Кодексом України[4] згідно статті.3 податкове законодавство складається з :

1. Конституції України;
2. Податкового кодексу України;
3. Митного кодексу України та інших законів з питань митної справи;
4. Чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
5. рішень органів місцевого самоврядування з питань місцевих податків і зборів.

Проаналізуємо нормативно-правову базу, що регулює справляння податку на додану вартість в Україні, її розвиток та сучасний стан:

1. Закон України “Про податок на добавлену вартість” №2007-ХІІ від 20.12.1991р[1](період чинності з 01.01.1992року -06.01.1993року):

- **Структура нормативно-правового акту:** ст.1 “Загальні положення”,ст.2 “Платники податку”, ст.3-4”Об’єкт оподаткування та оподаткований оборот”, ст.5 “Перелік товарів,робіт,послуг звільнених від податку”, ст.6 “Ставки податку і порядок зарахування його до бюджету”,ст.7 “Порядок обчислення податку”, ст.8 “Строки сплати податку”, ст.9 “Відповідальність платників”, ст.10 “Контроль за надходженням податку”, ст.11 “Заключні положення”.

- **Ставка податку:**22%,28%.

- **Основні аспекти:** відсутність механізму бюджетного відшкодування податку , наявність єдиної ставки податку.

2.Декрет Кабінету Міністрів України “Про податок на добавлену вартість” № 14-92 від 26.12.1992р[2](період чинності з 06.01.1993 року - 01.07.1997року):

- **Структура нормативно-правового акту:**ст.1 “Загальні положення”,ст.2 “Платники податку”, ст.3-4”Об’єкт оподаткування та

оподаткований оборот”, ст.5 “Перелік товарів,робіт,послуг звільнених від податку”, ст.6 “Ставки податку і порядок зарахування його до бюджету”,ст.7 “Порядок обчислення податку”, ст.8 “Строки сплати податку”, ст.9 “Відповідальність платників” , ст.10 “Контроль за надходженням податку”, ст.11 “Заключні положення”.

- **Ставка податку:**16,67%,21,875%.

- **Основні аспекти:**відсутність механізму відшкодування податку грошовими коштами, врегулювання оподаткування експортних операцій.

3.Закон України “Про податок на додану вартість” №168/97-ВР від 03.04.1997р[3] (період чинності з 01.07.1997 року -01.01.2011року):

- **Структура нормативно-правового акту:** ст.1“Визначення термінів”, ст.2“Платники податку ”, ст.3“ Об’єкт оподаткування та операції,що не є об’єктом оподаткування ”, ст.4“База оподаткування ”, ст.5“ Операції, що звільнені від оподаткування”, ст.6“ Ставки податку”, ст.7“Поядок обчислення і сплату податку ”, ст.8“Особливості оподаткування операцій з поставок туристичних послуг ”, ст.8-1 “Спеціальні режими оподаткування сільського, лісового господарства, рибальства ”, ст.8-2 “Спеціальні режими оподаткування діяльності з виробами мистецтва, предметів колекціонування або антикваріату”, ст.9“Реєстрація осіб як платників податку на додану вартість ”, ст.10“Особи відповідальні за нарахування,утримання та сплату (перерахування) податку до бюджету ”, ст.11“Прикінцеві положення ”.

- **Ставка податку:** 0%,20%.

- **Основні аспекти:** запроваджено механізм бюджетного відшкодування, запровадження податкового обліку(обов’язковість надання покупцю податкових накладних), поширення механізму справляння ПДВ на посередницькі операції.

4.Податковий кодекс України №2755-VI від 02.12.2010р[4](період чинності з 01.01.2011року по теперішній час):

- **Структура нормативно-правового акту станом на 01.03.2016р:** ст.180-184“Платники податку та реєстрація платників податку ” , ст.185“Визначення об’єкту оподаткування ”, ст.186“Місце постачання товарів та послуг” , ст.187“Дата виникнення податкових зобов’язань ” , ст.188-192“Особливості визначення бази оподаткування за операціями ”, ст.193-197“Розмір ставок податку, операції звільнені від оподаткування, операції що не є об’єктом оподаткування, операції, що підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою ”, ст.198“Податковий кредит”, ст.199“Пропорційне віднесення сум податку до податкового кредиту ”,ст.200“Порядок визначення сум податку, що підлягає сплаті до бюджету ”,ст.200.¹“Електронне адміністрування податку на додану вартість ” ,ст.201“Податкова накладна”, ст.202“ Звітні(податкові)

періоди”,ст.203“Порядок надання податкової декларації та строки розрахунків з бюджетом”,ст.206“ особливості оподаткування операцій під час переміщення товарів через митний кордон”,ст.207“ Порядок оподаткування тур операторської та тур агентської діяльності”,ст.208“Оподаткування послуг,що постачаються нерезидентами на митній території України”.ст.209“Спеціальний режим оподаткування у сфері сільського та лісового господарства, рибальства”,ст.210“Спеціальні режими оподаткування діяльності з виробами мистецтва, предметів колекціонування або антикваріату”, ст.211“ Особливості оподаткування операцій, пов’язаних із виконанням робіт з підготовки до зняття і зняття енергоблоків ЧАЕС”.

- **Ставка податку:**0%,7%,20%.

- **Основні аспекти:** обмеження можливості реєстрації платником податку[6], запровадження автоматичного бюджетного відшкодування, зміни в обов’язкових податкових накладних, реквізитах обмеження терміну реєстрації податкових накладних[4,9], запровадження з 01.02.2015р електронного адміністрування податку на додану вартість[5], подання звітності та податкових накладних виключно в електронній формі[4].

ВИСНОВКИ. Аналізуючи чотири основних нормативно-правових акта щодо адміністрування податку на додану вартість за період 1992-2011 роки можна дійти висновку :

- Щодо наявності протиріч, невизначеності та складності окремих положень діючих нормативних актів;
- Щодо фіскальної спрямованості вдосконалення нормативно-правового забезпечення адміністрування ПДВ;
- Щодо наявності великої кількості змін в нормативно-правових документах, що регулюють ПДВ - от же порушенні основного принципу стабільності податкового законодавства.

Список використаних джерел:

1. Закон України “Про податок на додану вартість” №2007-XII від 20.12.1991р[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2007-12>
2. Декрет Кабінету Міністрів України “Про податок на додану вартість” № 14-92 від 26.12.1992р[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/14-92>
3. Закон України “Про податок на додану вартість” №168/97-ВР від 03.04.1997р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/168/97>

4. Податковий кодекс України №2755-VI від 02.12.2010р[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Порядок електронного адміністрування податку на додану вартість №569 від 16.10.2014р[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/569-2014-%D0%BF>
6. Положення про реєстрацію платників податку на додану вартість №1130 від 14.11.2014р[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1456-14>
7. Порядок ведення Єдиного реєстру податкових накладних №1246 від 29.12.2010р[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1246-2010-%D0%BF>
8. Порядок заповнення і подання податкової звітності №21 від 28.01.2016р[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0159-16/paran12#n12>
9. Порядок заповнення податкової накладної №957 від 22.09.2014р[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1235-14>

IMPORTANCE OF COOPERATIVE BANKS IN CREDITING PROCESS OF AGRICULTURE IN GERMANY

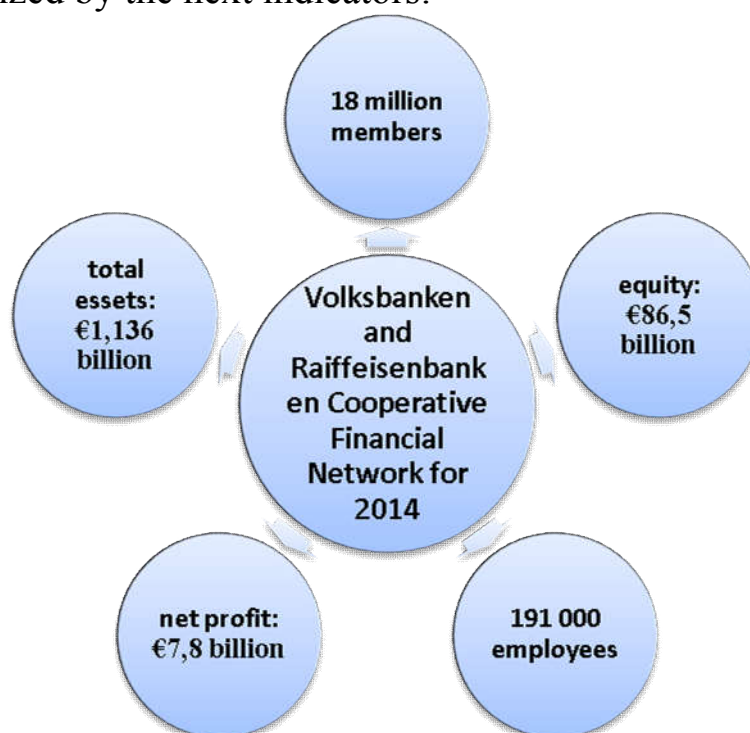
Kovalenko Alexander

Postgraduate, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

In Europe beside commercial banks there is another developed sector of banking system – cooperative banks. Their history began in the middle of the XIX century when first cooperative organizations were founded. Some of them, “Rabobank” (Netherlands), “Credit Agricole” (France), “DZ Bank” (Germany) are among the largest and most powerful banks in the world. They have high influence and high level of stability which were proofed by the World Financial Crisis in 2008-2009 during which they demonstrated higher stability than commercial banks.

One of the most powerful banking sectors in Europe is German. It is highly segmented with its traditional three-pillar structure of (private) commercial banks, cooperative banks and public-sector institutions, plus a number of other banks [1]. The German banking sector is interesting because of the very high developed cooperative network system with significant history. Germany cooperative bank sector exists more than one hundred years. First cooperative banks were founded in the middle of XIX century on the land of modern Germany. They are an example of effectiveness, stability and reliability.

According to the Annual consolidated financial statements of the Volksbanken and Raiffeisenbanken Cooperative Financial Network for 2014 system characterized by the next indicators:

Source: “Annual consolidated financial statements of the Volksbanken Raiffeisenbanken Cooperative Financial Network for 2014” [2]

German Cooperative bank system has three-level structure. The first level is the local cooperative banks which are counted more than 1000. [3]. Second and third levels are the regional and central cooperative banks. As in other sectors of economy in the banking sector is observed tendency of the merging. From 1970 to 2014 number of cooperative banks has declined from 7096 to 1047. Number of branches has declined from 18339 to 12770 [4]. At the same time total assets of cooperative banks have increased from €33,85 bn. to €787,9 bn.

Cooperative banks play significant role in the Germany banking system and in economy too. They are one of the biggest sources of the financial resources for farmers and agricultural enterprises. Agriculture (EUR 49 bn, following strong growth in recent years) has traditionally been the domain of the cooperative banks, which partly trace their roots back to the Raiffeisen banks that were set up by farmers to afford themselves mutual support. Half of the lending market for agricultural operations is claimed by the credit cooperatives, with the savings banks coming a distant second. The private commercial banks, by contrast, are under-represented (their market share is increasing nevertheless) [1].

Conclusions

Cooperative banks play significant role in the German banking sector. Especially this concerns lending to the agriculture producers. Cooperative banks have huge share of the lending business to agriculture. And this share have increased from 46% in 2005 to 50% in 2015 [1]. German experience shows important role of cooperative banks in the development of agriculture and its stable functioning.

The principal features of the German cooperative bank system are:

- historic experience (German cooperative financial network was founded in the middle of XIX century);
- three-level structure (local, regional and central cooperative banks);
- high stability because of the financial support from other members;
- high role of the cooperative banks in the development of the agriculture.

References:

1. The official site of the Deutsche Bank Jan (2015), “German bank lending: Market share developments in individual sectors”, available at: https://www.dbresearch.com/PROD/DBR_INTERNET_EN-PROD/PROD000000000365479/German_bank_lending%3A_Market_share_developments_in_.PDF (Accessed 5 February 2016).

2. The official site of the Bundesverband der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken (2015), “Annual consolidated financial statements of the Volksbanken Raiffeisenbanken Cooperative Financial Network for 2014”, available at [http://www.bvr.de/p.nsf/0/B2B02DFA3B951CA6C1257D0A00564B59/\\$file/EN-PK_Juli_2015_F&F.pdf](http://www.bvr.de/p.nsf/0/B2B02DFA3B951CA6C1257D0A00564B59/$file/EN-PK_Juli_2015_F&F.pdf) (Accessed 10 February 2016).
3. The official site of the Bundesverband der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken (2015), “Facts and figures”, available at http://www.bvr.de/Press/Facts_and_figures (Accessed 10 February 2016).
4. The official site of the Bundesverband der Deutschen Volksbanken und Raiffeisenbanken (2015), [http://www.bvr.de/p.nsf/0/F0F8A6D1636D3A1CC1257D0A00540564/\\$file/Development_since1970.pdf](http://www.bvr.de/p.nsf/0/F0F8A6D1636D3A1CC1257D0A00540564/$file/Development_since1970.pdf) (Accessed 22 February 2016).

ОБ’ЄКТИВНІ ЗАСАДИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БАНКІВСЬКА СИСТЕМА УКРАЇНИ

Бутенко Олександр Іванович

кандидат економічних наук, Сбербанк Росії, м. Київ

Стабільність банківської системи визначається рівнем конкурентоспроможності, тенденцією до її стійкого зростання, а також рівнем протистояння ризикам. Саме наявність конкуренції викликає розширення наданих послуг, регулювання ціни на них до прийнятого рівня. Крім того, конкуренція стимулює банки до переходу до більш ефективних способів надання послуг, тобто забезпечує ситуацію, сприятливу для їх розвитку і вдосконалення [1,20].

Кожна галузь має унікальну структуру, або набір фундаментальних характеристик, які є джерелом зростання конкурентної системи [2,34]. Важливими показниками конкурентоспроможності банківської системи є: показники, які відображають масштаб банківської системи, та їх співвідношення з найважливішими макроекономічними показниками (відношення активів та капіталу банків до ВВП, відношення виданих кредитів та залучених депозитів до ВВП тощо); порівняльні показники, які характеризують обсяги активів і капіталу найбільших українських банків порівняно з банками розвинених країн; показники стійкості та ліквідності кредитних установ та банківської системи в цілому; показники концентрації банків та регіональний розподіл їх по території країни; показники доступності банківських послуг для населення; рентабельність банківської системи [3, 38].

Відомі фахівці з банківської справи Д. Мак Нотон, Дж. Карлсон, Клайтон Таусенд Дитц визначають такі основні джерела конкурентної сили міжнародних банків:

1. Достатність капіталу. Недостатність капіталу є серйозним тормозом на шляху банків до успішної діяльності, в першу чергу це стосується таких форм, як розміщення цінних паперів за підпискою, злиття і купівля банків.
2. Якість активів.
3. Людські ресурси.
4. Інформація.
5. Фінансові інновації.

За результатами дослідження «Global Competitiveness Report» у рамках Міжнародного економічного форуму в Давосі (січень 2016), українські банки визнані найменш надійними у світі. За рейтингом надійності – займають 140-е місце. У глобальному рейтингу конкурентоспроможності українські банки посідають 79-місце із 140 країн [4].

Важливим інструментом підвищення стійкості банківської системи є консолідація банківського капіталу. Завдання менеджменту полягає у пошуках межі консолідації з тим, щоб визначити оптимальне співвідношення між стійкістю та ідеальною конкуренцією. Результати досліджень Всесвітнього банку свідчать, що банківська система з низькою конкуренцією більш схильна до криз, ніж високоліквідні системи [5,30].

Слід зазначити, що, незважаючи на значну кількість банкрутств дрібних банків та поглинання великими, їх кількість в Україні залишається великою (у 2014 році функціонувало 122 банки, що належать до IV групи [6].

Як вважають науковці, така значна кількість банків в економіці негативно впливає на структуру банківського сектору та ефективність його функціонування. Зокрема, негативний вплив проявляється у розпорошенні капіталу банківської системи між багатьма її учасниками, що, по-перше, знижує її фінансову стійкість; по-друге, збільшує сукупні операційні витрати і рентабельність банків; по-третє, спричиняє низьку конкурентоспроможність вітчизняних банків на міжнародному ринку банківських послуг. Одним із способів вирішення цієї проблеми є стимулювання концентрації та централізації національного банківського капіталу. Централізація банківського капіталу може здійснюватися шляхом злиття дрібних і середніх банків у фінансово могутності інституції [7, 8–9].

Особливу роль злиття та поглинання має у період економічного спаду, оскільки є важливим, а можливо, і єдиним способом виживання для дрібних і середніх банків, великим же гарантує стабільність.

Підтвердженням зазначеного є зростання концентрації банківського капіталу в Україні протягом 2014 р. Так, на 01.01.2015 у банках, що належали до I групи було зконцентровано: загальних активів 73,3%; зобов'язань – 72,8%, капіталу – 74,5% [6].

Уповільнений процес злиття в українській банківській системі, на нашу думку, пояснюється наявністю великої кількості кишенькових банків, які утворюються для обслуговування свого власного бізнесу і є не готовими до об'єднання капіталу з іншим капіталом.

Суттєвий вплив на формування конкурентного середовища на ринку банківських послуг в Україні мають як зовнішні, так і внутрішні фактори, у тім числі:

- в умовах глобальної фінансової кризи значно обмежується рівень доступу вітчизняних банків до зовнішніх кредитних ресурсів;
- різке скорочення фінансових надходжень від експорту через зменшення попиту на вітчизняну продукцію на світових ринках;
- погіршення позиції України в міжнародних кредитних рейтингах;
- зменшення доступу вітчизняних споживачів до кредитних ресурсів;
- падіння довіри вітчизняних споживачів до банківських послуг;
- нестабільність курсів основних валют;
- проблеми ефективності регулятивного механізму;
- значний відсоток неповернення наданих кредитів;
- зменшення довіри вітчизняних споживачів до банків.

Варто зауважити, що процес укрупнення банківського капіталу та його концентрації у великих домінуючих банківських установах оцінюється неоднозначно, потрібна зважена політика, оптимальний варіант. Монопольне панування небагатьох банків призводить до таких негативних наслідків, як відсутність у банків стимулів до впровадження інновацій, зниження собівартості банківських послуг тощо. Звідси виникає потреба в антимонопольному регулюванні банківської діяльності.

Конкуренція сприяє створенню таких умов, які задовольняли б потреби клієнтів. Держава має втручатися в ринкові відносини через антимонопольне регулювання, яке протидіє недобросовісній конкуренції та монополізації, приймаючи нормативно-правові акти та здійснюючи контроль за їх дотриманням.

Список використаних джерел:

1. Тищенко О. Конкурентні переваги банків / О. Тищенко, Г. Лазаренкова, В. Сословський // Вісник НБУ. – 2008. – С. 20 – 24.
2. Портер, Майкл Э. Конкуренція / Портер, Э. Майкл : Пер. с англ. : Уч. пос. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2000. – 495 с.

3. Лобозинська С. Оцінка конкурентоспроможності банківської системи України / С. Лобозинська// Банківська справа. – 2009. - № 4. – С. 38 – 43.
4. У Давосі українські банки назвали найменш надійними у світі // Український тижневик, 2016. – 28 січня.
5. Levine R. Finance and Growth // NBER Working paper. – 2004. - № 7. – P. 30 – 44.
6. Базилевич В. Концентрація у банківському секторі України /В. Базилевич, В. Філюк// Банківська справа. – 2012. - № 2. – С. 3 – 18.
7. Річний звіт НБУ за 2014 рік. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/clocatalog/document?id=17568764>

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ДЕПОЗИТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Євдокимова Наталія В'ячеславівна

аспірант, Хмельницький національний університет

Анотація. У статті розглянуто динаміку депозитів у національній валюті в мінливих умовах. Визначено проблеми залучення нових депозитів, ознаки відновлення депозитного ринку та умови для розміщення нових вкладів населенням.

Ключові слова. Депозитний ринок, депозит, інфляція, відсоток.

Актуальність. Важливим джерелом інвестування економіки країни є грошові ресурси акумульовані комерційними банками у формі депозитів. Нестабільна економічна та політична ситуація в країні в поєднанні із загостренням конкуренції на ринку банківських послуг змушують банки вести постійний пошук шляхів залучення нових клієнтів. Враховуючи суттєвий рівень інфляції, оподаткування відсотків за депозит, невисокий рівень середньої заробітної плати та значну кількість неплатоспроможних банків, перед населенням, як основним джерелом строкових депозитів, стоїть питання «Розміщувати чи не розміщувати нові вклади?». У зв'язку з цим актуального значення набуває вивчення сучасного стану депозитного ринку України та факторів впливу на рішення потенційних вкладників щодо вибору фінансової установи та терміну розміщення депозитів.

Постановка завдання. Ситуація на депозитному ринку України залежить від процесів, які відбуваються в економічній та політичній сфері. Відомо також, що депозитний ринок відображає доходи населення, стан грошово-кредитної системи та вплив на них інфляційних процесів.

Вирішення завдання. Статистичні дані за 2014-2015 роки дають нам підстави зробити їх аналіз і визначити певні висновки.

З 3 кварталу 2014 року по 2 квартал 2015 року було введено тимчасову адміністрацію в 2 банках та 33 банка перейшло в стадію

ліквідації, це призвело до того, що з початку 2015 року частка строкових депозитів знизилася через спад довіри до банківської системи.

На рис. 1 розглянемо динаміку депозитів фізичних осіб у національній валюті за період з 3 кварталу 2014 року по 4 квартал 2015 року.

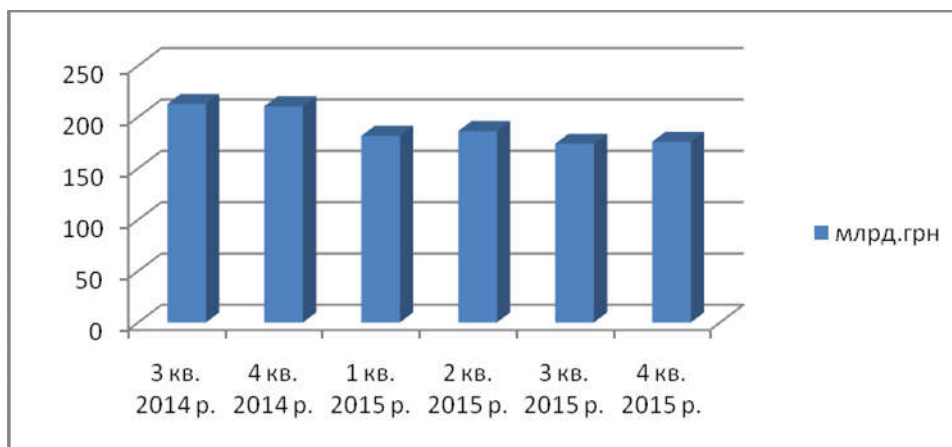

Рис.1 Динаміка депозитів за 2014-2015 роки

За даними агентства Thomson Reuters [4], середні ставки за депозитами у гривні по Україні коливалися від 19,31% за 3 місяця до 20,8% за 12 місяців, при тому, що в Європейських країнах максимальною ставкою за депозитом є 5% річних.

Як зазначають економісти, однією з найбільших проблем сучасності є інфляція. Статистичні дані показують, що річний рівень інфляції у 2015 році майже у два рази перевищив середній відсоток за депозитами терміном на 1 рік.

Таблиця 1

Рівень інфляції у 2015 році

01.15	02.15	03.15	04.15	05.15	06.15	07.15	08.15	09.15	10.15	11.15	12.15	За рік
103,1	105,3	110,8	114,0	102,2	100,4	99,0	99,2	102,3	98,7	102,0	100,7	143,3

Станом на 27.11.2014 монетарна база з початку року зросла на 23,4 млрд. грн., або на 7,6%, а за перше півріччя 2015 року обсяг фактичної емісії перевищив 78 млрд. гривень. На початковому етапі інфляція неадекватно сприймається населенням, тому частина грошей приймає форму заощаджень. Поступово наростаючі інфляційні процеси на початку 2015 року призводять до нарощення депозитних портфельів у 2 кварталі. Зменшення інфляційних процесів і стабілізація грошової одиниці у 3 кварталі 2015 року викликає у 4 кварталі другу, але менш потужну хвилю активності розміщення нових депозитів. Але інфляція стає ключовою перешкодою до розміщення депозитів на тривалий термін.

Законом України від 28.12.2014 року №71-VIII “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України

щодо податкової реформи” з 1 січня 2015 року ставку податку для оподаткування доходів у вигляді процентів за поточними чи депозитними рахунками встановлено 20%. Крім того з 1 січня 2015 року військовий збір слід утримувати з тих же доходів, з яких утримується податок на доходи фізичних осіб, зокрема це стосується і доходів у вигляді процентів, нарахованих на суму вкладу. То ж з початку року податкові агенти до вирахування податку на доходи фізичних осіб з усієї суми нарахованих процентів повинні відрахувати до бюджету 1,5% військового збору. Таким чином, сумарно нараховані доходи у вигляді процентів за депозитом будуть зменшені на 21,5%.

За інформацією аналітиків [5], депозитний ринок поступово відновлюється після дефолту банків, девальвації гривні та військово-політичною невизначеності.

За даними Міністерства фінансів середня заробітна плата в Україні у 2015 році збільшилася з 3455,00 грн. (січень) до 5230,00 грн. (грудень), майже на 50%. Поступово знижуються ставки за депозитами, в січні 2016 року середня ставка за депозитом терміном на 1 рік знизилася 0,8%. Податкове навантаження на доходи у вигляді процентів, нарахованих на суму вкладу знизилася до 19,5%. Частина банків отримали рефінансування від Національного банку України. Але не зважаючи на повільне відродження банківської системи та стабілізаційні процеси в економіці розміщення строкових депозитів є доволі повільним та невпевненим.

Висновки. Проведені дослідження шляхом анкетування та опитування показали, що населення готове розміщувати строкові депозити, але на певних умовах:

- ✓ на не великі терміни від 3 до 6 місяців (окремі банки пропонують вклади на 30 днів з пролонгацією до 3 місяців);
- ✓ суму заощаджень розділити на кілька депозитів в різних банках;
- ✓ ставки банку за депозитами є середніми по регіону і за останні 2 роки ставки різко не зросли;
- ✓ банк має відділення та філії не лише в обласному центрі, а й в районах;
- ✓ термін перебування банку на ринку депозитів 8-10 років;
- ✓ банк має бути учасником Фонду гарантування вкладів фізичних осіб не менше 5 років.

Причому, остання умова потенційними вкладниками визначається як найбільш значуща. Оскільки кожному вкладнику банку Фонд гарантує відшкодування коштів за його вкладом та відшкодовує кошти в розмірі вкладу, включаючи відсотки, станом на 01.01.2016 року Фондом виплачено 65 929, 8 млрд. грн. вкладникам неплатоспроможних банків.

Можливості сучасних інформаційних технологій та вільний доступу до даних НБУ офіційних сайтів комерційних банків та ФГВФО дозволяють отримувати необхідну інформацію для проведення якісного статистичного аналізу депозитного ринку.

Таким чином, за результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що на даний час депозитний ринок України перебуває у нестабільному стані. Значний відтік та відсутність нових строкових депозитів, переважна кількість вкладів на вимогу, інфляційні процеси негативно відобразилися на активних операціях комерційних банків. Зниження рівня інфляції, систематичне збільшення середньої заробітної плати, зменшення кількості проблемних банків, стабільні виплати ФГВФО вкладникам неплатоспроможних банків вплинуть на поступове повернення довіри населення до банків та готовність розміщувати нові вклади, що призведе до стабілізації депозитного ринку України.

Список використаних джерел:

1. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua.
2. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: www.fg.gov.ua
3. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua>
4. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://finbalance.com.ua/news/Emisiya-hrivni-u-1-mu-pivrichchi-NBU-sukupno-nadrुकuvav-dlya-Kabminu-782>
5. [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://bankografo.com/ubqpdf>

Науковий керівник: Ткаченко Іван Семенович, доктор економічних наук, професор кафедри фінансів і банківської справи Хмельницького національного університету

РОЛЬ ЛІСТИНГУ У ПРОЦЕСАХ ЦІНОУТВОРЕННЯ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Мацелюх Наталія Петрівна

кандидат економічних наук, професор, директор навчально-наукового інституту обліку, аналізу та аудиту, Національний університет ДПС України, м. Ірпінь, Україна

Ціноутворення на ринку цінних паперів складний процес, ефективність якого залежить від ступеня асиметрії інформації на ринку цінних паперів. Зменшенню рівня асиметрії сприяють процедури лістингу, які дають змогу структурувати цінні папери, які представлені організаторами торгів, за їх якісними характеристиками. Процедура лістингу включає в себе комплекс заходів, спрямованих на оцінку

інвестиційної привабливості, надійності та ліквідності цінних паперів, фінансового стану емітента, а також низки інших показників, які можуть впливати на параметри цінного паперу. Стабільність ринку цінних паперів багато в чому залежить від ретельності проведення процедури лістингу організаторами торгівлі та від рівня вимог, яким повинен відповідати цінний папір для допуску його до офіційних торгів та котирувань. Саме тому в лістинг потрапляють далеко не всі емітенти цінних паперів. Обов'язкові вимоги до включення цінних паперів у лістинг визначаються національним законодавством та контролюються регулятором (в Україні – Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку). До торгівлі на біржі в категорії лістингового цінного паперу може бути допущений цінний папір, який відповідає наступним умовам:

1. Випуск і проспект емісії цінного паперу зареєстровані відповідно до чинного законодавства України.

2. Здійснена державна реєстрація звіту про результати розміщення цінного паперу.

3. Відсутня заборона щодо торгівлі цінним папером на фондовій біржі згідно із законодавством України.

Додаткові вимоги можуть бути встановлені конкретною біржею. Динаміка перебування цінних паперів у різних рівнях лістингу представлена у табл. 1. Інформація представлена за 2007-2014 рр., оскільки до 2006 р. включно механізм лістингу передбачав включення цінних паперів до одного з чотирьох рівнів лістингу, з 2007 р. існує тільки два рівні лістингу. Варто зазначити, що виходячи із звітів Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку за 2004-2006 рр., цінні папери, які перебували у 3-му та 4-му рівнях лістингу опинилися поза лістингом.

Таблиця 1

Динаміка обсягів цінних паперів на організаторах торгів за рівнями лістингу в Україні у 2007-2014 рр.

Рік	Усього	Перший рівень лістингу	Другий рівень лістингу	Позалістингові цінні папери	Частка цінних паперів, які перебувають поза лістингом
2007	1989	18	159	1812	91,10
2008	2167	15	252	1900	87,68
2009	1472	16	274	1182	48,35
2010	1520	146	247	1127	74,14
2011	2196	194	318	1684	76,68
2012	2963	274	407	2282	77,02
2013	3517	377	497	2643	75,15
2014	3645	568	482	2595	71,19

Джерело: складено автором за даними звітів Національної (Державної) комісії з цінних паперів та фондового ринку

Як видно з даних, представлених у табл. 1, частка цінних паперів, які перебувають поза лістингом поступово скорочується, але вона все ще є досить високою – більше 70%. Позитивні зміни намітилися у перерозподілі цінних паперів між рівнями лістингу – у 2014 р. кількість цінних паперів першого рівня лістингу перевищувала кількість цінних паперів другого рівня лістингу. Збереження зазначених тенденцій сприятиме зростанню довіри до ринку цінних паперів, зменшуватиме інформаційну асиметрію та ризики дисбалансів у ціноутворенні на цінні папери.

Список використаних джерел:

1. Звіти Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua/activities/annual>

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА НЕОБХІДНИЙ РОЗМІР ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ БАНКУ

Мизик Наталя Валеріївна

Буковинський державний фінансово-економічний університет

Роль капіталу досить значна для забезпечення надійності банку і ефективності його діяльності, бо він є джерелом його початкових ресурсів, засобом страхування інтересів вкладників, дозволяє банку виконувати свої зобов'язання в екстремальних ситуаціях. В Законі України «Про банки та банківську діяльність» від 07.12.2000 р. визначено, що «капітал банку - власні кошти, залишкова вартість активів банку після вирахування всіх його зобов'язань [1].

Термін «капітал» походить від латинського «capitalis» — основний, головний. Окремі проблеми управління власним капіталом банку досліджували вітчизняні вчені А.В. Васюренко, Б.Л. Івасів, А.М. Мороз, А.А. Пересада, Л.О. Примостка, С. М. Савлук.

Власний капітал банку являє собою грошові кошти, внесені акціонерами банку, а також кошти, утворені в процесі подальшої діяльності банку. Власний капітал комерційного банку займає незначну питому вагу у сукупному капіталі приблизно 8—10 %.

Структура власного капіталу банку складається з:

Статутного капіталу - мінімальний розмір якого на момент державної реєстрації юридичної особи, яка має намір здійснювати банківську діяльність, не може бути меншим 500 мільйонів гривень.

Резервний фонд (резервний капітал) - це грошові ресурси, що резервуються банком для забезпечення непередбачених витрат, покриття збитків від банківської діяльності, а також виплати дивідендів.

Спеціальні фінансові фонди, які призначені для виробничого та соціального розвитку банку. Формуються ці фонди за рахунок прибутку.

Нерозподілений прибуток – грошові кошти, які залишаються після розподілу чистого прибутку на сплату податку, формування резерву та виплату дивідендів власникам і призначається на капіталізацію банку.

Інші форми власного капіталу

Протягом останніх років динаміка основних показників власного капіталу банків України відбулося зростання банківського капіталу в основному в результаті збільшення сплаченого зареєстрованого статутного капіталу, який зріс з 42 873 млрд. грн. у 2012 році до 175 204 млрд. грн. на початок 2015 року [2]. Слід зазначити, банки збільшували статутний капітал переважно з метою розширення діяльності або підтримки бізнесу у випадку необхідності. Однак розмір власного капіталу й надалі залишається меншим за статутний капітал. Це пояснюється значними збитками банківської системи України у попередні роки.

Фактори, які впливають на розмір капіталу банку:

1. Граничний розмір активних операцій банку - це означає, що банки орієнтовані на певне коло клієнтів, які повинні мати власні кошти в такому розмірі, щоб задовольняти всі обґрунтовані потреби своїх постійних клієнтів у позикових коштах, не порушуючи встановлених нормативів.

2. Специфіка клієнтів банку - переважна більшість серед клієнтів банку великих кредитоємних підприємств вимагає від нього більшого розміру власних коштів при тому ж загальному обсязі активних операцій у порівнянні з банком, що орієнтується на обслуговування більшого числа дрібних позичальників, оскільки в першому випадку у банку будуть великі ризики на одного позичальника, які обмежуються

3. Характер і міра ризику активних операцій банку - орієнтація банку на проведення операцій, пов'язаних з великим ризиком, з використанням нових фінансових технологій, вимагає відносно більшого розміру власних коштів. І навпаки, переважання в кредитному портфелі банку кредитів та позик з мінімальним ризиком допускає відносно зниження власних коштів банку

4. Розвиток ринку кредитних ресурсів і кредитної політики НБУ, тобто, лібералізація кредитної політики при розвиненому ринку полегшує доступ банку до кредитних ресурсів і знижує рівень необхідних банку власних коштів.

Вітчизняний і зарубіжний досвід показав, що основною проблемою в процесі формування власного капіталу банку є не нарощування капіталу, а встановлення його оптимальної для конкретного банку величини з урахуванням таких факторів, як: ризиковість розміщення активів, специфіка пасивних операцій, структура власності та галузева приналежність клієнтів.

Таким чином, проведене дослідження дозволяє стверджувати про неоднорідність та складність структури власного капіталу банків та процесу його формування. Розмір власного капіталу є важливим фактором забезпечення надійності функціонування банку і повинен перебувати під контролем органів, що регулюють діяльність комерційних банків.

Список використаних джерел:

1. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс] : Закон України від 7.12.2000 р. №2121-III. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
3. Савлук С. М. Шляхи прискорення капіталізації банків України / С. М. Савлук // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – №4. – С. 232-237

ОЦІНКА ВПЛИВУ СТРАХОВОГО РИНКУ НА ПРОМИСЛОВИЙ СЕКТОР УКРАЇНИ

Параниця Надія Володимирівна

старший викладач кафедри статистики та математичних методів в економіці, Університет державної фіскальної служби України, м. Ірпінь, Україна

На сучасному етапі розвитку промислового сектору стає актуальним пошуку нових каналів залучення капіталу яким може стати страховий ринок. Сучасний етап розвитку страхового ринку України характеризується посиленням негативних тенденцій. Основним стримуючими чинниками розвитку страхового сектору є складна економіко-політична ситуація в країні, негативна динаміка основних макроекономічних показників, висока вартість гривні, домінуючі девальваційні процеси.

Основи страхування в ринкових умовах, питання організації страхової справи досліджували зарубіжні та українські вчені: Дж.Дікінсон, Р. Дофф, М.Елінга, П.Сорокіна, Дж.Стрейчі, М.М. Александрова, В.Д. Базилевич, О.І. Барановський, Л.М. Горбач, О.О.

Гаманкова, М.С. Клапків, В.М. Парнюк, С.С. Осадець, В.В. Шахов, В.І. Шевченко, І.В. Фисун, В.М. Фурман та інші.

Для дослідження взаємозв'язку даних секторів необхідно використовувати принципово новий інструментарій – економіко-математичне моделювання, яке враховує більшість прямих і непрямих взаємозалежностей між найважливішими процесами на ринку страхування. Економетрична модель страхового ринку дозволяє прийняти правильне рішення про те, яку стратегію слід обрати на конкретному ринку, яким пріоритетам віддати перевагу: вдосконалення страхового законодавства або підвищення фінансової активності і т. д. Таким чином, в сучасних умовах розвитку страхової галузі побудова ефективної економіко-математичної моделі страхового ринку як ефективного інструменту дослідження ринку страхування є актуальною проблемою.

Страхова компанія – це організація, яка згідно з отриманою ліцензією бере на себе зобов'язання за певну плату відшкодувати завданий страховим випадком збиток або виплатити страхову суму страхувальникові чи іншим особам, вказаним у договорі [1, с. 87].

Об'єктивною основою розвитку страхового ринку є потреба забезпечення безперервності фінансово-господарської діяльності, що виникає в процесі відтворення, і надання грошової допомоги у разі настання непередбачених несприятливих подій. Страховий ринок відіграє значну роль для розвитку та ефективного функціонування фінансового сектора національної економіки, оскільки страхові компанії фактично є посередниками між учасниками фінансового ринку.

На відміну від ринку банківських послуг, страховий ринок України навіть при фінансовій кризі не мав спаду темпів зростання, хоча відомі страхові компанії США, які страхували фінансові ризики, збанкрутували і власне спровокували світову фінансову кризу 2008 року [1]. А вже американська страхова компанія "AIG" в 2008 році опинилась у скрутному становищі, від банкрутства її врятував уряд США. Ця страхова компанія працювала також і в Україні. Розвиток страхового ринку в Україні останні роки забезпечувався переважно за рахунок його номінально добровільних, а фактично обов'язкових форм, насамперед страхування автотранспортних засобів при їх придбанні в кредит, а також страхування майна при іпотечному кредитуванні і страхування у сфері туризму.

Для чіткого розуміння ситуації на страховому ринку необхідно визначити саме ефективність взаємодії страхових компаній та промисловим сектором України. Ефективність страхових компаній можна відобразити системою таких показників [2, с. 127-128]: показник ділової активності, який показує відношення надходжень страхових премій (платежів) на певну дату поточного року до валюти балансу на цю ж дату за попередній рік; зіставлення обсягів власного капіталу і статутного

капіталу; зростання страхових премій; темп зростання/спадання страхових виплат тощо. Страхові виплати дозволяють побачити чи спроможна компанія здійснювати свої прямі зобов'язання перед клієнтами. Ми дослідимо взаємозв'язок страхового ринку та промислового сектору за допомогою методу регресійного моделювання.

Таблиця 1. Показники діяльності страхових компаній за 2006 -2014 роки

Роки	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Рентабельність страхових компаній (Y)	0,562	0,487	0,510	0,472	0,383	0,432	0,381	0,562	0,487
Показник виплат страхового відшкодування в розрахунку на страхові платежі (X ₁)	0,233	0,330	0,264	0,214	0,239	0,162	0,189	0,233	0,330
Відношення страхових платежів до обсягу реалізованої продукції (X ₂)	0,026	0,025	0,022	0,020	0,016	0,022	0,019	0,026	0,025

Джерело: складено автором на основі даних [3].

На підставі методів регресійного моделювання визначаємо ефективність діяльності страхового ринку в Україні. Розраховане лінійне рівняння регресії має вигляд:

$$Y = 0,072 - 0,045 \cdot x_1 + 19,131 \cdot x_2 \quad (1)$$

Дисперсійно-регресійний аналіз вказує на те, що модель має хороші характеристики: високий коефіцієнт детермінації R-squared = 0,8784 означає, що незалежні змінні X₁, X₂, пояснюють 87,84% варіації залежної змінної Y [4, с. 177]; критерій Фішера F-Ratio 18,26 значно перевищує критичне значення $F_{3; 11; 0,05} = 8,77$, що підтверджує адекватність отриманої моделі й істотність кореляційного зв'язку між досліджуваними параметрами; всі коефіцієнти даної регресійної моделі – значимі (значення t-статистики за модулем не перевищують значення t-розподілу Ст'юдента $t_{11; 0,025} = 2,201$); критерій Durbin-Watson statistic = 2,09425, автокореляція відсутня ($d_L = 0,814$, $d_U = 1,750$) [5, с. 301].

Регресія (1) показує, що рентабельність страхових компаній з кожним роком за рахунок збільшення виплат страхового відшкодування буде знижуватися на 0,045, а за рахунок обсягу реалізованої продукції зростатиме.

Розвиток страхового ринку стримує дія наступних факторів: відсутність державної політики розвитку як економіки в цілому, так і програми розвитку ринків фінансових послуг, неузгодженість господарського і страхового законодавства, недосконалість податкового законодавства, нестабільність фінансового середовища господарюючих суб'єктів і населення, слабкість стимулів у розвитку страхування. Діяльність страхових компаній стримують як зовнішні

чинники так і внутрішні, зокрема низький рівень прибутків промислових підприємств, розвиток тіньової політики страховиків, недосконалість системи оподаткування страхових компаній, є й такі, які безпосередньо залежать від якості менеджменту страхових компаній.

Список використаних джерел:

1. В.Костецький. Місце та роль страхових компаній в інституційній структурі фінансового ринку / В.Костецький // Галицький економічний вісник. — 2012. — №3(36). — с. 86–94.
2. Бідник Н.Б. Створення кептивних страхових компаній як метод самострахування промислових підприємств [Текст] / Н.Б. Бідник, В.Б. Дзьоба // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». — 2011. — № 704. — С. 126–131.
3. Підсумки діяльності страхових компаній. Зведена динаміка основних показників страхового ринку [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг. — Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/>
4. Дудко В.С. Економіко-математичне моделювання: навчальний посібник для студ. вищ. навчал. закл. : в 2 частинах / Дудко В.С., Краснова Т.Д., Лаговський В.В. — Ірпінь: НУДПСУ, 2010. — 448 с.
5. Наконечний С. І. Економетрія: підручник. — Вид. 4-те, доповнене та перероблене / С. І. Наконечний, Т. О. Терещенко, Т. П. Романюк. — К. : КНЕУ, 2006. — 528 с.

ЗОВНІШНІЙ ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ: ДОЦІЛЬНІСТЬ ТА ПРАВОВІ КОЛІЗІЇ

Самсоненко Анастасія Олександрівна

студентка, Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Грабовський Ігор Сергійович

доцент, Придніпровська державна академія будівництва та архітектури

Органам місцевого самоврядування державою делеговано значну частину повноважень, зокрема, у сфері освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, на виконання яких надаються бюджетні ресурси у вигляді закріплених податків та міжбюджетних трансфертів. Тобто, здійснення державного управління за станом виконання таких повноважень є об'єктивною необхідністю. Невід'ємною складовою управління місцевими фінансами є фінансовий контроль, від результатів здійснення якого залежить законність та ефективність формування й

використання централізованих фондів коштів і активів, що в свою чергу визначає добробут громадян та якість послуг, гарантованих державою.

Саме тому для суспільства є важливим отримання незаангажованої інформації про стан використання фінансових ресурсів органами місцевого самоврядування. Державним органом, який підзвітний парламенту, є організаційно й фінансово незалежним та уповноваженим контролювати органи виконавчої влади, тобто здійснює зовнішній державний фінансовий контроль і може надавати незалежну оцінку стану виконання місцевих бюджетів, є Рахункова палата. Цей орган де-факто є Вищим органом державного фінансового контролю, однак нормативно це не передбачено. Рахункова палата контролює стан використання коштів державного бюджету [1]. Статтею 16 Закону України «Про Рахункову палату» (далі – Закон № 315/96-ВР) цей орган наділено правом перевіряти місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування «у тій частині їх діяльності, яка стосується використання коштів Державного бюджету України» [2]. Однак, діючим Бюджетним кодексом така норма не передбачена [3].

Варто зазначити, що у Бюджетному кодексі 2001 року до повноважень Рахункової палати віднесено здійснення контролю за "використанням бюджетних коштів у частині фінансування повноважень місцевих державних адміністрацій та делегованих місцевому самоврядуванню повноважень органів виконавчої влади по доходах і видатках" [4]. Таким чином, необхідно врегулювати правові засади діяльності Рахункової палати. Зовнішній державний фінансовий контроль Рахункова палата проводить «у формі перевірки, ревізії» (п.1.2) [2].

Однак, відомо, що за результатами перевірок, ревізій винних осіб притягують до відповідальності. Натомість, Закон № 315/96-ВР не надає такого права Рахунковій палаті [2]. Отже, орган зовнішнього державного фінансового контролю проводить контрольні заходи не фіскального характеру, метою яких є запобігання фінансових порушень та підвищення ефективності господарювання підконтрольних суб'єктів. Тож, контроль Рахункової палати по суті є аудитом. В підтвердження цього ст.6 Закону № 315/96-ВР передбачає за Рахунковою палатою право контролювати ефективність управління коштами Державного бюджету, перевіряти законність та ефективність використання фінансових ресурсів, що виділяються з Державного бюджету України на виконання загальнодержавних програм [2]. Отже, на практиці Рахункова палата здійснює аудит ефективності та фінансовий аудит, передбачені міжнародними стандартами INTOSAI [5]. Через зазначені вище правові колізії зовнішній аудит місцевих бюджетів в Україні не здійснюється, а внутрішній недостатньо комплексний та системний, що визнано у

Програмі економічних реформ на 2010—2014 роки "Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава" [6]. Це свідчить про неефективність контролю за фінансовою діяльністю органів місцевого самоврядування в цілому.

Аналіз звітів діяльності Рахункової палати підтвердив, що під час контрольних заходів пріоритетним є встановлення законності використання коштів, в той час як ефективність їх використання відходить на другий план. Отже, на практиці значення цього напрямку контрольної діяльності, який повинен бути пріоритетним для незалежного державного органу, недооцінюється. З метою підвищення ефективності управління місцевими бюджетами необхідно нормативно уповноважити Рахункову палату як орган зовнішнього державного фінансового контролю проводити аудит місцевих бюджетів, що вимагає міжнародна практика та вітчизняне сьогодення. За умови підвищення рівня транспарентності (доступності, гласності, відкритості) інформації про результати проведених контрольних заходів Рахункової палати громадськість матиме змогу отримувати незалежну, об'єктивну, достовірну оцінку стану місцевих фінансів. Це, в свою чергу, забезпечить законність та ефективність управління централізованими фінансовими ресурсами органами місцевого самоврядування. Підвищення рівня фінансової незалежності органів місцевого самоврядування та ефективності виконання покладених на них завдань і функцій можна досягти за рахунок удосконалення нормативно-правових й організаційних засад зовнішнього аудиту місцевих бюджетів. Пріоритетним напрямком на цьому шляху має стати розширення повноважень Рахункової палати та закріплення за нею на законодавчому рівні: - статусу Вищого органу державного фінансового контролю, який здійснює контроль за виконавчою гілкою влади, що забезпечить ефективність управління державними фінансами в цілому та місцевими, зокрема; - обов'язку проведення зовнішнього аудиту місцевих бюджетів на постійній основі.

Системний підхід підвищить результативність та економність використання коштів місцевих бюджетів; - обов'язку контролювати ефективність управління коштами органами місцевого самоврядування, що дасть можливість отримувати незалежну комплексну оцінку стану місцевих фінансів; - обов'язку оприлюднення результатів проведених аудитів, що підвищить рівень поінформованості громадськості про стан місцевих фінансів та ступінь довіри до органів місцевого самоврядування; - права на ініціацію проведення аудиту місцевих бюджетів, яке підтвердить незалежність та об'єктивність Рахункової палати як органу зовнішнього державного фінансового контролю.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/page3>.
2. Закон України «Про Рахункову палату» від 11.07.1996р. № 315/96- ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/315/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010р. № 2456-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.
4. Бюджетний кодекс України від 21.06.2001р. № 2542-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2542-14>.
5. Міжнародні стандарти аудиту, надання впевненості та етики: Видання 2006 р. / пер. з англ. О.В. Селезньов, О.Л. Ольховікова, О.В. Гик, Т.Ц. Шарашидзе, Л.Й. Юрківська, С.О. Куліков. – К.: СТАТУС, 2006. – 1152 с.
6. Програма економічних реформ на 2010—2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_2.pdf

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: УРОКИ КРИЗИ

Тищенко Дмитро Олександрович

здобувач кафедри страхування ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Протягом тривалого періоду часу страховий ринок України був беззаперечним лідером в секторі послуг небанківських фінансових інституцій. Такі позиції багато в чому стали наслідком: по-перше, привабливості страхового сегменту з погляду конкурентних умов ведення бізнесу; по-друге, експансією іноземного капіталу на вітчизняний страховий ринок; по-третє, поступовим збільшенням фінансової грамотності населення та зростанням попиту на страхові послуги.

Проте, слід визнати, що позитивні тенденції поєднувалися з багатьма деструктивними за своїм впливом факторами: наявністю на ринку певної кількості недобросовісних страховиків; численними колізіями законодавчого характеру; повільними структурними змінами на страховому ринку тощо.

Усі наведені диспропорції особливо гостро проявилися в період кризових явищ у вітчизняній економіці. Як зазначають у своїх роботах провідні дослідники, перші симптоми негараздів на вітчизняному страховому ринку з'явилися вже у 2008-2009 рр. [1-2].

Надії на швидке відновлення практично не справдилися, не останню чергу через гостру соціальну та політичну кризу, яка переросла в економічну у 2012-2015 рр.. Найбільш яскравими тенденціями, що окреслюють кризові явища на вітчизняному страховому ринку, на наш погляд, є:

1. Скорочення кількості страхових компаній в Україні – як в секторі ризикового страхування, так і в секторі страхування життя. Звернемо увагу на наступні факти: якщо станом на кінець 2012 року в Україні функціонувало 414 страхових компаній, то вже в кінці 3 кварталу 2015 року – лише 368 страховиків. За вказаний період кількість компаній у сфері ризикового страхування зменшилася на 12,2 %, у сфері страхування життя – на 19,4 %.

Проте виникає логічне запитання: «Чи слід різке скорочення кількості страхових компаній сприймати виключно в негативному контексті?». На наш погляд, в таких процесах можна одночасно виокремити як негативні, так і позитивні аспекти.

Так, слід погодитися з тим фактом, що скорочення кількості страхових компаній в Україні відбулося в значній мірі за рахунок виходу з ринку іноземного капіталу, який виявив значну чутливість до суттєвого погіршення макроекономічної ситуації в нашій країні. Окрім того, частина страховиків просто не змогли адаптувати свою корпоративну стратегію до абсолютно нових, волатильних умов, в яких опинився вітчизняний страховий ринок у 2013-2015 рр.

З іншого боку, не слід забувати, що фактично триває «очищення» страхового ринку, шляхом витіснення слабких та неконкурентоспроможних страхових компаній. Загальновідомо, що недостатня капіталізація страховиків – чи не одна з найбільш гострих проблем цього сегменту ринку фінансових послуг [3]. Відповідно, процеси концентрації страхового капіталу потенційно здатні суттєво покращити фінансову стійкість вітчизняних страхових компаній, їх спроможність протистояти зовнішнім викликам.

2. Структура страхових послуг в значній мірі не відповідає інтересам споживачів та в цілому економіки: по-перше, незважаючи на численні зусилля, так і не вдалося здійснити справжній прорив у сфері страхування життя (насамперед, в цьому контексті слід визнати неготовність суспільства до сприйняття накопичувальних видів страхування); по-друге, привертає увагу слабкий розвиток окремих видів ризикового страхування в Україні; по-третє, орієнтація провідних страхових компаній на «традиційні» для вітчизняного ринку послуги, відсутність прагнення до впровадження інновацій з погляду страхових продуктів.

3. Структура активів страхових компаній несе в собі значні ризики, зважаючи на сучасний стан банківської системи та фондового ринку. Слід визнати, що на сучасному фінансовому ринку України вкрай мало інструментів, які можна розглядати як надійні – тенденції ринку державних цінних паперів є зайвим свідченням цього.

4. Суттєво стримує розвиток страхового ринку України невизначеність щодо його регуляторної моделі. Навряд чи слід заперечувати той факт, що існуючі на цей час проектні підходи до реформування цього сегменту (чи то зі збереженням Нацкомфінпослуг, чи то з передачею повноважень іншому органу) влаштовують більшість учасників ринку. На жаль, слід констатувати, що, як свідчить попередній досвід, не виключений варіант коли найменш популярна та ефективна модель регулювання може бути і реалізована, зважаючи на практику вітчизняного нормотворення.

В підсумку, можна зробити висновок, що загалом для вітчизняного страхового ринку в період кризи можна виділити цілком різноспрямовані тенденції. Кожен деструктивний фактор при більш детальному аналізові засвідчує існування підґрунтя для подальшого реформування сектору – питання лише в спроможності консолідувати зусилля держави та учасників ринку для подальших трансформацій.

Список використаних джерел:

1. Мамонова Г. В. Ідентифікація кризи на ринку страхових послуг / Г. В. Мамонова, С. Л. Сухонос // Актуальні проблеми економіки = Actual problems of economics. - 2011. - № 8. - С. 300-304.
2. Супрун А. А. Страховий ринок України в умовах системної кризи/ А. А. Супрун, В. К. Хлівний // Фінанси України. - 2013. - № 9. - С. 68-75.
3. Терещенко Г. М. Декапіталізація небанківських фінансових інституцій: чинники та наслідки/ Г. М. Терещенко // Економіка і прогнозування. - 2015. - № 3. - С. 42-57.

Науковий керівник: Залетов Олександр Миколайович, кандидат економічних наук, доцент, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ОРГАНИ ОБ'ЄДНАНИХ ГРОМАД ЯК СУБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Бурик Зоряна Михайлівна

кандидат наук з державного управління, Львівський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України

Згідно Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» [1] суб'єктами добровільного об'єднання територіальних громад є суміжні територіальні громади сіл, селищ, міст. Об'єднана територіальна громада, адміністративним центром якої визначено місто, є міською територіальною громадою, центром якої визначено селище, – селищною, центром якої визначено село, – сільською. Однак ні в Конституції України, ні в Законі «Про місцеве самоврядування в Україні» [2] не встановлено нової термінології щодо об'єднаних громад, там встановлено, що є сільський, селищний міський голова та відповідні ради, тому слід користуватися старими поняттями для нових суб'єктів з врахуванням нововведень Закону «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Сьогодні, відповідно до ст. 5 Конституції України, носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування. Право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народові і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами. Відповідно до ст. 140 Конституції України, місцеве самоврядування є правом громади самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [3].

Важливою частиною діяльності об'єднаних громад є управління комунальним майном, а також регулювання земельних відносин. Оскільки земля є основою для існування сільських громад. Сільські, селищні та міські ради правомочні здійснювати від імені громади цілий букет дій: відчужувати комунальне майно, затверджувати положення щодо його оренди, затверджувати місцеві програми приватизації, переліки об'єктів комунальної власності, що приватизації не підлягають та, зокрема, проектів землеустрою щодо відведення земельних ділянок та подальшої їх передачі тим чи іншим суб'єктам. Проте, громади фактично усунуті від

розпорядження землею, насамперед тією, яка знаходиться за межами населених пунктів. На нашу думку, об'єднані громади повинні отримати цю землю у власність, а держава контролюватиме її використання.

Як суб'єкт управління земельними ресурсами об'єднані громади мають на сьогодні проблеми, які потребують державного втручання у їх вирішенні, до яких слід віднести [4]:

1. Дві третини земель об'єднаних громад – це приватні масиви, паї. Договори оренди укладаються напряму з пайовиками. Державні землі теж віддано в оренду, значну кількість – на 7 і більше років. Можливим вирішенням зазначеного є: збільшення орендної плати новими об'єднаними громадами, зокрема земельного податку, для вирівнювання ціни по своїй громаді за державні землі, які видавались за аукціоном або без. Або позови щодо помилок у відведенні земельних ділянок.

2. Орендна плата за державні сільськогосподарські угіддя, які виділяли через аукціон, в рази перевищує орендну плату за масиви, виділені напряму. А це наповнення місцевих бюджетів. Для того щоб побороти «земельну корупцію», щоб не дати їй змоги закріпитися на місцевому рівні, потрібно передовсім цілком і повністю комп'ютеризувати земельний кадастр і всі процедури, пов'язані з його наповненням та використанням. Звісно, має бути державна експертиза підготовленої документації на земельну ділянку.

На сьогодні важливо, щоб кожен власник паю мав і знав свої права. Зокрема, про можливість увійти до спілки, скооперуватися з родичами, сусідами, односельцями, такими самими пайовиками і обробляти свої сконсолідовані наділи разом. Скинутися на насіння, засоби захисту, мінеральні добрива, на оренду техніки, а потім спільно вирощений і зібраний урожай поділити між собою. Також важливо, щоб у договорі оренди передбачити щорічну індексацію у зв'язку з інфляцією. Якщо гривня знецінилася, а продукція, вирощена на орендованих масивах, експортується за валюту, має зрости орендна плата – відповідно до коефіцієнту інфляції.

Отже, як суб'єкт управління земельними ресурсами об'єднані громади повинні провести відповідну роботу місцевої влади, сільських активістів, дрібних і середніх орендарів з тими хто більше допомагає селу, хто вкладає гроші у розвиток місцевої інфраструктури, у ремонт доріг, хто допомагає громаді розбудовувати соціальну сферу села. Всі ці питання в компетенції повинна вирішувати об'єднана громада. Оскільки, заможне село – це впевненість в завтрашньому дні і в привабливості молоді, інвесторів у подальшому його благоустрою. Щодо управління земельними ресурсами необхідна земельна реформа, яка має відбуватися паралельно з децентралізацією. Систему слід максимально спростити і передати в об'єднані громади.

Список використаних джерел:

1. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.09.2015 № 676-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
2. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР зі змін. і доп. від 13.12.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
3. Конституція України: [Текст]: офіц. текст: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004 р.: станом на 1 січ. 2006 р.]. – К.: Мін-во Юстиції України, 2006. – 124 с.
4. Івченко В. Об'єднані громади повинні отримати землю у власність / В. Івченко, від 01 листопада 2015 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ba.org.ua/vadim-ivchenko-obyednani-gromadi-povinni-otrimati-zemlyu-u-vlasnist/>

ОЧІКУВАНІ ЗМІНИ В ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ: АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Малярчук Анатолій Климович

кандидат економічних наук, доцент, директор Вінницької філії
Національного університету державної податкової служби України

В 2015 році Україна зайняла 107 місце в рейтингу Всесвітнього банку з якості податкової системи. Українці витрачають близько 350 годин на рік для своєчасної сплати податків. За рік Україна буде на 25 місці – запевняють автори реформи, в тому числі і завдяки податковим змінам, що набули чинності.

Таблиця 1

Податкові зміни

2015 рік	2016 рік
Податок на прибуток підприємств	
18%	18%
Податок на доходи фізичних осіб	
15-20%	18%
Військовий збір	
1,5%	1,5%
Єдиний соціальний внесок	
Роботодавці 41% в середньому Робітники 3,6%	Роботодавці 22% Робітники 0%
ПДВ (основна ставка)	
20%	20%
ПДВ для фармацевтів	
7%	7%

Спецрежим для аграріїв	
100%	Зернові і технічні культури 15% на спецрахунок, 85% в бюджет. Продукція тваринництва 80% - на спецрахунок, 20% - бюджет. Інші товари с/г та послуги – 50% - на спецрахунок, 50% - бюджет.
Податок на нерухомість	
Не більше 2% мінімальної зарплати за 1 м.кв. (24,36 грн.)	Не більше 3% від мінімальної зарплати за 1 м.кв (41,34 грн.) 25000 грн. для квартири площею від 300 м.кв. і будинків більше 500 м.кв.
Транспортний податок	
25000 грн. для а/м із об'ємом двигуна від 3 л. і не менше 5 років із моменту виробництва	25000 для а/м вартістю в 1000000 грн. і не старше 5 років
Акцизний податок	
Лікero-горілчані вироби 70,53 грн./л 100% спирт Тютюнові вироби – 304,11 грн. за 1000 шт. Пиво 1,24 грн./л	Лікero-горілчані вироби 105,8 грн./л 100% спирт Тютюнові вироби 425,75 грн. за 1000 шт. Пиво 2,48 грн.
Спрощена система	
I та II групи – 10-20% мінімальної зарплати III група – підприємства з прибутком до 20.000.000 грн. 2% прибуток із ПДВ 4% прибуток без ПДВ IV група 0,09-1,35% нормативи грошової оцінки 1 га землі (залежно від типу землі)	I та II групи -10-20% мінімальної зарплати III група – підприємства з прибутком до 5.000.000 грн. 3% прибуток з ПДВ 5% прибуток без ПДВ IV група 0,16-5,4% нормативно-грошової оцінки 1 га землі (залежно від типу землі)

Відразу виникає проблема формування податкового кредиту за рахунок витрат, які в кінцевому підсумку йдуть на різні види діяльності. Так, відповідно до п.209.15 ст.209, в разі якщо придбаний товар або послуги використовуються частково для виробництва зернових і технічних культур, частково продукції тваринництва, частково для іншої сільгосппродукції сума сплаченого (нарахованого) податкового кредиту розподіляється виходячи з питомої ваги вартості таких зернових та технічних культур, продукції тваринництва та іншої сільгосппродукції в загальній вартості всієї сільськогосподарської продукції, поставленої за 12 попередніх послідовних звітних періодів.

Тобто при придбанні таких товарів, припустимо, в березні 2016 року, платнику необхідно здійснити розрахунок питомої ваги за звітні періоди березень 2015 - лютий 2016.

Питання, як розносити податковий кредит - в момент покупки відразу? Або вже коли виникнуть зобов'язання?

У листі ДФС №2533 також викладений порядок заповнення податкових декларацій з ПДВ, в яких відображаються операції у межах спеціального режиму оподаткування (0121 – 0123) та діяльності у межах пункту 209.18 статті 209 Кодексу (0130).

Залишається ситуація з ПДВ у випадках змін в 2016 році умов контрактів на поставку сільгосппродукції, укладених і виконаних в 2015-му. Мається на увазі повернення товару, збільшення або зменшення ціни(перехід на правило визначення бази оподаткування виходячи зі звичайної ціни, а не з собівартості).

У разі використання сільгосппідприємствами земельних ділянок, правовстановлюючі документи яких проходять процедуру оформлення і ще не зареєстровані в базі даних структурних підрозділів Центру державного земельного кадастру, для розрахунку ФСП необхідно брати облікові дані про їх площі, надані відділами Держкомзему, у районах.

1. Внести зміни до Закону України від 06.09.2012 № 5245-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо роздержавлення земель державної та комунальної власності», яким внести зміни до Земельного кодексу України в частині повноважень щодо передачі земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної власності у власність або в користування надати органам місцевої виконавчої влади.

2. Внести зміни до нормативно-правової бази щодо спрощення процедури реєстрації договорів оренди земельних ділянок.

Згідно з п. 2921.1 ПКУ (зі змінами) з 2016 року виключено абзац, де вказано, що «права власності/користування земельними ділянками повинні бути оформлені та зареєстровані відповідно до законодавства», тому для тих підприємств, в яких є земельні ділянки, які були передані в постійне користування (а це велика кількість фермерських господарств, зареєстрованих до 2002 року), або ж право власності/оренди оформляється, але ще не зареєстровано в Державній реєстраційній службі, усунута перешкода для реєстрації платником єдиного податку 4 групи.

Індексація єдиного податку буде такою ж, як і в 2015 році, без врахування індексу споживчих цін за 2015 рік (143,3% або 120%). Але ставки податку збільшаться приблизно на 80%.

Законом №909, зокрема, внесено зміни до пункту 209.2 статті 209 Кодексу, відповідно до яких у 2016 році у межах спеціального режиму оподаткування запроваджена часткова сплата сум ПДВ до бюджету та на спеціальні рахунки. Розмір суми ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету та перерахуванню на спеціальні рахунки, залежить від виду сільськогосподарської продукції, що реалізується.

Так, позитивна різниця між сумою податкових зобов'язань звітного (податкового) періоду та сумою податкового кредиту звітного (податкового) періоду, визначена: за операціями із зерновими культурами товарних позицій 1001 – 1008 згідно з УКТ ЗЕД (далі – зернові культури) та технічними культурами товарних позицій 1205 і 1206 00 згідно з УКТ ЗЕД (далі – технічні культури), у розмірі 15% спрямовується на спеціальні

рахунки сільськогосподарських підприємств, а у розмірі 85% – перераховується до державного бюджету (додатковий електронний рахунок 3754); за операціями з продукцією тваринництва товарних позицій 0102 і 0401 згідно з УКТ ЗЕД (далі – продукція тваринництва). у розмірі 80% спрямовується на спеціальні рахунки сільськогосподарських підприємств, а у розмірі 20% – до бюджету (додатковий електронний рахунок 3755); за операціями з сільськогосподарськими товарами/послугами, крім зернових і технічних культур та продукції тваринництва (далі – інші сільськогосподарські товари/послуги), у межах діяльності спеціального режиму оподаткування такий розподіл складає 50% – на спеціальні рахунки сільськогосподарських підприємств, 50% – до бюджету (додатковий електронний рахунок 3753).

Відповідно до пункту 23 Порядку електронного адміністрування ПДВ, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 №569 із змінами суб'єкти спеціального режиму оподаткування та платники – сільськогосподарські підприємства, які відповідають вимогам пункту 209.18 статті 209 Кодексу, ведуть окремий податковий облік операцій: із зерновими та технічними культурами (ведуть тільки суб'єкти спеціального режиму оподаткування); з продукцією тваринництва; з іншими сільськогосподарськими товарами/послугами.

Отже, з метою визначення сум ПДВ, що підлягають сплаті до державного бюджету та перерахуванню на спеціальні/поточні рахунки платників, суб'єкти спеціального режиму оподаткування та платники – сільськогосподарські підприємства, які відповідають вимогам пункту 209.18 статті 209 Кодексу, суми податкових зобов'язань та податкового кредиту звітного (податкового) періоду визначають за кожним видом операцій.

Для реалізації відповідної норми для аграріїв було ініційовано відкриття трьох додаткових рахунків в системі електронного адміністрування ПДВ, які вже діють. Для цього доопрацьовано програмне забезпечення електронного адміністрування ПДВ-рахунків для виробників сільгосппродукції - але «МЕДОК» не підтримує інформацію про зарахування коштів.

Для реєстрації податкових накладних та для сплати податку до бюджету та на спецрахунки виробник сільгосппродукції зобов'язаний забезпечити перерахування необхідних коштів на ці додаткові рахунки відповідно до виду операцій. І вже звідти кошти підуть на спецрахунок або на рахунок для розрахунків з держбюджетом.

Ст. 209 (зокрема п.209.18) ПК України вбачається, що для сільськогосподарських підприємств передбачено наступні механізми оподаткування ПДВ: спеціальний режим оподаткування ПДВ та порядок оподаткування ПДВ на загальних підставах, згідно з розділ V ПК України.

Таким чином, якщо сільськогосподарське підприємство, яке відповідає критеріям, визначеним ст.209 ПК України, не обирає спеціальний режим оподаткування, воно вважається платником ПДВ на загальних підставах.

З початку року агровиробник купує засоби захисту рослин, паливо, насіння, добрива, і відповідно до тих змін, які внесені, аграрій повинен відразу знати, для якого виду сільськогосподарської продукції вони будуть використані. Тому виникає питання, як розподілити податковий кредит із ПДВ в момент закупівлі, і можна буде коригувати такий розподіл в момент їх фактичного використання.

Сільськогосподарські підприємства переживають, що під час перевірок їм доведеться довести податковій службі на які види продукції йде використання цих коштів, тому що у них різне оподаткування. Це стане причиною донарахувань і штрафів. Потрібно внести зміни до Податкового кодексу, прописати цей механізм розподілу, передбачити можливість коригування такого розподілу за фактом використання агропідприємством цих коштів

Поправки до Податкового кодексу, що набули чинності з нового року, є четвертою спробою почати реформи. Перший варіант, розроблений на замовлення Міністерства фінансів Міжнародною консалтинговою аудиторською компанією PwC, передбачав ставку 20% на всі основні податки.

Справжнім подарунком для платників податків стало зниження фіскального навантаження на зарплату до 22%. До цього часу вона була одна із найвищих у світі і становила у середньому 40,3-53,3%.

В цілому податкові зміни, якщо вони відбудуться, призведуть до позитивних результатів.

Таблиця 2

Рейтинг національних систем оподаткування

Країна	Кількість податків	Час, протягом якого сплачується податок год.	Податкова ставка
1. Катар	4	41	11,5
2. ОАЕ	4	12	15,9
3. Саудівська Аравія	3	64	15
4. Гонконг, Китай	3	74	22,8
5. Сінгапур	6	84	18,4
106. Гана	35	224	32,7
107. Україна	5	350	52,2
108. Фіджі	39	195	31,1

Список використаних джерел:

1. Закон України від 06.09.2012 № 5245-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо роздержавлення земель державної та комунальної власності»
2. Постанова КМ України від 16.10.2014 № 569 п.209.18 статті Кодексу

ЯК ЗМІНИЛИСЬ МІСЦЕВІ ПОДАТКИ У 2016 РОЦІ?

Підцерковний Богдан Васильович

аспірант II курсу кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Протягом останніх двох років Україна перебуває в умовах постійної трансформації податкової системи. Місцеві податки і збори та їхні обов'язкові елементи зазнали радикальних змін у зв'язку із прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» від 28.12.2014 №71-VIII (далі – Закон № 71). Однак, у 2015 році народні депутати наприкінці року знову вирішили внести зміни до Податкового кодексу України (далі – ПКУ), ухваливши Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році» від 24.12.2015 №909-VIII (далі – Закон №909).

У межах місцевих податків Закон №909 є менш рішучим, ніж Закон № 71. Однак, істотні зміни все-таки відбилися і їх важливо розглянути, тому що місцеві податки є одним із головних джерел надходжень місцевих бюджетів та безпосередньо впливають на добробут громадян і умови ведення бізнесу.

Що стосується досліджень даної проблеми, то значний внесок у вивчення місцевих податків та зборів здійснили, зокрема, Волохова І. С., Ганущак Ю. І., Данилишин Б. М., Кириленко О. П., Корнеєв М. В., Крисоватий А. І., Луніна І. О. Однак, новації у правилах функціонування місцевих податків, внесені Законом №909, в наукових дослідженнях практично не були висвітлені.

Таким чином, враховуючи вищевикладене, метою роботи є відображення основних нововведень стосовно місцевих податків, які набрали чинності починаючи з 1 січня 2016 року. Для зручності розглянемо такі зміни по кожному податку окремо.

Податок на майно. Нагадаємо, що цей податок включає в себе: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортний податок, плату за землю.

Податок на нерухомість.

По-перше, у зв'язку з виключенням абзацу шостого підпункту 266.4.1 ПКУ сільські, селищні та міські ради, а також ради об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад (далі – ОМС) уже не мають права збільшувати граничну межу нерухомості, на яку зменшується база оподаткування об'єкта/об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток, що перебувають у власності фізособи - платника податку. А отже, зазначена база оподаткування податком на нерухомість зменшується:

- а) для квартири/квартир незалежно від їх кількості - на 60 м²;
- б) для житлового будинку/будинків незалежно від їх кількості - на 120 м²;
- в) для різних типів об'єктів житлової нерухомості, в тому числі їх часток (у разі одночасного перебування у власності платника податку квартири/квартир та житлового будинку/будинків, у т. ч. їх часток), - на 180 м² (п. 266.4.1 ПКУ).

По-друге, максимальна ставка податку на нерухомість, яку мають право встановлювати ОМС підвищена до 3% від мінімальної зарплати, встановленої законом на 1 січня звітного року, за 1 м² бази оподаткування (п. 266.5.1 ПКУ).

По-третє, за наявності у власності платника податку об'єкта (об'єктів) житлової нерухомості, у тому числі його частки, загальна площа якого перевищує 300 квадратних метрів (для квартири) та/або 500 квадратних метрів (для будинку), сума податку збільшується на 25000 гривень на рік за кожен такий об'єкт житлової нерухомості (його частку) (абз. «г» п.266.7.1 ПКУ). Іншими словами, якщо особа володіє понадлімітною нерухомістю, то вона повинна додатково сплатити 25000 грн.

Транспортний податок.

Із 2016 року цей податок має інший об'єкт оподаткування, а саме легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше 5 років (включно) та середньоринкова вартість яких становить понад 750 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року. У свою чергу, середньоринкову вартість визначатиме Мінекономрозвитку, за методикою, затвердженою Кабміном (пп. 267.2.1 ПКУ).

Крім того, законодавець визначив наступні моменти:

1) правила сплати транспортного податку, коли п'ятирічний вік легкового автомобіля сплив протягом звітного року та у разі викрадення автомобіля (детальніше – пп. 267.6.7-267.6.9 ПКУ).

2) право фізосіб-платників податку мають право звернутися з письмовою заявою до податкової для проведення звірки даних щодо об'єктів оподаткування, що перебувають у власності платника податку; розміру ставки податку; нарахованої суми податку (п. 267.6.10 ПКУ).

Плата за землю.

Ставка земельного податку за землі загального користування, нормативну грошову оцінку яких проведено, встановлюється у розмірі, що не перевищує 1% від такої оцінки (п. 274.1 ПКУ). Крім того, індекс споживчих цін за 2015 рік, що використовується для визначення коефіцієнта індексації нормативної грошової оцінки сільськогосподарських угідь застосовується із значенням 120% (п. 6 підрозділу 6 розділу XX ПКУ).

Єдиний податок.

Тут виділимо наступні нововведення:

1. Для платників єдиного податку третьої зменшено граничний осяг доходу з 20 млн. то 5 млн., який дозволяє бути платником такого податку (пп. 3 п. 291.4 ПКУ). Разом з тим, законодавець підвищив ставки податку:

– 3 % доходу - у разі сплати ПДВ згідно з ПКУ;

– 5 % доходу - у разі включення ПДВ до складу єдиного податку (п. 293.3 ПКУ).

2. Для платників єдиного податку четвертої групи підвищено розмір ставок податку з одного гектара сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду. Такі ставки складають:

- для ріллі, сіножатей і пасовищ (крім ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, а також ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (виращуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у тому числі на умовах оренди) – 0,81%;

- для ріллі, сіножатей і пасовищ, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,49%;

- для багаторічних насаджень (крім багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях) – 0,49%;

- для багаторічних насаджень, розташованих у гірських зонах та на поліських територіях, – 0,16%;

- для земель водного фонду – 2,43%;

- для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на

виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті, або надані їм у користування, у т.ч.на умовах оренди, – 5,4% (пп. 293.9.1-293.1.6 ПКУ).

Отже, у структурі податку на майно в цілому відбулося підвищення податкового навантаження, вирішено окремі спірні питання щодо сплати податку. Що стосується єдиного податку, то його платників у третій групі, очевидно, стане менше, але ті, які залишаться, платитимуть більше.

Список використаних джерел:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/print1452952103980483>

ІННОВАЦІЙНІ СПОСОБИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ ТА ЇХ ВТІЛЕННЯ НА РІВНІ РЕГІОНУ

Пинко Валерія Сергіївна

старший викладач Вінницької філії Університету ДФС України

Сучасні виклики, що постають перед регіонами України, зумовлюють необхідність модернізації системи управління регіональним розвитком.

Серед інновацій, що сприяють активізації регіонального розвитку, значну роль відіграє використання потенціалу та переваг міжрегіонального співробітництва, що сприяє розвитку внутрішнього ринку, посилює економічну та соціальну єдність країни. Інноваційна складова міжрегіонального співробітництва зорієнтована на досягнення стабільного збалансованого соціально-економічного розвитку на загальнонаціональному рівні завдяки підвищенню конкурентоспроможності регіонів. Завдяки втіленню спільних, міжрегіональних проєктів у сфері виробництва, послуг, інфраструктурного забезпечення поліпшується соціально-економічна ситуація в регіонах: посилюється економічна взаємодія депресивних регіонів із регіонами-лідерами; вирівнюються диспропорції регіонального розвитку; створюються можливості для оволодіння новими, раніше не задіяними ресурсами розвитку. Нові можливості відкриває для України міжнародне міжрегіональне співробітництво на рівні транскордонної, транснаціональної та міжрегіональної кооперації з країнами-сусідами.

В умовах глобалізації перед регіонами України постають нові виклики щодо інтенсивного освоєння нових підходів і прийомів ведення господарства, виклики щодо застосування на практиці інноваційних механізмів та інструментів стимулювання соціально-економічного розвитку територій, що позитивно зарекомендували себе у світовій практиці.

Реформування системи управління регіональним розвитком передбачає запровадження нової якості регіональної політики, покликаної поєднати завдання модернізації економіки країни із завданнями забезпечення комплексного збалансованого розвитку регіонів. Вирішення накопичених в Україні системних соціально-економічних проблем вимагає інноваційних підходів, оновлення механізмів та інструментів

стимулювання розвитку регіонів, запровадження дієвих управлінських рішень.

Більшість регіонів України сьогодні характеризується розбалансованою структурою економіки, високим рівнем зношеності основних виробничих фондів місцевого виробничого комплексу; технологічною відсталістю системо формуючих виробництв, низькою ефективністю використання наявного на місцевому рівні ресурсного потенціалу. Такі характеристики регіонального розвитку, по-перше, посилюють залежність соціально-економічної ситуації в регіонах від хаотичних кон'юнктурних коливань, нестабільності зовнішньоекономічної ситуації; по-друге, зменшують мотивацію регіонів до нарощування внутрішніх ресурсів розвитку через неефективність системи їх перерозподілу та використання; по-третє, формують і консервують цикл екстенсивного типу регіонального розвитку, що негативно позначається на конкурентоспроможності національної економіки в цілому.

Необхідність забезпечення розвитку регіонів на інноваційній основі зумовлена важливістю оптимізації просторових господарських характеристик України відповідно до особливостей розміщення наявних і потенційних ресурсів, а також необхідністю задоволення загальних і специфічних потреб населення.

Поряд із цим, застосування інноваційних підходів до регіонального розвитку має бути зорієнтоване на: посилення внутрішньої мотивації на місцевому рівні до соціально-економічного зростання; створення на регіональному рівні ефективних господарських структур, орієнтованих на інтенсифікацію використання наявного на місцях ресурсного потенціалу; формування на між- та регіональному рівнях конкурентних виробничих систем інноваційного типу; першочергове задоволення внутрішніх потреб територій за рахунок власних і залучених ресурсів.

На нашу думку, потужний інноваційний потенціал щодо активізації регіонального розвитку має створення регіональних і міжрегіональних кластерів, що стимулюють продуктивність інвестиції до технологічно інноваційно зорієнтованих виробничих, транспортно-транзитних, рекреаційно-туристичних регіональних комплексів. Регіональні та міжрегіональні кластери формують міцне підґрунтя для вирішення питань зайнятості та імпортозаміщення, прискорюють зростання конкурентного потенціалу територій, забезпечують соціальну стабільність.

Такі форми організації виробництва створюють ширші можливості для використання місцевих ресурсів, освоєння інвестицій, забезпечують доступ до нових ринків збуту, дозволяють повною мірою реалізувати потенціал міжрегіонального, інтеррегіонального, транскордонного співробітництва.

Регіони, на території яких функціонують кластери, стають лідерами економіки відповідної держави. Такі регіони визначають конкурентоспроможність національної економіки.

Регіони, в яких сформовані та діють кластери, отримують вагомі переваги: вирішують більшість соціальних проблем територій, спрямованих на покращення інфраструктури регіону; більш раціонально використовується потенціал регіонів і територій; управлінські структури кластера та регіональна влада, що входить до цих структур, одержують доступ до різноманітної та концентрованої інформації про діяльність підприємств, стану цього сектору економіки, ринок трудових ресурсів; збільшується рівень достовірності аналітичної роботи; увага концентрується на проблемах і перевагах економіки; зменшується залежність бюджету від окремих монопольних бізнес-формувань; відбувається диверсифікація національної економіки; посилюється партнерський діалог із бізнесом; здійснюється зближення науки, виробництва та комерції; створюються нові робочі місця; формуються умови для підготовки кваліфікованих кадрів та їх закріплення; збільшується кількість платників податків та бази оподаткування.

Бізнес-структури також мають певні переваги та користь від кластерних технологій. Перш за все, це пов'язане із суттєвим зменшенням перешкод виходу на ринки збуту продукції, поставок сировини та матеріалів, кращим використанням інфраструктури території та кадрового потенціалу. Кластер сприяє доступу до науково-дослідних робіт і їх результатів, рекомендацій наукових інституцій, надає підприємцям нові можливості для узагальнення проблем, що виникають, та вибору шляхів їх подолання. Використовуючи вплив і авторитет кластера, бізнес і регіональна влада мають можливість спільно шукати більш ефективного просування своїх ініціатив через державні структури.

Як бачимо, очікувані результати впровадження регіональних інноваційних кластерних технологій можуть бути наступними: виникнення ефективних механізмів взаємодії держави та бізнесу; реально можливий перехід науки та освіти від дотаційної до високоприбуткової економічної галузі; формування сприятливих передумов для максимальної та ефективної співпраці науки з виробництвом; високий рівень зайнятості на підприємствах і організаціях, які входять до кластера; придбання та впровадження критичних технологій, новітнього устаткування; зниження витрат на інноваційну модернізацію; підвищення ефективності логістичних процесів; поступова інтеграція у глобальну господарську систему; стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва в регіоні; створення нових інноваційних підприємств на основі успішної комерціалізації технологій; розширення можливості залучення фінансових ресурсів шляхом об'єднання можливостей усіх учасників кластера, а

також для надання гарантій на одержання кредитних ресурсів; можливість зниження собівартості товарів і послуг підприємств та організацій, що входять до кластера; підвищення ефективності виконання певних управлінських функцій регіонального кластера за рахунок поділу праці, спеціалізації формування принципово нового рівня відносин внаслідок об'єднання організацій у регіоні, що базується на порядності та довірі між учасниками кластера, створює новий спосіб мислення.

Отож, формування та розвиток територіальних (регіональних) кластерів - один із основних методів активізації інноваційної діяльності.

Таким чином, пошук і застосування інноваційних підходів до регіонального розвитку – вимога часу, умова раціонального використання наявних на місцевому рівні ресурсів, оптимального засідання потенціалу внутрішнього ринку, активізації ініціативи підприємництва та громадськості щодо ефективного ведення господарювання. Інноваційні підходи до регіонального розвитку, налагодження ефективного діалогу на рівні «держави – регіон - громада» дозволять розблокувати процеси соціально-економічного зростання на регіональному рівні – основи досягнення динамічного, збалансованого розвитку регіонів та зростання рівня добробуту громадян України.

Список використаних джерел:

1. Данилюк Т.Т. Інноваційні аспекти розвитку інноваційної діяльності.//Економіст . - №1(16). – 2014. – 29-33 с.
2. Михненко А.М. Інновації в управлінні суспільним розвитком: навч.посібник./А.М. Михненко, В.Д. Бакуменко, С.О. Кравченко. - К.: НАДУ, 2009. - 116 с.
3. Портер М. Международная конкуренция. – М., 1993. – 418 с.

ПРОГНОЗУВАННЯ ОБСЯГУ РЕАЛІЗОВАНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ УКРАЇНИ

Юринець Зорина Володимирівна

кандидат економічних наук, Львівський національний університет імені Івана Франка

В умовах різких змін у економіці внаслідок непередбачених подій прогнозування набуває важливого значення через те, що точними прогнозами користується велика частина суб'єктів економічної діяльності. Потрібен вибір методів, завдяки яким можна було б повністю передбачити випадкові зміни у поведінці економічного процесу [1, с. 267-273].

Вирішення проблеми комбінування екстраполяційних та експертних прогнозних оцінок пов'язане з формулюванням екстремальної задачі, у функціоналі якої передбачалася б можливість побудови адаптивного механізму, що забезпечує одержання комбінованої прогнозної траєкторії з необхідною властивістю [1, 2]. Для реалізації цього покладемо, що у разі обробки даних і додаткових досліджень є дві послідовності прогнозних оцінок $\{\tilde{y}_\tau\}$ й $\{\tilde{\tilde{y}}_\tau\}$. Перша з них є підсумком екстраполяційних розрахунків і з часом ступінь довіри знижується, а друга – експертного оцінювання, до результатів якого ступінь довіри зі збільшенням глибини упередження зростає. Екстремальну задачу, що відповідає цим припущенням, має вигляд:

$$\hat{\mathbf{B}}(t) = \text{Arg min} \left\{ \sum_{\tau=1}^t \lambda^\tau \alpha^{t-\tau} [\tilde{y}_\tau - \mathbf{x}_\tau \mathbf{B}(t)]^2 + \sum_{\tau=1}^t (1 - \lambda^\tau) \alpha^{t-\tau} [\tilde{\tilde{y}}_\tau - \mathbf{x}_\tau \mathbf{B}(t)]^2 \right\}, \quad (1)$$

де λ – параметр, що регулює ступінь довіри до комбінованого прогнозу залежно від глибини упередження; α – параметр експонентного згладжування ($0 < \alpha < 1$); $\mathbf{x}_\tau = (1, x_{1\tau}, x_{2\tau}, \dots, x_{m\tau})$ – вектор-рядок значень факторів у момент часу τ ; $\mathbf{B}(t) = (b_1(t), b_2(t), \dots, b_m(t))^T$ – вектор-стовпець коефіцієнтів адаптивної моделі.

Проведене прогнозування обсягу реалізованої інноваційної продукції в Україні дало змогу виявити результати прогнозування, які подані на рис. 1. Експертна траєкторія відображає узагальнені результати експертного опитування щодо очікуваного значення обсягу реалізованої інноваційної продукції. Комбінована траєкторія 1 отримана у процесі розрахунку прогнозу з рівнем довіри екстраполяційним оцінкам $\lambda = 0,85$, відповідно комбінована траєкторія 2 – з рівнем довіри $\lambda = 0,95$. Екстраполяційна траєкторія отримана у випадку розрахунку прогнозу методом експоненціального згладжування.

Рис. 1. Динаміка обсягу реалізованої інноваційної продукції

Згідно з проведеним дослідження у перспективі варто очікувати скорочення обсягу реалізованої інноваційної продукції. Це є сигналом для

менеджерів вітчизняних підприємств та владних структур у процесі формування інноваційної політики розвитку системи підприємництва.

Список використаних джерел:

1. Гнатієнко Г. М. Експертні технології прийняття рішень: монографія / Г. М. Гнатієнко, В. Є. Снитюк. – К.: [б. в.], 2008. – 444 с.
2. Юринець З.В. Прогнозування обсягу реалізованої інноваційної продукції із застосуванням екстраполяційних методів та експертних оцінок / З.В. Юринець, Р.В. Юринець // Економічний вісник університету: збірник наукових праць учених та аспірантів. – Переяслав-Хмельницький: Видавничий центр Державного вищого навчального закладу «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди». – 2014. – Вип. 23/1. – С.34-40.

НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ ПРОГРЕС ЯК ОСНОВНА СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇН

Бусарєва Тетяна Геннадіївна

кандидат економічних наук, ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”

Світова історія, починаючи з промислового перевороту у Великобританії, характеризується тим, що економічна потужність і добробут країн визначається не лише зростанням чисельності населення та залученістю людських і матеріальних ресурсів в процес економічної діяльності, але все більшою мірою - підвищенням ефективності виробництва. Це пов'язано з використаннями досягнень НТП, з формуванням виробничих фондів, в яких матеріалізується технічний прогрес, з навчанням робочої сили, а також з відповідними змінами в організації підприємств і в управлінні народним господарством.

Короткострокові коливання в діловій активності в масштабах року пов'язані з сезонними особливостями експлуатації природних ресурсів і сезонними змінами в поведінці споживачів під впливом змін в характеристиках доквілля. Оскільки висхідна хвиля великого циклу кон'юнктури світового господарства пов'язана з інтенсивним використанням техніки принципово нових напрямів, то процес оновлення основного капіталу не обмежується його активною частиною, але зачіпає і інфраструктуру. Багато в чому тривалість великих циклів диктується термінами окупності вкладень в інфраструктуру.

Основні досягнення в дослідженні закономірностей наукового прогресу отримані завдяки розробці сучасної концепції великих циклів економічної кон'юнктури. Обґрунтування гіпотези великих циклів в розвитку світового господарства пов'язане з ім'ям Миколи Дмитровича Кондратьєва (1892-1938), засновника в Москві в 1920 р. першого в Європі Інституту дослідження загальногосподарської кон'юнктури.

Потужний імпульс сприятливому розвитку економічної кон'юнктури в довгостроковій перспективі дає великий переворот в техніці. Кінець XVIII ст. ознаменувався переходом від мануфактурного (ручного) до фабричного (механізованому) виробництва, передусім, у провідній галузі того часу - текстильній промисловості. Застосування машин зажадало розвитку машинобудування і металургії і вдосконалення транспортної системи доставки сировини для виплавки металів[1, 23-25].

В середині XIX ст. прискоренню економічного розвитку в передових країнах послужив бурхливий розвиток залізничного, пароплавного транспорту і телеграфного зв'язку. На рубежі XIX та XX віків належало початку інтенсифікації зростання ефективності народних і домашніх господарств на основі електрифікації і моторизації (з використанням двигуна внутрішнього згорання), а також синтезу хімічних продуктів в промислових масштабах. Середина XX століття була ознаменована переворотом в науці і техніці за багатьма напрямками, що отримало найменування науково-технічної революції.

Розвиток світової економіки в XXI ст. ознаменовано інтенсифікацією міграційних процесів. За даними Міжнародної організації з міграції (ІОМ) в 2014 р. загальне число зареєстрованих мігрантів в усьому світі склало 215,8 млн осіб, приблизно 100 млн – перебували в країнах імміграції нелегально.

Україна не залишилася осторонь від світових економічних тенденцій, поступаючись за показниками щорічно прибулих (480,7 тис. чол. за 2005-2015 рр.)

Економічний словник визначає міграцію як «переміщення людей, працівників, пов'язане, переважним чином, зі зміною місця проживання і місця роботи». У 1960 р згідно ІОМ в світі налічувалося 3,2 млн трудових мігрантів, на початку 1995 року - понад 35 млн, у 2008 р.-93 млн (3% світових трудових ресурсів), а у 2015 році вже 129 млн. З огляду на те, що мігранти, як правило, переїжджають в інші країни з сім'ями, чисельність переселенців виявляється вдвічі, а то і втричі більше [2,34-36].

Проаналізувавши роботи вітчизняних і зарубіжних авторів, можна зробити висновок, що трудова міграція має як позитивні, так і негативні сторони, крім того, «плюси» і «мінуси» будуть різними для країни-реципієнта та для країни-донора.

До числа позитивних наслідків трудової міграції для країни-імпортера трудових ресурсів належать такі аспекти:

1. Пом'якшення проблеми зайнятості завдяки ліквідації дефіциту робочої сили. Так, нестача трудових ресурсів помітно гальмує зростання української економіки останніми роками. Згідно з даними Держкомстату в 2015 році в промисловості не було заповнено кожне п'яте робоче місце. Число вакансій в промисловості України зросло в 3-5 разів впродовж 2010-2014 рр. За оцінками експертів вітчизняній економіці в найближчі 50 років знадобиться додатково від 35 до 70 млн іммігрантів [3, 73-79].

2. Стимулювання додаткової зайнятості, утворення додаткових робочих місць і розвиток інфраструктури, викликаний попитом іноземних робітників на товари і послуги.

3. Поліпшення рівня та якості життя населення і розвиток сфери послуг, будівництва і сільського господарства внаслідок невибагливості

трудоу мiгрантiв у виборi робiт, малопривабливих для мiсцевого населення.

4. Пiдвищення якостi мiсцевої робочої сили, оскiльки залучення малоосвiчених, неквалiфiкованих працюючих мiгрантiв стимулює мiсьцеве населення займатися бiльше iнтелектуальною працею, тобто сприяє iх вертикальній мобiльностi.

5. Висококвалiфiкованi фахiвцi, що отримали освiту в iнших краiнах, приносять приймаючим суспiльствам "чистий прибуток", дозволяючи без попереднiх витрат отримати велику вiддачу. Так, в США iноземне походження мають 60 авторiв найбільш цитованих праць по фiзицi i 30 по iнших природних науках.

Проте краiна-реципiєнт трудових ресурсiв неминуче зiткнеться i з негативними наслiдками трудової мiграцiї, головними з яких є [4,39-44]:

1. Зниження виробничого потенцiалу краiни i погiршення якостi кадрового забезпечення промисловостi, будiвництва, транспорту i iнших галузей економiки внаслiдок вiдтоку висококвалiфiкованих фахiвцiв i зменшення чисельностi економiчно активного населення.

2. Збiднення iнтелектуального середовища, ерозiя i розпад iнтелектуального спiвтовариства i дефiцит професiйної робочої сили, що вимагають витрат на заповнення втраченого висококвалiфiкованого потенцiалу.

3. Ускладнення етнополiтичної ситуацiї в краiнi-доноровi, виникнення i загострення мiжетнiчних, рiгiональних i кланових протирiч. Так, в результатi припливу корiнного населення з пiвденних областей Киргизiї в пiвнiчнi вiдбувається дроблення населення на мiсцевих i приїжджих, що призводить до конфлiктiв на ґрунті роздiлення сфер впливу рiзних кланiв.

4. Втрата полiкультурностi i полi професiйностi, збiднення культурних мiжетнiчних взаємодiй, порушення спадкоємностi нацiональних традицiй

Що стосується України, то згiдно з даними ИЦИС, з 1992 по 2014 рiк в Україні зареєстрований 203 294 патенти. На один мiльйон жителiв доводиться бiльше 2 тисяч винаходiв. З таким показником, за даними "Глобального рейтингу iнновацiй-2014", Україна, разом з Китаєм i Iндiєю, опинилася в групi "новачкiв". Як вiдзначається в звiтi, незважаючи на слабку економiку з низьким i середнiм рiвнем доходiв громадян, в державi спостерiгається зростання досягнень у сферi iнновацiй. Цьому сприяє вдосконалення iнституцiональної структури, наявнiсть квалiфiкованих фахiвцiв i тiсна iнтеграцiя у свiтовий фiнансовий ринок[5,4-7].

Резюмуючи вищезазначене необхідно визначити, що накопичення науково-технiчного потенцiалу забезпечується проведенням фундаментальних i прикладних наукових дослiджень, розробками

технологічного, конструкторського і генетичного характеру, здійсненням нововведень. Мета фундаментальних досліджень - вивчення властивостей навколишнього світу і відкриття закономірностей природних і соціальних процесів. Прикладні дослідження спрямовані на пошук нових технічних і організаційних рішень. Що мають світову новизну технічні рішення, що стосуються створення нових матеріалів, організмів, пристроїв і способів їх виробництва у разі їх патентування отримують статус винаходів. Плідність прикладних досліджень забезпечується завдяки новим відкриттям.

Список використаних джерел:

1. Aruoba S., Diebold F., Kose M., Terrones M. Globalization, the Business Cycle, and Macroeconomic Monitoring: IMF Working Paper.WP/11/25. 2014, p.23-25
2. Лауфер М. Глобализация финансовых рынков.// «Финансы и Кредит» 2014. № 6., стр.34-36
3. Мизес Л. фон. 2013. Людська діяльність. Трактат по економічній теорії. - М., Економіка.,стр.73-79
4. Lucas R.E. Jr. 2014. Lectures on Economic Growth. – Chicago, Harvard University Press.p.39-44
5. Buitter W. H., Rahbari E. 2013. Global Economics View. - N.Y., Citigroup Global Markets, February 21,p.4-7

ПРОБЛЕМИ ВХОДЖЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА УКРАЇНИ В ЗОНУ ВІЛЬНОЇ ТОРГІВЛІ З ЄВРОСОЮЗОМ

Малярчук Анатолій Климович

кандидат економічних наук, доцент, директор Вінницької філії Національного університету державної податкової служби України

З 01 січня зона вільної торгівлі з ЄС стала для нас реальністю.

Ця Угода дозволяє європейським виробникам вийти на ринок України, що, в свою чергу, сприятиме залученню інвестицій до країни. Крім цього, європейці зможуть ввозити до України вже готову продукцію, що дозволить імпорту бути дешевшим. Вітчизняні компанії при бажанні зможуть тепер вийти на ринок ЄС.

Євросоюз – важливий стратегічний партнер України. У цій статті спробуємо розглянути, до яких змін Угода може призвести в аграрному секторі України.

За даними міністерства аграрної політики України доля ЄС в торгівлі сільськогосподарською продукцією постійно зростає. За 11

місяців 2015 року в загальній структурі зовнішньоторгового обороту вона склала 31,2%. При тому власне зовнішньоторговий оборот за цей період склав 5,2 млрд. доларів США, з яких експорт – 3,6 млрд.\$. Однак, зона вільної торгівлі не забезпечила і не забезпечить вільний експорт. Ніякого відкриття ринків не відбулося. Ситуація складається таким чином, що Європа говорить про зону вільної торгівлі з Україною і одночасно підписує безліч виключень і обмежень для українських товарів. При цьому для України встановлюються катастрофічні обмеження або квоти.

Потрібно зазначити, що Україна протягом 10 років буде поступово входити до асоціації між ЄС та Україною, а тому ніхто і не обіцяв аграріям вільного доступу до ринку з 01 січня 2016 року. З 01 січня Європа фактично отримала доступ до нашого ринку, а нам зберегла квоти на безмитну торгівлю, які діяли і в минулому році. Особливо негативно це сприймається аграріями.

Визначити яким буде наш експорт до ЄС в наступному році важко, тому що близько 8 млн. тонн зерна ЄС експортує і близько 8 млн. тонн закупляє. А тому все буде залежати від врожаю в ЄС.

Звичайно, це краще ніж нічого. Потрібно і надалі лобіювати свої інтереси й інвестувати у виробництво, так як було зроблену у молочному секторі, де за рік були відкриті 3 ринки: Китай, ЄС і Казахстан.

Сільське господарство - єдина галузь, яка отримала право на ввезення на територію ЄС певних продуктів. Однак, це не означає, що поставляти продукцію в ЄС поза квотами заборонено. Просто в цьому випадку доведеться сплачувати ввізне мито і, найголовніше, відповідати прийнятним там вимогам.

Передбачено тарифну, митну і фітосанітарну лібералізацію, яка означає, що правила внутрішнього ринку ЄС поступово будуть застосовуватися в українському законодавстві (технічні стандарти, санітарні і фітосанітарні норми, правила державних закупівель, конкуренція, інтелектуальна власність і тощо) і будуть базуватися на українському законодавстві.

В Угоді про асоціацію передбачений перелік конкретних дій, які потрібно провести в сфері законодавства. Це величезний стимул для розвитку економіки і, в той самий час, контроль за якістю продукції, що передбачений стандартами і процедурами сертифікації. Однак, якщо українські товари будуть продаватися за правилами минулого року, то 70% імпортних товарів на українському ринку будуть реалізуватися без мита на імпорт.

Нульові ставки з 01 січня вводяться для більшості сільськогосподарських товарів. На думку фахівців таке рішення не повинно призвести до обвалу ринку і напливу імпорту в Україну.

Девальвація гривні не дозволить імпорту витіснити більшу частину української сільськогосподарської продукції, яка має в більшості випадків низьку собівартість на внутрішньому ринку. Наприклад, зростання українського м'яса. Польща планує поставити в Україну додатково на 18,9 млн.\$.

До речі, з точки зору української асоціації постачальників торгових мереж імпорту продукції може бути на руку споживачам, якщо українські виробники почнуть різко підвищувати ціни.

Окремо стоїть питання ембарго Росії на ввіз продовольчих товарів і обмеження на транзит. На момент введення офіційного ембарго на початку 2016 року рівень експорту української продукції в РФ складав 2% від загального об'єму. За даними Мінагрополітики це близько 300 млн. доларів США або 10% від нашого експорту до Європи.

Україна зуміла переправити експортні потоки аграрної продукції в інші країни світу. На сьогодні ми експортуємо продукцію в 190 країн світу. Головним ринком збуту є азіатський – 6,7 млрд.\$, європейський – 4,1 млрд.\$ і африканський - 1,5 млрд.\$.

Звичайно, без допомоги держави аграрному сектору не обійтись. Перш за все, це дотації на суму не менше ніж 4 млрд. грн. Друге – це активна співпраця із Європейським банком, і, третє, – це інвестиції в 5 південних областей на відновлення систем зрошення, що дозволить додатково підвищити врожайність на 8-10 млн. тонн і створити додатково 100 тис. робочих місць.

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між ЄС і Україною.

СВІТОВИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ КЛАСТЕРІВ

Островський Іван Валентинович

аспірант Державної установи «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку» НАН України

Сучасний етап становлення економіко-організаційних форм виробництва характеризується зростанням зацікавленості до ролі та можливостей кластерних формувань у соціально-економічному розвитку. В останні два десятиріччя питання принципів діяльності, ефективності створення і функціонування таких об'єднань стають дедалі актуальнішими як у теорії, так і в практиці ведення бізнесу. Мережеві та кластерні відносини між компаніями значно змінили практику господарської діяльності у сучасному світі. В умовах сьогодення кластери виступають найбільш дієвими структурними утвореннями, які мають велике коло питань для їх подальшого дослідження.

Засновником кластерної теорії вважається професор Майкл Портер. Кластерний підхід, обґрунтований Портером, передбачає, що кожна галузь не може розглядатися окремо від інших, а повинна вивчатися системно як частина комплексу взаємопов'язаних секторів. Кластер дозволяє використовувати конкурентні переваги регіону через спільне використання взаємопов'язаними підгалуззями загальних для них ресурсів. [2]

Кластери - це сконцентровані за географічною ознакою групи взаємозалежних компаній, спеціалізованих постачальників, постачальників послуг, фірм у споріднених галузях, а також пов'язаних із їх діяльністю організацій в певних галузях, що конкурують, але при цьому мають спільну мету. На сьогоднішній день кластерний підхід є одним з найефективніших напрямків інноваційного розвитку країн, оскільки саме кластеризація економіки забезпечує високу конкурентоспроможність підприємств-учасників кластеру як у національному, так і на зовнішньому ринках.

Світовий досвід свідчить, що макроекономічна політика розвинених країн орієнтується на стратегію формування кластерів та інших територіальних промислових об'єднань і структур й завдяки цьому забезпечує істотне економічне зростання інтегрованих у такий спосіб суб'єктів господарювання. Світова практика свідчить, що в останні два десятиліття процес формування кластерів відбувався досить

активно. В цілому, за оцінкою експертів, до теперішнього часу кластеризацією охоплено близько 50% економік провідних країн світу. [1]

У країнах-членах ЄС кластеризація є однією з умов підвищення конкурентоспроможності економіки регіонів та держави. Зокрема, економіка Фінляндії повністю кластеризована і в ній виділено 9 кластерів, а економіка Нідерландів розбита на 20 «мегакластерів», на основі функціонування яких визначені пріоритети інноваційної політики держави. У Данії функціонує 29 кластерів, в яких беруть участь 40 відсотків усіх підприємств країни, які забезпечують 60 відсотків експорту, та розробляється концепція кластеризації.

Європейська кластеризація промислово-виробничих структур почала активно розвиватися від 1968 року, коли в рамках Європейського економічного співтовариства було створено Генеральний Директорат із регіональної політики, а в 1975 році - Європейський фонд регіонального розвитку. Значним кроком у цьому напрямі стало прийняття в 1988 році Європарламентом хартії регіоналізму та створення, виходячи з положень Хартії, Ради регіональних і місцевих об'єднань. [4]

В Європі високий рівень кластеризації притаманний таким країнам, як Австрія, Великобританія, Греція, Данія, Ірландія, Іспанія, Італія, Німеччина, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Франція, Фінляндія, Швеція. Нині в ЄС зафіксовано понад 2 тис. регіональних промислово-виробничих кластерів.

Саме в Європі було розроблено перший уніфікований підхід до міжфірмового співробітництва. Це відбулося в Данії у 1989–1990 рр.

Значних обертів набув процес розвитку кластерних об'єднань у Австрії, де почали діяти трансграничні кластери із ФРН, Італією, Швейцарією, Угорщиною, активізувалися мережеві виробничі зв'язки із Францією і Великобританією.

Прикладом раціонального та ефективного розвитку на основі кластерної моделі є відродження і піднесення автомобілебудування Австрії.

В Австрії функціонують 76 регіональних кластерів, які умовно поділяються залежно від їх спеціалізації на шість категорій: виробничі, технологічні, освітні, експортні, змішані, кластери сфери послуг [2].

У Фінляндії розвиток кластерів припав на 1991–1993 рр. Нині в цій країні діють лісний, інформаційний і телекомунікаційний, металургійний та машинобудівний, енергетичний, харчовий, будівельний кластери, які забезпечують основний обсяг експорту і формують значну частину валового внутрішнього продукту Фінляндії.

В Італії активного розвитку набули індустриальні округи. У своїй праці «Третя хвиля» О. Тофлер визначив саме їх «хвилею ХХІ століття». Загалом в Італії функціонують 200 індустриальних округів, що об'єднують понад 60 тис. підприємств.

У Франції, яка переходила до нових форм господарювання, процеси кластеризації розвивалися значно складніше, ніж у інших країнах Європи. На теперішній час у Франції функціонують 144 регіональні кластери і понад 82 кластери, що знаходяться у процесі становлення або мають віртуальний характер.

У 1980–1990 рр. кластерний вибух спочатку охопив Північну Америку, а згодом і нові індустриальні країни. Такий інтерес до утворення кластерів був викликаний, перш за все, успіхами об'єднання компаній Силіконової долини.

Аналогічно формувалася виробничо-організаційна структура національної економіки Канади. Досвід розвитку кластерних і мережних об'єднань у сучасній економіці Канади характеризується наявністю розвиненої структури промисловості, високої інноваційної частки у її складі, а також вдалими прикладами створення високотехнологічних кластерів.

Цікавою є практика утворення кластерних об'єднань в економіці Японії, де в 1983 р. було прийнято закон, що затверджував концепцію технополісів та надавав підтримку створенню центрів інтеграції промисловості, науки, влади в новітні організаційно-економічні структури. Особливістю японської кластеризації виступає традиційна схема субпідрядних і субконтрактних зв'язків між рядом великих та мережею середніх і малих підприємств. Значний досвід реалізації кластерних рішень в Японії має острів Хоккайдо, де в першій половині 1990-х рр. було створено Центральну організацію із забезпечення стійкого розвитку і стимулювання діяльності промислових кластерів. [3]

Глибоко вивчений і систематизований світовий досвід формування інноваційних кластерів дозволяє сформулювати напрямки кластеризації, які можуть послужити орієнтиром при розробці та реалізації, як автономних інноваційно-інвестиційних проектів, так і комплексних програм кластеризації в рамках окремих регіонів України.

Список використаних джерел:

1. Іванов Ю.Б. Теоретичні підходи до розробки класифікацій кластерних структур / Ю.Б. Іванов, О.В. Анненкова // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – № 640. – С. 93–100.

2. Портер М. Конкурентное преимущество. Как достичь высокого результата и обеспечить его устойчивость; пер. с англ. / Майкл Портер. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. - 715 с.
3. Соколенко С.І. Світовий і національний досвід формування інноваційних кластерів / Матеріали IV національного форуму з питань регіонального розвитку «Стратегії конкурентоспроможності регіонів в умовах глобалізації: український та закордонний досвід».- м. Київ. - 2008.
4. Федоренко В.Г. Кластери – системний інструмент підвищення конкурентоспроможності економіки / В.Г. Федоренко, А.Ф. Гойко, В.Б. Джабейло // Економіка та держава. - 2007. - № 9. - С. 6-9.
5. Environmental Performance Review. Ukraine. Second Review. New York and Geneva, 2007. - p. 48.

Підписано до друку 11.03.2016
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 80 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 097 299 38 99, 063 300 86 72
E-mail: tooums@ukr.net

